«Жүгеріні терең өңдеу зауыты үшін кешенді экологиялық рұқсат алуға арналған жобалық құжаттама» бойынша ашық жиналыс түрінде өткізілетін қоғамдық тыңдау бағдарламасы бойынша өткізілген қоғамдық тыңдаудың хаттамасы

1. **Аумағында қызмет жүзеге асырылатын немесе аумағына ықпал етілетін әкімшілік-аумақтық бірліктің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың) немесе тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің (ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің) әкімі аппаратының жергілікті атқарушы органының атауы:**

Жамбыл облысы Шу ауданы, Алға ауылдық округі әкімінің аппараты.

2. **Қоғамдық тыңдаулардың тақырыбы:**

«Жүгеріні терең өңдеу зауыты үшін кешенді экологиялық рұқсат алуға арналған жобалық құжаттама».

(қаралатын жобалау құжаттардың толық, нақты атауы)

3. **Қоғамдық тыңдауларға шығарылатын құжаттар жіберілген қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның және облыстың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жергілікті атқарушы органының (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың) немесе тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің (ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің) әкімі аппаратының атауы:**

ҚР ЭГТРМ жанындағы «Қоршаған ортаны қорғаудың ақпараттық-талдау орталығы» ШЖҚ, РМК.

4. **Көзделіп отырған қызметтің орналасатын жері:**

Жамбыл облысы, Шу ауданы Алға ауылдық округінің әкімшілік аумағы Сауытбек ауылы. Жүгеріні терең өңдеу зауыты Географиялық координаталары: 43"33'32,88"с.е. 73"38'58,92"ш.б.

(көзделіп отырған қызмет учаскесі аумағының толық, нақты мекенжайы, географиялық координаттары)

5. **Көзделіп отырған қызметтің ықтимал әсеріне қатысы бар барлық әкімшілік-аумақтық бірліктердің атауы:**

Жамбыл облысы, Шу ауданы, Алға ауылдық округі, Сауытбек ауылы.

(белгіленген көзделіп отырған қызметті жүзеге асыру нәтижесінде аумағына әсер етуі мүмкін және аумағында қоғамдық тыңдаулар өткізілетін әкімшілік-аумақтық бірліктердің тізбесі)

6. **Бастамашының деректемелері және байланыс деректері:**

«SHENGTAI BIOTECHCO.,Ltd» ЖШС., Жамбыл облысы, Шу ауданы, Тасөткел а.о., Тасөткел ауылы, Жібек жолы аймағы, 10. БСН: 250340004589; Электронды мекенжайы: stsw@shengtai.rkz, тел.: +77751960430.

Управление природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области Кульсерикова А.К.

(оның ішінде нақты атауы, заңды және нақты мекенжайы, БСН, телефондары, факстары, электрондық поштасы, сайттары)

7. **Ықтимал әсерлер туралы есептерді әзірлеушілердің немесе стратегиялық экологиялық бағалау жөніндегі есептерді дайындау бойынша сырттан тартылған сарапшылардың немесе мемлекеттік экологиялық сараптама объектілерінің құжаттамасын әзірлеушілердің деректемелері мен байланыс деректері:**

«Eco Project Company» ЖШС., Ақтөбе қаласы, Астана ауданы, Тургенев көшесі, №3В үй. БСН: 200540023731; Электронды мекенжайы: ecoproject.company@bk.ru, тел.: +77025574058.

(оның ішінде нақты атауы, заңды және нақты мекенжайы, БСН, телефондары, факстары, электрондық поштасы, сайттары)

8. **Қоғамдық тыңдаудың өткізілетін күні, уақыты, орны (қоғамдық тыңдаулардың ашық жиналысы өткізілетін күні және уақыты):**

2026 жылғы 12 тамыз, Жергілікті уақыт: 11:00, Жамбыл облысы, Шу ауданы, Алға а/о, Сауытбек ауылы, Қыдырбай көшесі, 5 (Мәдениет үйі).
Қатысушыларды тіркеудің басталу уақыты: 12.08.2026 ж. сағат: 10:30.
Қоғамдық тыңдаудың басталған уақыты: 12.08.2026 ж. сағат: 11:00.
Қоғамдық тыңдаудың аяқталған уақыты: 12.08.2026 ж. сағат: 12:00.

(қатысушыларды тіркеудің басталатын күні, уақыт, қоғамдық тыңдаулардың басталу және аяқталу уақыты, тыңдаулар өткізілетін орынның толық және нақты мекенжайы. Қоғамдық тыңдаулар ұзартылатын жағдайда барлық күндер көрсетіледі)

9. **Бастамашы жіберген сұрату хатының көшірмесі және қоғамдық тыңдауларды өткізу шарттарын келісу туралы әкімшілік-аумақтық бірліктердің жергілікті атқарушы органдары ұсынған жауап хаттың көшірмесі осы қоғамдық тыңдаулар хаттамасына қоса беріледі.**

№1 және №2 - қосымшада ұсынылады.

10. **Қоғамдық тыңдауларға қатысушыларды тіркеу парағы осы қоғамдық тыңдаулар хаттамасына қоса беріледі.**

№3 - қосымшада ұсынылады.

11. **Қоғамдық тыңдаулар өткізу туралы ақпарат қазақ және орыс тілдерінде келесі жолдармен таратылды:**

1) Бірыңғай экологиялық порталда: https://ndbecology.gov.kz/ – 09.07.2026 ж.

2) жергілікті атқарушы органның (облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың) ресми интернет-ресурсында немесе әзірлеуші мемлекеттік органның ресми интернет-ресурсында: «Жамбыл облысының табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу басқармасы» ММ – https://www.gov.kz/memleket/entities/zhambyl-tabigat/documents/details/1042106?lang=kk – 14.07.2026 ж.

(ресми интернет–ресурстардың атауы, сілтемелер және жарияланған күні)

3) қоғамдық тыңдаулар басталған күнге дейін жиырма жұмыс күнінен кешіктірмей, бұқаралық ақпарат құралдарында, оның ішінде кемінде бір

газетте және қатысы бар аумақтың шегінде толық немесе ішінара орналасқан тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктердің (облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың) аумағында таратылатын кемінде бір теле-немесе радиоарна арқылы бұқаралық ақпарат құралдарында:
«Шу өңірі» газеті, 08.07. 2026 ж. №54 (10065).

(газеттегі хабарландырудың атауын, нөмірін және жарияланған күнін көрсету, сондай-ақ газеттің сканерленген титулдық беті мен қоғамдық тыңдаулар өткізілетіндігі туралы хабарландыру берілген бетті қамтитын, сканерленген хабарландыруды қоса ұсыну)

«Авторадио Казахстан» радиотолқыны – 09.07.2026 ж. эфирлік анықтама.

(теле- немесе радиоарнаның атауын, хабарландыру жарияланған күнді көрсету, теле немесе радиоарнада жарияланған қоғамдық тыңдаулар өткізілетіндігі туралы хабарландырудың видео және аудиожазбасы бар электрондық жеткізгіш қоғамдық тыңдаулардың хаттамасына қоса тіркелуі (жариялануы) тиіс)

4) тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктердің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың, ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің) аумағында мүдделі жұртшылық үшін қолжетімді орындарда, 1 мекенжайы бойынша 1 дана хабарландыру. Жамбыл облысы, Шу ауданы, Алға ауылдық округі, Сауытбек ауылдық клубы ғимараты.

Осы қоғамдық тыңдау хаттамасына фотоматериалдар 4- қосымшада қоса беріледі.

12. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың шешімдері:

Қоғамдық тыңдау төрағасы: Қоғамдық тыңдау төрағасы: Жамбыл облысы, Шу ауданының әкімі – Джанибеков Бақытжан Оразалыұлы.

Қоғамдық тыңдау хатшысы: «Eco Project Company» ЖШС экологы – Мұратов Дархан Ерсайынұлы.

Хатшыны таңдау туралы:

Қоғамдық тыңдауға қатысушылар саны: «қарсы емес» 44 адам, «қарсы» 0 адам, «қалыс қалды» 0 адам.

(хатшыны таңдау туралы. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың санын көрсету: «қарсы емес», «қарсы», «қалыс қалды»)

Регламентті бекіту туралы: «қарсы емес» 44 адам, «қарсы» 0 адам, «қалыс қалды» 0 адам.

(регламентті бекіту туралы. Қоғамдық қатысушылардың санын көрсету: "қарсы емес", "қарсы", "қалыс қалды")

13. Барлық тыңдалған баяндамалар туралы мәліметтер:

Қылышбаев Ғабит Ордабайұлы, «Eco Project Company» ЖШС экологы.

(баяндамашының тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, өкілі болып отырған ұйымның атауы)

«Жүгеріні терең өңдеу зауыты үшін кешенді экологиялық рұқсат алуға арналған жобалық құжаттама» бойынша мемлекеттік тілдегі баяндама мәтіні – 5 парақта, презентация – 11 парақта.

Қоғамдық тыңдауға шығарылатын құжаттар бойынша баяндама мәтіні осы қоғамдық тыңдау хаттамасына №5 -қосымшада беріледі.

(баяндаманың тақырыбы, беттердің, слайдтардың, файлдардың, плакаттардың, сызбалардың саны)

Қоғамдық тыңдауларға шығарылып отырған құжаттар бойынша баяндамалардың мәтіні осы қоғамдық тыңдаулар хаттамасына қоса беріледі.

14. Қоғамдық тыңдау хаттамасының ажырамас бөлігі болып табылатын, мүдделі мемлекеттік органдар мен жұртшылықтың осы Қағидаларының 18-тармағына сәйкес жазбаша нысанда ұсынылған немесе қоғамдық тыңдауларды өткізу барысында айтылған барлық ескертулер мен ұсыныстарын, әрбір ескерту және ұсыныс бойынша бастамашының жауаптары мен түсініктемелерін қамтитын жиынтық кесте. Қоғамдық тыңдаулардың тақырыбына мүлде қатысы жоқ ескертулер мен ұсыныстар кестеге «қоғамдық тыңдаулардың тақырыбына қатысы жоқ» деген белгімен енгізіледі – 6 -қосымшада ұсынылады.

15. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың жоба және қаралатындардың сапасы туралы пікірі (негіздемесімен), құжаттардың, тыңдалған баяндамалардың толықтығы және оларды түсінудің қолжетімділігі тұрғысынан, оларды жақсарту бойынша ұсынымдар:

Баяндаманы «Eco Project Company» ЖШС экологы Қылышбаев Ғабит Ордабайұлы презентация түрінде толық көлемде ұсынды.

Құжаттама бірыңғай экологиялық порталдың сайтында (https://ndbecology.gov.kz/#hearings) орналастырылатын болады.

(тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, өкілдігінің атауы ұйымдар, пікірлер мен ұсыныстар)

16. **Қоғамдық тыңдаулар хаттамасына шағымдану Қазақстан Республикасының Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексіне сәйкес сот және сотқа дейінгі тәртіппен мүмкін болады.**

17. Қоғамдық тыңдаудың төрағасы:

Джанибеков Бақытжан Оразалыұлы

Қолы:_____ Күні: 12.08.2026 ж.

(тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, өкілі болып табылатын ұйымның атауы, қолы, күні)

18. Қоғамдық тыңдаудың хатшысы:
Мұратов Дархан Ерсайынұлы

Қолы:_____ Күні: 12.08.2026 ж.

(тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, өкілі болып табылатын ұйымның атауы, қолы, күні)

Управление природных ресурсов и регулирования природопользования акимата ЖБО\Документы\АКУЛЕРКА\...

Приложение 3.
к Правилам проведения
общественных слушаний

Форма письма-ответа инициатору общественных слушаний от местных исполнительных органов административно-территориальных единиц (района, города) на проведение общественных слушаний

исходящий номер: 26220331001, Дата: 03.07.2026

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

«В ответ на Ваше письмо (исх. №26220331001, от 03.07.2026 (дата)) о согласовании предлагаемых Вами условий проведения общественных слушаний, сообщаем следующее:
«Согласовываем проведение общественных слушаний по предмету Проектные материалы для получения Комплексного экологического разрешения для Завода по глубокой переработки кукурузы , в предлагаемую Вами 12.08.2026 11:00, Жамбылская область, Шуский район, Алгинский с.о., с.Алга, ул. Кыдырбай 5 (здание дома культуры)(дату, место, время начала проведения общественных слушаний)»

(к причинам несогласования относятся: место проведения не относится к территории административно-территориальных единиц, на которую может быть оказано воздействие в результате осуществления намечаемой деятельности; дата и время проведения выпадает на выходные и/или праздничные дни, нерабочее время. "Поддерживаем, предложенные Вами способы распространения объявления о проведении общественных слушаний". или "Предлагаем дополнить (заменить) следующими способами, для более эффективного информирования общественности").

«Подтверждаем наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний».
«Перечень заинтересованных государственных органов: 1. 2.»
Товарищество с ограниченной ответственностью '"SHENGTAI BIOTECH CO.,Ltd"' (БИН: 250340004589), +7(775)-196-04-30, stsw@shengtai.kz,

Составитель отчета о возможных воздействиях: ТОО "Eco Project Company"

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, контактные данные инициатора общественных слушаний).

Управления природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области Кульсеркова А.К.

Приложение 3.1.
к Правилам проведения
общественных слушаний

Форма письма-запроса от инициатора общественных слушаний на проведение общественных слушаний в местные исполнительные органы административно-территориальных единиц (района, города)

Управление природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области\АКульсеркинова А.К.

исходящий номер: 26220331001, Дата: 03.07.2026

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

Информируем Вас о: Осуществление государственной экологической экспертизы

(наименование в соответствии с пунктом 12 настоящих Правил)

Будет осуществляться на следующей территории: Жамбылская область, Шуский район, Алгинский с.о., а.Сауытбек

(территория воздействия, географические координаты участка)

Предоставляем перечень административно-территориальных единиц, на территорию которых может быть оказано воздействие, и на территории которых будут проведены общественные слушания:

Предмет общественных слушаний: Проектные материалы для получения Комплексного экологического разрешения для Завода по глубокой переработки кукурузы

(тема, название общественных слушаний, предмет общественных слушаний в обязательном случае должен содержать точное наименование, место осуществления, срок намечаемой деятельности и наименование инициатора намечаемой деятельности

Просим согласовать нижеуказанные условия проведения общественных слушаний: Жамбылская область, Шуский район, Алгинский с.о., с.Алга, ул. Кыдырбай 5 (здание дома культуры), 12.08.2026 11:00

(место, дата и время начала проведения общественных слушаний)

Место проведения общественных слушаний в населенном (-ых) пункте (-ах) обосновано их ближайшим расположением к территории намечаемой деятельности (4 км).

Объявление о проведении общественных слушаний на казахском и русском языках будет распространено следующими способами:
газета "ШУ ӨҢІРІ" - "ШУСКАЯ ДОЛИНА"; Авторадио

(наменование газеты, теле- и радиоканала, где будет размещено объявление)

Жамбылская область, Шуский район, Алгинский с.о., а.Сауытбек, ул. Кыдырбай 5 (здание дома культуры)

(расположение мест, специально предназначенных для размещения печатных объявлений (доски объявлений)

Просим также подтвердить наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний.

В соответствии с Экологическим кодексом Республики Казахстан и Правилами проведения общественных слушаний, общественные слушания проводятся под председательством представителя местного исполнительного органа соответствующей административно-территориальной единицы (района, города). Местный исполнительный орган обеспечивает видео- и аудиозапись открытого собрания общественных слушаний. Электронный носитель с видео- и аудиозаписью всего хода открытого собрания общественных слушаний с начала регистрации до закрытия общественных слушаний и подведением итогов слушаний, подлежит приобщению (публикации) к протоколу общественных слушаний.

В соответствии с требованиями законодательства просим обеспечить регистрацию участников общественных слушаний и видео- и аудиозапись общественных слушаний.»

Товарищество с ограниченной ответственностью '"SHENGTAI BIOTECH CO.,Ltd"' (БИН: 250340004589), +7(775)-196-04-30, stsw@shengtai.kz,

Составитель отчета о возможных воздействиях : ТОО "Eco Project Company"

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, контактные данные инициатора общественных слушаний).

Управления природных ресурсов и регулирования природополь-зования акимата Жамбылской области\АКульсерикова А.К.

«Жүгеріні терең өңдеу зауыты үшін кешенді экологиялық рұқсат алуға арналған жобалық құжаттама» бойынша ашық жиналыс түрінде өткізілетін қоғамдық тыңдауға қатысушыларды тіркеу парағы

Өткізу уақыты: 2026 жылғы 12 тамыз, жергілікті уақыт: 11:00.
Өткізу орны: Жамбыл облысы, Шу ауданы, Алға ауылдық округі, Сауытбек ауылы, Қыдырбай көшесі, 5 (Мәдениет үйі ғимараты).

№, р/с	Қатысушының аты-жөні	Қатысушының санаты (мүдделі жұртшылықтың, жұртшылықтың, мемлекеттік органның өкілі, бастамашы)	Байланыс телефон нөмірі	Қатысу форматы (жеке немесе конференц-байланыс арқылы)	Қолы (ашық жиналысқа қатысқан жағдайда)
1	2	3	4	5	6
1	Қалиғабдуллаев Б.Ә.	«Eco Project Company» ЖШС	8777928222	жеке	
2	Ильин Рамазбек	Eco Project "Company" ЖШС	~~8777377~~ 87715176247	жеке	
3	Рустам	«Shirley Biotech» ЖШС	8775244269	жеке	
4	Роза	«Shirley Biotech» ЖШС	8775398428	жеке	
5	Мурадов Д.Е.	«Eco Project Company» ЖШС	8 708 343 04 77	жеке	
6	Жақсылбаева	Ауыл тұрғыны	8747 194 1233	жеке	
7	Асылбекова	Ауыл тұрғыны	87786096773	жеке	
8	Жақпекова	Ауыл тұрғыны	8775 62881	жеке	
9	Ерлан Бауржан	Ижитай	87005888530	жеке	
10	Карибаева	ауыл тұрғыны	8 702 145 8157	жеке	
11	Дауылбаева Г	ауыл тұрғыны	87076382454	жеке	
12	Тілекбердиев Б	ауыл тұрғыны	87782533866	жеке	
13	Ұлакбекова Б	Ауыл әкімі	87762002774	жеке	
14	Сауытбаева Б	СЭС басшы	87759297492	жеке	
15	Жартыкова	ауыл тұрғыны	87470815832	жеке	

Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Жамбылской области

1	2	3	4	5	6
16	Бұлақ ЛТД Бекенбаев Б.	Аудит тұрғысы	87478699238	жеке	
17	Ажкабайұлы Жамел	Шұ медиа	87077852587	жеке	
18			8775204878	жеке	
19			87789892123	жеке	
20			87754235681	жеке	
21	Исабай Акарас Мұдинұлы	Аппарат акима	87472079797	жеке	
22	Бермагова Ұлмаш	Жұрт тұрғын	87075838034	жеке	
23	Бирғазбай Надир	Аға аға аппараты	87711951035	жеке	
24	Мұльбекова Әлмира	ана тұрғыны	+77776293446	жеке	
25	Аскерова Фарида	ауыл тұрғына	+77472189734	жеке	
26	Серікбаева Нұрай	Жайсан	+77766820332	жеке	
27	Әлкеева Димбар	Сауытбек	+77760357[illegible]	жеке	
28	Дүйсекова И.	Аға	778 3774866	жеке	
29			+77780082[illegible]	жеке	
30	Асанбаев Дәурен	Аға	87020747592	жеке	
31	Есенбекова Г. М.	Аға	8707 3715417	жеке	
32	Жақсылова Ә Р	Дәрігер	8 747 3531683	жеке	
33	Керімбаев	Ағасы	8778757067	жеке	
34	Перман С.	Үйленеміз	87011640008	жеке	
35	Оңалбаева	ауыл. тұр.	87025190703	жеке	
36	Жанбаева Б. М.	ауыл.	87085904847	жеке	
37	Мұқашұлы	Ғаламдық	87079952[illegible]	жеке	

Управление природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области Кульсеркова А.К.

1	2	3	4	5	6
38	Аманбеков Е.	Жамбылский	8701444 9193		
40	Шмульфенков Ф.	ауыл Тұрлан	8 747 564 52		
41	Мельбаев К.	Сарыбет	8 705 684 08 7		
42	Жумабекова	Аманкелді	8702 171 40 81		
43	Ибрагимов	Ауыл Тұрлан			

Управления природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области Кульсерикова А.К.

1	2	3	4	5	6
44	Дюсекеев Алдияр	Zhambyl Invest	87470520344	жсеке	

Управления природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области | Кульсерикова А.К.

«Жүгеріні терең өңдеу зауыты үшін кешенді экологиялық рұқсат алуға арналған жобалық құжаттама» бойынша ашық жиналыс түрінде өткізілген қоғамдық тыңдау барысында қатысушылардан берілген ескертулер мен ұсыныстардың жиынтық кестесі

Өткізу уақыты: 2026 жылғы 12 тамыз, жергілікті уақыт: 11:00.
Өткізу орны: Жамбыл облысы, Шу ауданы, Алға ауылдық округі, Сауытбек ауылы, Қыдырбай көшесі, 5 (Мәдениет үйі ғимараты).

№	Қатысушылардың ескертулері мен ұсыныстары *(қатысушының тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), лауазымы, өкілі болып отырған ұйымның атауы)*	Ескертулер мен ұсыныстарға жауаптар *(жауап берушінің тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) және/немесе лауазымы, өкілі болып отырған ұйымның атауы)*	Ескерту *(алынып тасталған/алынбаған ескерту немесе ұсыныс, "қоғамдық тыңдау тақырыбына қатысы жоқ")*
1	Ауыл тұрғыны: Нуркадыров М.: Қоршаған ортаға мониторинг жүргіземіз деп жатырсыздар. Ауаны, суды тексергенде, жалпы тексеріс жұмыстарына комиссия құрамына жергілікті тұрғындарды да қатыстыруыңыз қажет. Себебі зауыттың қаншалықты зиян немесе зиян емес екенін білуіміз керек.	«Eco Project Company» ЖШС директоры: Мұратов Дархан Ерсайынұлы: Тоқсан сайын мониторинг жүргізіліп отырады. Мониторинг жүргізу барысында, ауаны суды, топырақты тексеру барысында ауыл тұрғындары арасынан азаматтарды қатыстыра аламыз. Одан бөлек, тексеріс жұмыстарын Экология, Санитарлық-эпидемиологиялық органдар да тексеріс жүргізеді, сол тексеріс жұмыстарына да қатысуыңызға болады. Оған ешқандай кедергі жоқ. Бір апта бұрын әкімдікке тексеру уақыты мен мерзімі туралы ескерту жібереміз, сол кезде қатысуыңызға болады.	Ескерту алынып тасталды
2	Шу ауданының әкімі - Жәнібеков Бақытжан Оразалыұлы: Қазіргі таңда бірінші кезекте тұрған және бәрімізді толғандырып тұрған мәселе – иіс мәселесі. Осы мәселе де талқыланып жатырғанына 2 айдың жүзі болды. Өндіріс болғаннан кейін өзіндік иісі болатындығы ақиқат. Осыны анықтау, иістің қайдан шығатындығын анықтау үшін өзім де 1-2 күн сол ғимаратта қондым. Дүйсенбіден бастап Жамбыл облысының экология департаменті, Шу аудандық санитарлық-	Шу аудандық санитарлық-эпидемологиялық бақылау басқармасының басшысы – Сәулебаев М.: Осы жағымсыз иіс бойынша 10 тамызда келдік. Зауыттың СҚА аумағында 2,5 км қашықтықта, Сауытбек ауылының шеткі үйінің қасынан, яғни зауытқа жақын үй жанынан өлшеу жасадық. Ауа сынамасын алу барысында ауыл әкімі және тұрғындар арасынан 1-2 тұрғын қатысты. Зауытқа ең жақын елді мекен – сауытбек ауылы 4 км қашықтықта орналасқан. Одан кейін Шу қаласы 6 км қашықтықта орналасқан. Кешкі уақытта келген уақытта кәдімгідей иіс болды. Бұл жерде	Ескерту алынып тасталды

Управление природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области

	эпидемиологиялық бақылау басқармасының мамандары, күні-түні жүріп, ауа сынамасын алып, зертханаларымен тексерді. Қазір ол кісі өз тарапынан тексеріс қорытындысы бойынша айтады. Ал, біздің қойып жатырған талабымыз – осы иісті жоқ қылып жібермесек те, азайту, тежеу бойынша шара қолдану. Жобалаушы мекememен де, зауыт мамандарымен де сөйлестік, зауыт аумағында ауа сүзгілері бар екендігі анықталды, алайда ол сүзгілер де аздық етіп отыр. Соған байланысты зауыт басшылығына қосымша сүзгілер қосу бойынша әрекеттер жасау талабын қойып отырмыз. Мамандардың маған түсіндіргені бойынша, иіс күндіз шықпағанымен ауа қысымының өзгеруіне байланысты түнгі уақытта сезіліп отыр.	сұрақ – иістің адам денсаулығына қаншалықты зиянды екені. Соған байланысты ГАНК-4 газоанализаторымен ластаушы заттардың құрамын тексердік. Сол аппаратпен ластаушы заттардың 8 түрін зерттедік. Аммиак, сероводород, диоксид азота, оксид азота, углерод оксиді, углерод, солардың бәрін текмердік. Тексеру нәтижесінде аталған ластаушы заттардың ешқайсысы да рұқсат етілген шекті деңгейден аспайтындығын көрсетті. Ластаушы заттардың мөлшері рұқсат етілетін нормадан 20,50,70 есе аз екендігін көрсетті. Сол кезде қоғамдық кеңес мүшелеріне де хабарластық, шақырдық, көрсеттік. Бұл тексеріс әрі қарай да жалғасын табатын болады. Жаңағы аға айтып өткендей, қызығушылық танытушылар, белсенділер болса тексеріс барысына қатысуларыңызға болады. Тоқсан сайын ауадағы зиянды заттарды бақылап отырамыз.	
3	Ауыл түрғыны – Керимбаев: Зауыттан шығаратын қалдықтарыңызды мүмкіндігінше ауылдан әрірек төксеңіздер.	«Eco Project Company» ЖШС директоры: Мұратов Дархан Ерсайынұлы: негізі шығатыны күл мен шлак, Қалған қалдықтар мамандандырылған мекемелермен әкетіліп отырады. Күл мен шлак төгуге арнайы жер бөлінеді деп айтылып кетті. Жер бөлінгесін оған арнайы жоба жасалып, қоғамдық тыңдау өткізілетін болады. Қазіргі таңда ол жердің қай жерден бөлінетіндігі белгісіз. Шу ауданының әкімі - Жәнібеков Бақытжан Оразалыұлы: Мен толықтырып кетейін. Бұл мәселе бойынша да жұмыс жүргізіліп жатыр. Қалдықтарды орналастыруға «Жібек жолы» экономикалық аймағынан 50 га жер телімін береміз деп жоспарлап отырмыз. Жалпы әрі қарай, құмға қарай шығарғымыз келіп отыр, бірақ әлі шешілген жоқ. Неғұрлым ауылдан 20 км	Ескерту алынып тасталды

Управления природных ресурсов и регулирования природопользования аппарата Жамбылской области РК Кульбаева А.К.

		астам қашықтыққа орналастырығымыз келіп отыр. Екіншіден, күл мен шлактың барлығы ол жаққа шығарылмайды. Қазір зауыт басшылығы да айтып кетер, бір бөлігін құрылыс материалдарына пайдаланғылары келіп отыр, бір бөлігін цемент зауыттарына жібергілері келіп отыр. Бір бөлігі полигонда қалдырылады. Ал полигон құрылысы бойынша алдағы уақытта бөлек қоғамдық тыңдау өткізілетін болады.	
4	Ауыл тұрғыны – Асанбаев Даурен: Біздің ауылдың жастарының бәрі қалада. Жас мәселесі бойынша жұмысқа қабылдау жасын ұзартсаңыз. 45 жасқа дейін деп қойылды, 55 жасқа дейін деп ұзартуыңызды сұраймын. Ал ауылда жүріп жатырған жігіттердің барлығы да жұмыссыз, өз ауылымызда тұрған зауытқа жұмысқа кіре алмай жатыр. Соны бірыңғай қылып, түбегейлі шешіп берсеңіз. Негізі резервке қоюларыңыз қажет қой.	Зауыт директорының орынбасары Суй: Бұл мәселе бойынша компаниямызда 55 жастағы адамдар да жұмыс жасап жатыр. Қазір жұмыс орындары толық. Бізде 45-55 жастағы адамдар да жұмыс жасауда. Өткен жылы құрылыс кезінде көп жұмыс оындары ашылмаған еді. Бізде 746 Қазақстан азаматы жұмыс жасайды. Негізгі жұмысшылар студенттер. Резервке қою мәселесі маған ұнады, ескеретін боламын, әкімшілікке арнайы жұмыс бойынша ұсыныстар жібереміз.	Ұсыныз қабылданды
5	Ауыл тұрғыны – Асанбаев Даурен: Ауылымызда иіс мәселесі қиын боп тұр, түншығып отырмыз, жұмысымыз жоқ, құрылыс салып берсе үндемей қаламыз, фильтр қояды ма қоймайды ма белгісіз.	Зауыт директорының орынбасары Суй: барлығыңыз көңіл бөліп отырған иіс мәселесі бойынша түсіндіріп өтейін. Негізі сезіп отырған иісіміз, амин қышқылының иісі. Бұның адам денсаулығына ешқандай зияны жоқ, иістің зиянсыз екеніне сөз беремін. Бұл иісті қабылдай алмай отырғандарыңыз – бұл иіс Сіздерге бөтен, бұрын-соңды болмаған иіс. Осыған байланысты, иісті төмендету бойынша айтып өтсем, біздегі қолданылып отырған технология - халықаралық деңгейдегі ең жоғарғы технология. Сонда да, егер одан да жоғары иісті түсіретін технолгия болған жағдайда, халықты, әкімшілікті хабардар етіп, түсіндіру жұмыстарын жүргізіп, міндетті түрде сол технологияны	Ескерту алынып тасталды

Управление природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области г.Тараз А.К.

		қолданатын боламыз. Қазір ол бағытта арнайы мамандар қосылып мәселе талқыланып отыр, бірақ ол иіс ластаушы заттар қатарына кірмейді, ол кәдімгі тамақтың иісі.	
6	Ауыл тұрғыны – Ибрагимов Саят: Алдыңғы тыңдалымда айтып өттіңіз, Астанаға жазылып жатыр, келесі тыңдалымға дейін иісті жоямыз, қосымша фильтр қоямыз деп, Қорағаты өзеніне су ақпайды деп. Енді айтып отырсыз Қорағатыға осыншама зиянды нәрсе ағады деп. Өзіңіз көрсетіп кеттіңіз. Ал енді сол жерде мал өлсе Сіз өзіңіз жауап бересіз бе? Жауаркершілігіңізге аласыз ба, кім жауапты? Біздің тілмен айтыңызшы, зияндығына жауап бере аласыздар ма? Ол рұқсатты Сіздің мекемеңіз беріп тұр ма?	«Eco Project Company» ЖШС директоры – Мұратов Дархан Ерсайынұлы: Жалпы Қурағаты өзеніне тасталатын ағын суларды ластаушы заттар деп атаймыз. Олар ХПК, БПК, Салмақталған заттар, Хлоридтер, Аммонилі азот, Жалпы азот, Жалпы фосфор. ҚР заңнамасында өзенге тасталатын ағын сулар бойынша өзіндік нормативтер бар. Ал жаңа айтып өткен заттар өзенге тастауға жататын нормаларға сай болғасын, тасталады. Себебі әр-бір ластаушы заттың өзіндік рұқсат етілетін шектеулі нормативі бар. Сол нормадан аспауы керек. Кәсіпорынмен жұмыс жобасы әзірленді. Біздің мекеме жұмыс жобасына сәйкес ШРТ жобасын ғана жасады. Сол жобаға уәкілетті орган рұқсатын берді. Мал қырылмайды, оған жауапты Заводтың өкілдері бар, біз бармыз, арнайы құзыретті органдар, малға зиян келтірмейді. Біз жоба жасаймыз рұқсатты құзыретті органдар береді.	Ескерту алынып тасталды
7	Ауыл тұрғыны – Ибрагимов Саят: Ертеңгі күні мал қырылып жататын болса кім жауап береді?	«Eco Project Company» ЖШС директоры – Мұратов Дархан Ерсайынұлы: Бұған Жүгері зауыты, біздің мекеме, рұқсат берген органда жауап береді. Енді фильтр бойынша айтып берейін. Қазіргі таңда кәсіпорында 8 ферментация цехы жұмыс жасайды, әр цехта 2 сүзгі жұмыс жасап тұр. Бактерия қосылып, ашыту жұмыстары жүргізілетін жерде фильтр тұр, содан кейінгісі ашыту процесі өткен соң амин қышқылдарын кептірген кезде арнайы құрылғылар арқылы бу өтеді, сол жерде де арнайы фильтрлер орнатылған. Иістің ешқандай зияны жоқ. Изолицин деген өнім,	Ескерту алынып тасталды

Управление природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области Алдабергенова А.К.

		оның өзіндік иісі бар, одан дәрі-дәрмек жасалады. Изолициннің ешқандай зияны жоқ.	
8	Ауыл тұрғыны – Ибрагимов Саят: Сонда осы иіс шығып тұра береді ме?	«Eco Project Company» ЖШС директоры – Мұратов Дархан Ерсайынұлы: Жаңа ғана кәсіпорын басшылығы иісті кетіруге бағытталған шаралар қарастырылып жатырғандығын айтып өтті.	Ескерту алынып тасталды
9	Ауыл тұрғыны – Ибрагимов Саят: Сол иісті жойғаннан кейін өткізуге болатын шығар қоғамдық тыңдауды?	«Eco Project Company» ЖШС директоры – Мұратов Дархан Ерсайынұлы: Кәсіпорын өндірістік технологияға өзгерістер енгізген жағдайда ғана, яғни қосымша сүзгілер енгізгу жоспарлаған жағдайда, ШРШ жобасына өзгерістер енгізіліп, өз алдына бөлек қоғамдық тыңдау өткізілетін болады.	Ескерту алынып тасталды
10	Ауыл тұрғыны – Ибрагимов Саят: Осы қоғамдық тыңдалым бойынша 2 ауыл болып аудан әкіміне арыз жолдаған болатынбыз. Бірақ арызымыз 14-15 күн қаралады екен. Сол арызымызға аудан әкімінің жауабын күтейік. Қоғамдық кеңесті бүгін жүргізбей-ақ келесіге қалдырайық.	Шу ауданының әкімі - Жәнібеков Бақытжан Оразалыұлы: Бұл мәселені Тек қана біздер емес, құзырлы органдар да қарап отыр. Осы тыңдалымды Қоршаған ортаны қорғау министрлігінің Эколгиялық департаменті де қарап отыр. Ұсыныстарыңыз бар, айтылып жатырған уәждеріңіз бар, осының бәрі хаттамаға, видеоға жазылып отыр. Сіз бен біздің айтып жатырған мәселелеріміз сол жақта сарапталып, соның қорытындысымен бұл кісілерге де ұсыныс беріледі. Яғни, айтылып жатырған иісті бәсеңдету бойынша. Мен осы жерде айтайын, бұл иіс сразу жоқ болып кетеді деп айта алмаймын, бұл иісті қазіргі таңда тежеу бойынша жұмыс жасауымыз қажет. Өндіріс болғаннан кейін өзінің специфический иісі болады, бірақ бұл иіс бізге де жағымсыз болып отыр. Мен сөзімнің басында айтып кеттім, өзім де осы ауылда тұрғаннан кейін иісті сезем. Қазіргі таңда бірінші мәселе – иісті болдырмау. Осы мәселе бойынша апта сайын кездесіп жатырмыз. Фильтрелі тұр, бірақ ол фильтр жеткіліксіз болып тұр.	Ескерту алынып тасталды

Управления природных ресурсов и регулирования природопользования Жамбылской области\АКульсеркова А.К.

		Соған сәйкес, соңына дейін жеткізіп, жаңа технологиясын табады ма, қандай-да бір іс-шара атқарып, жан-жақты қарастырып, иіс мәселесін жою, бәсеңдетіп беру таралы жұмыс жасап беріңіздер деп отырмыз. Осыған орай, Министрлік бар, облысымыздың экологиясы бар, Сіздердің беріп жатырған арыздарыңыз бар, әлеуметтік желі бар, барлығын көріп отыр. Осылардың жиынтығымен қорытындысын шығаратын болады.	
11	Ауыл тұрғыны – Ибрагимов Саят: Бұл кәсіпорын келген мезгілде Алға ауылынан мәдениет үйін саламыз деді, Сауытбек ауылына спорт кешенін, мына жерден мал өткелін яғни көпір саламыз деген. Зауыт басталып кетті, құрылыс әлі жүрген жоқ. Ауылымызда иіс мықты. Біздің ауылдағы жігіттер 50-60 жаста жер қопарады ғой, ешқайсысын жұмысқа алып жатырған жоқсыздар. Зауыттың елге пайдасы тимесе не үшін 400 га жерімізді бердік, малымызды жайсақ та өзімізге пайда болатын еді. Жай әшейін құрғақ шөппен ауыз сүртіп, уәделерін әлі орындаған жоқ. Сондықтан неге біз бұларға «иә» деп келісімімізді беруіміз керек?	Шу ауданының әкімі - Жәнібеков Бақытжан Оразалыұлы: Мен жұмысшылар алу туралы ұсынысыңызға келісемін. Ол талаптарыңыз дұрыс. Бұл кісілердің жұмысшылардың жасына қарай саясаттарын қайта қарау керектігіне келісемін. Жана өзедері айьып кетті қарастырад деп, резерв жасаймыз деп келістек. Иіс туралы ұсыныстарыңызбен де толық келісемін. Кәсіпорынға иісті төмендету бойынша ұсынысымызды беріп жатырмыз. Өндіріс болғаннан кейін экономикамызға, әлеуметтік саламызға керек нәрсе. Әрі қарайғы дамуымызға қажет. Бірақ дамимыз деп қоршаған ортаны, тұрғындарды уламауымыз керек қой. Сол бойынша да құзырлы органдарымыз бар, сол органдар да жұмыс жасап жатыр және жасайды. Керек болса осы жерде СЭС мамадары жатып жұмыс жасайды, иісті жою мақсатында тәулік бойы жұмыс жасап жүре беруімізге мүмкіндігіміз бар. Бұл сұрағымызда тыңдалып отыр және ескеріледі. Біздер инвесторлардың жұмысты бастап, құрылыс жұмыстарын жүргізіп жатырған уақытында көпір немесе өзге де құпрылыс нысандарын салып бер деп айта алмаймыз. Себебі инвестор өзінің құрылысы аяқтамағаннан кейін және өнімін шығарып	Ескерту алынып тасталды

Управление природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области

		сатпағаннан кейін ешқандай вложение жасай алмайды. Бұны дұрыс түсініңіздер. Кәсіпорын ұсынысытарыңыздан бастарын алып қашып жатқан жоқ қой, ФОК-ты биыл бастайды, ФОК біткеннен кейін мәдениет үйін салып береді. Оның өзі мемлекет аралық келесімге сәйкес міндетті түрде орындалады. Сол себепті кәсіпорын пайда таппай жатып, өзге құрылыстарға кірісе алмайды. Ол шаралардан бас тартып жатырған жоқ, биыл ФОК құрылысын бастайды. Жақын арада бастайды, оны өзіңізбен де бөлек кездесіп ақылдасамыз. Ал кәсіпорынның көмегі тиіп жатырған жоқ деп айта алмаймыз, мектебімізге көмегін беріп жатыр. Ал өзіміз жасайтын болсақ 1-2 жылға созылып кететін еді, себебі жоба жасау қажет, ақша бөлу қажет. Бұлар келісімдегі міндеттемелерді қарсылықсыз жасайды және бас тартып отырған жоқ. Ал бірінші кезекте көтеріп отырғанымыз иіс мәселесі, қалдықтар, экология меселесі.	
12	Ауыл тұрғыны – Ибрагимов Саят: Осы компанияға қаншама гектар жерімізде бердік қой, мал бағып отырмыз ғой, осы кәсіпорынға тағы бір 50 гектар жер қосып бере алмаймыз ба? Сол жерден бассейндерін жасайды ма, қалдық суларын Қорағатыға ағызбасыншы. Сол жерден өздеріне слив соғып алып бу қылып ұшырып жібереді ме, қарасын. Бастысы мал қырылмасын. Қазір зауыт қаншалықты жұмыс жасап жатыр? Қосылмағанда осындай иіс, қосылып, 100 пайыз жұмыс жасағанда иіс одан сайын үдейді ме?	Зауыт директорының орынбасары Суй: Қазіргі таңда зауытымыз пуско-наладка жасап жатыр. Іске қосылған жоқ, сынақтық жұмыс жасауда. Зауыт толық жұмыс жасаған жағдайда иіс ұлғаймайды, осындай болады. Бізде суды қайталама қолдану, яғни циркуляциялық қолдану болып жатыр. Кең көлемді жер болып, өзіміз үшін салқындататын қоятын болсақ, ұсынысыңызды қарастыруға болады. Ал біздегі зауыттың көлемін өздеріңіз білесіздер, кішкентай емес, Сіз айтып отырған 50 га жеріңізді қайтып барып есептеп алуым керек, себебі жететіндігін немесе жетпейтіндігін есептеуіміз керек. Бірақ біздің тастайтын суларымыз, заң талаптарына сай және ешқандай зияны жоқ.	Ескерту алынып тасталды

Управление природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области РГУ Ахметжанова А.К.

		Ал иіс мәселесені келетін болсақ, иіс мәселесі - халықаралық мәселе. Біздер бір-екі аппарат қойып иісті жоқ қыламыз деп айта алмаймыз, бірақ иісті бәсеңдету шараларын міндетті түрде қарастыратын боламыз. Өткен жылы көпір салып беретін едік, алайда тұрғындар арасынан көпір қажет емес деген сөз шықты, сол себептен көпір құрылысын жүргізбедік. Ал егер көпір қажет болса, су тоқтағаннан кейін көпір салып берейік.	
13	Ауыл тұрғыны – Керимбаев: Мәдениет үйі мен спорткешенін салу қай уақытқа жоспарланып отыр? Нақты жоспарларыңыз бар ма?	Зауыт директорының орынбасары Суй: Бұл мәселе бойынша Сіздердің де түсінулеріңізід сұраймыз. Өткен жылдан бастап қазірге дейін құрылыс кезеңі болды. Барлық қаражатымыз зауыт құрылысына салынды. Зауыт іске қосылып, пайда түскеннен кейін барлық ұсыныстарыңызды орындайтын боламыз. Өздеріңіз білесіздер, қазіргі таңда мектепті бастап жатырмыз. Аяқталан соң Сауытбек ауылына спорт кешенін, одан кейін Алға ауылына мәдениет үйін салатын боламыз. Құрылыс жұмыстары кезек-кезегімен жүргізілетін болады. Жоспар бойынша биыл Сауытбекке спорт кешенін салып боламыз. Ал келесі жылы Алға ауылына мәдениет үйін саламыз.	Қоғамдық тыңдау тақырыбына қатысы жоқ
14	Ауыл тұрғыны – Диханбаева: Тек қана Алға, Сауытбек ауылдарын қоса бермей Жайсан ауылын да қосу керек.	Шу ауданының әкімі - Жәнібеков Бақытжан Оразалыұлы: Бұл жерде тек қана екі ауылға ғана емес бүкіл ауданымызға да қолдау көрсетиетін болады. Ғимараттарды өте қажет болып тұрғын жерлерге саламыз, яғни басым бағыттар, кезек күттірмейтін шараларға қарастырылатын болады. Қажетті ғимарттаттар салу кезең-кезеңімен келетін болады.	Қоғамдық тыңдау тақырыбына қатысы жоқ
15	Ауыл тұрғыны – Ибрагимов Саят: Иісті басқару Сіздің бақылауыңызда ма, күндіз шығарып кешкісін тоқтата аласыздар ма?	Зауыт директорының орынбасары Суй: Иіс біздің басқаруымызда емес. Өндіріс болғаннан кейін тұрақты иіс болады. Ал не үшін кейде бар, кейде жоқ деп сұрасаңыз, ол	Ескерту алынып тасталды

Комитет по водных ресурсов и регулирования природопользования Жамбылской области АКульсеркеева А.К.

		ауадағы қысымның өзгеруіне байланысты және желдің бағытына байланысты бірде болып бірде болмай тұрады.	
16	Ауыл тұрғыны, Алға орта мектебінің директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары – Диханбаева: Осы сәтті пайдаланып, Бақытжан Оразалыұлы Сізге және зауыт басшылығына мектеп ұжымының атынан алғысымды айтқым келіп отыр. Бұл кісілер Сіздің қамқорлығыңызбен, ықпалыңызбен мектебімізге және шағын орталығымызға өте сапалы, әдемі күрделі жөндеу өткізіп берді. Зауыт басшылығы жұмысшыларын қағалап тұрді, осы 1-2 күн ішінде жөндеу жұмыстары аяқталайын деп тұр. Рахмет Сіздерге.	Зауыт директорының орынбасары Суй: Рахмет.	Қоғамдық тыңдау тақырыбына қатысы жоқ
17	Сауытбек ауылының тұрғыны – Жамбаева Б.М.: Мектебіміздің атынан және ата-аналар атынан Сіздерге мектебімізді жөндеуден өткізіп бергендеріңіз үшін алғысымды айтамын. Екі ел арасындағы достығымыз арта берсін. Сондай-ақ, аудан, облыс басшыларына метебімізге жөндеу жүргізугі үлес қосқандарыңыз үшін алғысымыз шексіз.	Зауыт директорының орынбасары Суй: Рахмет.	Қоғамдық тыңдау тақырыбына қатысы жоқ

Управления природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области|АКульсеркова А.К.

НОВАЯ КОНСТИТУЦИЯ: ПРАВОВАЯ ОСНОВА СТАБИЛЬНОГО РАЗВИТИЯ

Недавно Конституционный Суд Республики Казахстан провел научно-практическую конференцию на тему «Новая Конституция: институциональная и правовая основа устойчивого развития», приуроченную к вступлению в силу новой Конституции Республики Казахстан.

В работе конференции принял участие первый заместитель акима Жамбылской области Нуржан Календеров.

Председатель Конституционного Суда Республики Казахстан Эльвира Азимова открыла конференцию и отметила, что Конституция Республики Казахстан, принятая на республиканском референдуме 15 марта 2026 года, вступает в силу с 1 июля 2026 года.

В своем выступлении Эльвира Азимова подчеркнула: «Волеизъявлением народа Казахстана заложена основа нового этапа в конституционном развитии нашей страны. Это определило стратегические ориентиры для дальнейшего совершенствования правовой системы, государственного управления и механизмов защиты прав и свобод человека. С введением в действие новой Конституции Конституционный Суд обеспечит верховенство Основного Закона и будет укреплять защиту конституционных ценностей. Это означает начало нового этапа в историческом и правовом развитии Казахстана».

Постоянный координатор Организации Объединенных Наций в Республике Казахстан Раднарагча Саранго и Генеральный секретарь Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии Кайрат Сарыбай направили участникам конференции свои поздравления в формате видеозаписи, поделившись мнением о том, что проведенные в Казахстане конституционные реформы имеют важнейшее значение для укрепления правовых институтов и устойчивого развития.

Кроме того, участников конференции в формате видеозаписи поздравили Генеральный секретарь Парламентской ассамблеи тюркских государств Рамиль Гасан и Уполномоченный по правам человека Олий Мажлиса Республики Узбекистан Феруза Эшматова. Они отметили высокий интерес к конституционным изменениям в Казахстане как на региональном, так и на международном уровне.

В ходе тематического обмена мнениями участники обсудили роль новой Конституции в развитии правовой системы и укреплении конституционной государственности. Особое внимание было уделено таким вопросам, как равенство всех перед законом, доступ к правосудию, совершенствование законодательства, укрепление общественного согласия. Также в центре обсуждения были современные вызовы в области защиты прав человека, развитие цифровых прав, повышение уровня правовой культуры и расширение доступа к правовой информации. Обсуждалась и разработка научного комментария к Конституции Республики Казахстан.

На конференции с докладами выступили ведущие казахстанские ученые, представители Конституционного Суда, Конституционной комиссии, высших учебных заведений и экспертных институтов. В формате видеозаписи профессор Техасского университета Ричард Альберт и исполнительный председатель Французского института международных отношений (IFRI) Тьерри де Монбриаль высказали свои мнения об международной перспективе, особо отметив важность конституционных реформ в Казахстане для укрепления демократических институтов, верховенства права и обеспечения устойчивого развития.

Приуроченной к конференции стала и презентация Конституции Республики Казахстан, изданной шрифтом Брайля в рамках инициативы «Конституция для инклюзивного общества», предпринятой Правительством в целях обеспечения равного доступа всех граждан к тексту Основного Закона.

В ходе мероприятия Председатель Конституционного Суда Республики Казахстан Эльвира Азимова и Председатель Правления АО «Казпочта» Бекежан Жакеев приняли участие в церемонии гашения почтовой марки, специально подготовленной к вступлению в силу новой Конституции Республики Казахстан.

Подводя итоги конференции, участники отметили, что новая Конституция стала прочной институциональной и правовой основой нового этапа развития Казахстана.

Пресс-служба акима Жамбылской области.

Предпринимательство

КОГДА ПРОСТРАНСТВО СТАНОВИТСЯ ДОСТУПНЫМ

Современные цифровые технологии все активнее входят в повседневную жизнь и меняют привычные способы знакомства с различными объектами. Одним из таких решений стали 3D-панорамы и виртуальные туры, позволяющие дистанционно осматривать помещения, здания и территории. В Таразе этим направлением занимается ИП «3dtaraz», руководителем которого является Алексей Липко.

По словам предпринимателя, интерес к виртуальным турам растет по мере того, как все больше людей предпочитают получать информацию через интернет.

- Сегодня человеку не всегда удобно тратить время на поездки, особенно если речь идет о предварительном знакомстве с объектом. Виртуальный тур дает возможность спокойно осмотреть помещение, оценить его планировку и принять решение о дальнейшем посещении, — отмечает Алексей Липко.

В основе технологии лежат сферические 3D-панорамы, объединенные в единое интерактивное пространство. Пользователь может самостоятельно менять направление обзора, перемещаться между помещениями, рассматривать детали интерьера и при необходимости увеличивать отдельные элементы изображения.

Такие цифровые решения востребованы в самых разных сферах. Ими пользуются агентства недвижимости, гостиницы, рестораны, медицинские центры, учебные заведения, спортивные комплексы, музеи, выставочные пространства, торговые объекты и предприятия сферы услуг. Виртуальный тур позволяет потенциальным посетителям заранее познакомиться с объектом, не выходя из дома.

Как отмечает Алексей Липко, современные технологии позволяют сделать виртуальную экскурсию не только наглядной, но и информативной.

- В тур можно добавить текстовые пояснения, фотографии, видеоматериалы, ссылки и звуковое сопровождение. Благодаря этому пользователь получает практически полноценное представление об объекте еще до личного визита, — говорит он.

По мнению руководителя ИП «3dtaraz», подобные технологии особенно актуальны для организаций, где большое значение имеет внешний вид помещений и удобство их планировки. Возможность виртуально осмотреть ресторан, гостиницу, медицинский центр, производственное предприятие или коммерческое помещение помогает посетителям заранее оценить пространство и лучше подготовиться к визиту.

Сегодня виртуальные туры становятся одним из инструментов цифровой презентации бизнеса. Они позволяют представить объекты в интерактивном формате и сделать информацию более доступной для пользователей независимо от их местонахождения.

ИП «3dtaraz» продолжает работать в этом направлении, создавая 3D-панорамы и виртуальные туры для организаций Тараза и других регионов, демонстрируя возможности современных технологий в сфере визуализации и дистанционного представления объектов.

Сегодня среди проектов ИП «3dtaraz» — виртуальные экскурсии по самым разным объектам Тараза. В портфолио компании представлены 3D-туры по парку культуры «Жеңіс», аллее «Жастар», городскому Арбату, музею ДВД, базе отдыха «Сосновый бор», магазину EvroDom, а также образовательным учреждениям — средней школе № 44 и ясли-саду № 22. Каждый проект создавался с учетом особенностей конкретного объекта и его назначения.

- Для нас важно не просто сделать красивую панораму, а передать атмосферу места, чтобы человек понимал, куда он попадет. Когда снимаешь музей — стараешься показать экспозицию и пространство, когда школу — ее инфраструктуру и учебные кабинеты, а если это парк или зона отдыха — важно передать масштаб территории и удобство прогулочных маршрутов, — рассказывает Алексей.

По словам предпринимателя, технологии виртуальных туров сегодня востребованы не только бизнесом. Все чаще ими интересуются государственные учреждения, образовательные организации, объекты культуры и туристической инфраструктуры.

- Виртуальный тур работает круглосуточно. Человек может познакомиться с объектом из любого города или даже другой страны. Особенно это важно для туристов, родителей будущих учеников, потенциальных клиентов гостиниц, ресторанов или медицинских центров. Люди заранее понимают, что их ожидает, — отмечает предприниматель.

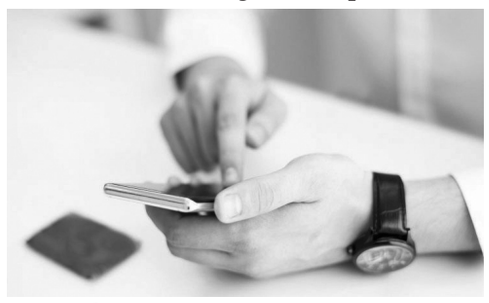
Сегодня ИП «3dtaraz» сотрудничает с государственными учреждениями и коммерческими организациями, создавая интерактивные проекты для гостиниц, ресторанов, торговых центров, объектов здравоохранения, образования, культуры, спорта и отдыха. По мнению Алексея Липко, интерес к подобным технологиям будет только расти, поскольку цифровая визуализация постепенно становится привычной частью современной коммуникации между организациями и их посетителями.

P.S. Если кто-нибудь заинтересовался данной темой, контакты А.Липко имеются в редакции, а также на сайте 3dtaraz.kz

Руслан ИСКАКОВ.

СЛУШАЕТ ЛИ НАС ТЕЛЕФОН?

Мифы и реальность

Предлагать читателям познавательные и актуальные темы всегда особенно интересно. Ведь даже привычные устройства, которыми мы пользуемся каждый день, нередко становятся источником множества вопросов. Один из самых распространенных звучит так: «Слушает ли нас телефон?»

В последние годы эта тема активно обсуждается в социальных сетях и на интернет-форумах. Многие уверены, что смартфон постоянно прослушивает разговоры пользователей, а затем показывает рекламу на соответствующие темы. Но насколько это соответствует действительности?

Наверняка многие сталкивались с похожей ситуацией. Вы обсуждаете с друзьями новую пару обуви, смартфон или бытовую технику, а спустя некоторое время именно эти товары появляются в рекламной ленте социальных сетей или поисковых сервисов. После такого совпадения невольно возникает мысль: «Неужели телефон действительно меня слушает?»

Однако специалисты по цифровым технологиям отмечают, что подобное объяснение далеко не всегда соответствует реальности.

Современные смартфоны действительно оснащены микрофоном, камерой и множеством датчиков. Некоторые приложения получают доступ к микрофону для отправки голосовых сообщений, видеозвонков или работы голосовых помощников.

Но постоянная запись разговоров миллиардов пользователей потребовала бы колоссальных вычислительных мощностей, огромных объемов хранения данных и серьезно нарушала бы законодательство большинства стран о защите персональной информации.

Гораздо вероятнее другое объяснение.

Сегодня рекламные платформы используют искусственный интеллект и сложные алгоритмы, которые анализируют цифровой след пользователя: посещенные сайты, поисковые запросы, просмотренные товары, видеоролики, лайки и другие действия в интернете. На основании этих данных система формирует предполагаемые интересы человека и подбирает наиболее подходящую рекламу.

Например, если несколько дней назад вы искали кроссовки в интернет-магазинах, алгоритмы уже могли определить ваш интерес к этой категории товаров. Поэтому после разговора об обуви появившаяся реклама кажется подтверждением «прослушки», хотя она стала результатом ваших предыдущих действий в сети.

Психологи объясняют этот эффект особенностями работы внимания.

Ежедневно человек видит сотни рекламных объявлений, не придавая им значения. Но как только реклама совпадает с темой недавнего разговора или личными мыслями, мозг выделяет ее среди множества других сообщений и запоминает.

Такое явление называется избирательным вниманием: мы замечаем именно ту информацию, которая кажется нам особенно значимой.

Несмотря на отсутствие убедительных доказательств массового прослушивания разговоров, вопросы цифровой безопасности остаются актуальными.

Некоторые приложения действительно могут собирать больше информации, чем необходимо для их работы. Поэтому специалисты рекомендуют соблюдать простые правила цифровой гигиены:

внимательно проверять разрешения, которые запрашивают приложения; не предоставлять доступ к микрофону или камере без необходимости; регулярно просматривать настройки конфиденциальности смартфона; устанавливать программы только из официальных магазинов приложений; своевременно обновлять операционную систему и программное обеспечение.

Большинство современных смартфонов также позволяют увидеть, какое приложение недавно использовало микрофон или камеру, что помогает пользователю контролировать свои данные.

Технически смартфон способен принимать звук — для этого и существует встроенный микрофон. Однако на сегодняшний день нет достоверных доказательств того, что устройства постоянно прослушивают все разговоры пользователей и используют их содержание для показа рекламы.

В большинстве случаев персонализированная реклама является результатом работы алгоритмов искусственного интеллекта, анализа поведения пользователя в интернете и особенностей человеческого восприятия.

По мере развития цифровых технологий подобных вопросов будет становиться все больше. Поэтому важно не только пользоваться современными устройствами, но и критически оценивать информацию, проверять факты и соблюдать правила цифровой безопасности.

И тогда технологии будут не источником тревоги, а удобным инструментом в повседневной жизни.

Балнур ЖЕКСЕНБЕККЫЗЫ.

ВНИМАНИЮ ЖИТЕЛЕЙ!

ТОО "SHENGTAI BIOTECH CO.,Ltd", в соответствии с требованиями статьи 96 Экологического кодекса РК, сообщает, что в 11 час 00 мин. 12 августа 2026 года по адресу Жамбылская область, Шуский район, Алгинский с.о., а. Сауытбек, ул. Кыдырбай 5 (здание Дома культуры) состоятся общественные слушания в форме открытого собрания по проектам «Проектные материалы для получения Комплексного экологического разрешения для Завода по глубокой переработки кукурузы».

С пакетом проектной документации можно ознакомиться на сайте Национального банка данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов https://ndbecology.gov.kz, а также сайте МИО https://www.gov.kz/memleket/entities/zhambyl-tabigat/activities/8220?lang=ru.

Все замечания и/или предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний на сайт https://ndbecology.gov.kz, а также s.agabek@zhambyl.gov.kz.

В случае введения чрезвычайного положения и (или) ограничительных мероприятий, в том числе карантина, чрезвычайных ситуаций социального, природного и техногенного характера, общественные слушания проводятся в онлайн-режиме. Активная ссылка проводимых общественных слушаний подключиться к встрече в Qosyl:

Время встречи: 12.08.2026 11:00. **Идентификатор встречи:** 956-581-550-356. https://meet.qosyl.kz/meeting?room=956581550356.

Дополнительную информацию можно получить по адресу: ecoproject.company@bk.ru и **по телефонам:** + 7 (702) 557 40 58.

Оператор намечаемой деятельности: ТОО "SHENGTAI BIOTECHCO., Ltd" **БИН:** 250340004589, 081126, Жамбылская область, Шуский район, Тасоткельский с. о., с. Тасоткель, зона Жібек Жолы, зд. 10, +7(775)-196-04-30, stsw@shengtai.kz.

Разработчик проекта: ТОО «Eco Project Company», **БИН:** 200540023731, г. Актобе, ул. Тургенева 3В, **тел.:** + 7 (702) 557 40 58.

Территория воздействия: Жамбылская область, Шуский район, Алгинский с.о., а.Сауытбек.

Географические координаты участка: Завод по глубокой переработки кукурузы 43°33'32.88"с.ш 73°38'58.92"в.д.

Географические координаты территории воздействия: а. Сауытбек 43°35'57,25" с.ш. 73°39'52,62" в. д.

Управление архивов и документации акимата Жамбылской области
Использование материалов и репродуцирование архивных документов АКЦ запрещено

Біліп айтқан сөзге құн жетпейді,
Тауып айтқан сөзге шын жетпейді.
Өзің білмесең, білгендерден үйрен,
Үйренгеннен ештеңең кетпейді.

ТӨЛЕ БИ ӘЛІБЕКҰЛЫ

ЖАМБЫЛДА ҚҰРЫЛТАЙ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ САЙЛАУЫНА ДАЙЫНДЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ ТАЛҚЫЛАНДЫ » 3

«KELIN DODA» ТУРНИРІ ӨЗ МӘРЕСІНЕ ЖЕТТІ » 6

ШУ ӨҢІРІ

Шуская долина

SHU

№54 (10065)
СӘРСЕНБІ
8 ШІЛДЕ,
2026 ЖЫЛ

АЙМАҚТЫҚ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ГАЗЕТ (Жамбыл облысы) WWW.SHUONIRI.KZ Газет 1935 жылдың 16 маусымынан шығады

АҚОРДА

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВТЫҢ ПАРЛАМЕНТ ПАЛАТАЛАРЫНЫҢ БІРЛЕСКЕН ОТЫРЫСЫНДА СӨЙЛЕГЕН СӨЗІ

Қымбатты отандастар!
Қадірлі депутаттар және Үкімет мүшелері!

Бүгінгі Парламенттің қос Палатасының бірлескен отырысының тарихи мән-маңызы айрықша деп айтсақ, дұрыс болар. Бұл дүйім халқымыз үшін де айқын нәрсе, ақиқат. Бүгін біз мемлекетіміздің заң шығарушы органы – Парламенттің кезекті сессиясын аяқтап, Тәуелсіз Қазақстанның дамуындағы тұтас бір дәуірді қорытындылап отырмыз. Осылайша, тереңнен тамыр тартқан мемлекеттігіміздің жаңа кезеңіне қадам басқалы тұрмыз.

Ертең Қазақстан Республикасының жаңа Конституциясы заңды күшіне енеді. Ұлт заңымен қатар, мемлекеттік билік жүйесі де түбегейлі жаңа сипатқа ие болмақ. Қос палаталы Парламенттің орнына Құрылтай келеді. Жалпы, бұл өзгеріс Қазақстанда тарихи сабақтастық бар екенін анық көрсетеді.

Осыдан отыз жылдан астам уақыт бұрын елімізде тұңғыш кәсіби Парламент құрылды. Мүлде жаңа институционалдық үлгіге көшкен заң шығарушы орган мемлекеттігімізді нығайтуға елеулі үлес қосты, сондай-ақ еліміздің құқықтық негізін қалыптастыру және нарықтық экономиканы орнықтыру ісінде маңызды рөл атқарды.

Қысқаша айтсақ, отыз жылдың ішінде 3,5 мыңға жуық аса қажетті заң қабылданды. Ал әрбір оныншы заңға депутаттар өздері бастамашы болды. Заң шығару жүйесінің қайнар бастауында бүкіл халқымызға және халықаралық қауымдастыққа танымал саясаткерлеріміз, көрнекті мемлекет қайраткерлері, белгілі қоғам қайраткерлері тұрды. Олардың жемісті еңбегі Парламент тарихында өшпес із қалдырды. Қажырлы қызмет халқымыздың жадында мәңгі сақталып қаларына күмән жоқ.

Парламент әрдайым уақыт талабына тез бейімделіп, қоғам сұранысына лайықты жауап бере алатын жасампаз құрылым болды. Парламент – мемлекетіміздің басты өкілді органы, қоғамның түрлі саласындағы кәсіби мамандарды бір мақсатқа тоғыстырды. Елімізде саяси және заңнамалық тұрғыдан сапасы жоғары

парламенттік мәдениет қалыптасты. Бұл – Қазақстанды дамыған ел ретінде айқындайтын ең маңызды көрсеткіштің бірі. Түптеп келгенде, Парламенттің әрбір шақырылымы Қазақстанның алға қарай нық сеніммен қадам басуына зор серпін берді, басқаша айтсақ, ұлтымыздың эволюциялық өрлеу жолының жарқын үлгісіне айналды.

Мен Парламенттегі қайнаған еңбектің, онда қабылданған әрбір заңның Тәуелсіз еліміздің келешегі үшін қаншалықты маңызды екенін жақсы түсінемін. Осы тарихи сәтке орай, ұлт мүддесін бәрінен биік қойып, елге мінсіз әрі адал қызмет еткені үшін барлық шақырылымдағы Мәжіліс пен Сенат депутаттарына шынайы ризашылығымды білдіремін.

Әсіресе, Парламенттің қазіргі құрамына, яғни сіздерге алғысым зор. Бұл шақырылымды Қазақстанның жаңа тарихындағы ең мықты құрамның бірі деп сеніммен айтамын. Себебі сіздер мемлекетіміздің дамуындағы өте күрделі және шешуші кезеңде жұмыс істедіңіздер. Баршаңыз ел өмірінде болып жатқан ауқымды өзгерістердің бастауында тұрдыңыздар. Қаншалықты қиын болса да, түбегейлі өзгерістерді жүзеге асыру жолында табанды еңбек еттіңіздер. Сын сағатта жауапкершіліктен жалтармай, мемлекетіміз үшін аса қажетті реформаларды жүргізуге ұйытқы болдыңыздар.

Тек кейінгі үш жылдың өзінде 300-ден астам өте маңызды заң қабылданды. Олардың қатарында еліміздің алдағы биік белестерінің сенімді арқауы болатын, тарихи мәні зор конституциялық заңдар мен кодекстер бар. Біз біртұтас ұлт болып мемлекетімізді түбегейлі жаңғырту ісін қолға алдық. Экономикадан бастап қоғамдық құндылықтар жүйесіне дейін – ел өмірінің барлық саласында ауқымды өзгерістер жасалды. Әрине, дәуірлік ауқымдағы мұндай реформалардың бел ортасында жүру – зор мәртебе әрі үлкен жауапкершілік.

Осы тұрғыдан алғанда, сіздер өздеріңізге жүктелген міндетті абыроймен атқарып шықтыңыздар. Әділетті әрі Қуатты Қазақстанды құру үшін қажырлы еңбек еттіңіздер. Сіздердің табанды, мардымды еңбектеріңіз еліміздің жылнамасында қалатынына күмән болмауы керек. Дегенмен уақыт бір орында тұрмайды, зымырап өтіп жатыр. Көз ілеспес жылдамдықпен өзгеріп жатқан қазіргі кезеңде шын мәнінде жаңашыл әрі батыл қадамдар жасалуға тиіс. Осы өзекті мәселені мен бұрын да бірнеше рет айтқам. Бұл – заман талабы.

Халықаралық ахуал уақыт өткен сайын күрделеніп, құбылып, тұрақсыздық белең алғанын көріп, біліп отырсыздар. Бұл жағдай жаһандық экономикаға орасан зардабын тигізіп жатыр. Халықаралық валюта қоры мен Біріккен Ұлттар Ұйымының құзырлы агенттіктерінің болжамы бойынша алдағы екі жылда әлем қауымдастығы, соның ішінде жекелеген мемлекеттер экономикалық жоспарларын жүзеге асыру кезінде едәуір қиындыққа тап болуы мүмкін.

Бірақ еңсені түсіріп, үрейге бой алдыруға болмайды. Үкімет елдің орнықты дамуын қамтамасыз ету үшін барынша белсенді және ширақ жұмыс істеуге тиіс. Инфляцияны тежеп, оны мейлінше төмен деңгейге жеткізген жөн, сондай-ақ экономиканың қарқынын төмендетпей, керісінше, оның көрсеткіштерін ұлғайту қажет.

Бәріңізге белгілі, ертең мемлекеттік басқару жүйесін түбегейлі жаңғырту жұмысы ресми түрде бастау алады. Мұны кезекті әкімшілік реформа деп түсінуге болмайды. Себебі, бұл – еліміз үшін мүлде жаңа тарихи кезең басталады, яғни мақсаты да, мағынасы да мүлде бөлек, бұрынсоңды болмаған өзгерістер іске асады деген сөз. Басқаша айтсақ, біз қазақ мемлекеттігінің

(Жалғасы 2, 3-беттерде)

Қазақстан Республикасы Құрылтайының сайлауын тағайындау туралы

Қазақстан Республикасы Конституциясының 46-бабының 3) тармақшасына және 95-бабының 1-тармағына сәйкес ҚАУЛЫ ЕТЕМІН:

1. Қазақстан Республикасы Құрылтайының депутаттарын сайлау 2026 жылғы 23 тамызға тағайындалсын.

2. Қазақстан Республикасының Орталық сайлау комиссиясы Қазақстан Республикасы Құрылтайының депутаттарын сайлауға дайындықты және оны өткізуді ұйымдастырсын.

3. Қазақстан Республикасының Үкіметі, астананың, облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың әкімдері Қазақстан Республикасы Құрылтайының депутаттарын сайлауды ұйымдастырушылық, материалдық-техникалық және қаржылық қамтамасыз ету жөніндегі барлық қажетті шараларды кідіріссіз қабылдасын.

4. Осы Жарлық жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

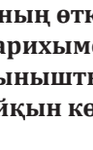
Қазақстан Республикасының Президенті
Қ.Тоқаев

Астана, Ақорда, 2026 жылғы
1 шілде
№ 1338

МЕРЕКЕ МЕЗІРЕТІ

ЕҢСЕЛІ ЕЛОРДА – ЕГЕМЕНДІК АРҚАУЫ

Астана — арман-мұратымыз байланған алтын қазығымыз. Оның өткені еліміздің өрнекті тарихымен өрілген. Ал бүгіні тыныштық пен тұрақтылықтың айқын көрінісі екені даусыз.

Байжан ЕМБЕРДІ,
«Шу өңірі»

6 шілде – Астана күніне арналған мерекелік шаралар еліміздің барлық өңірлерімен қатар Шу ауданында да кеңінен аталып өтті. Атап айтқанда, теміржолшылар қаласындағы «Жеңіс» саябағында «Еңселі Елорда, асқақтаған Астана!» атты салтанатты шара ұйымдастырылды.

Аудандық мәдениет үйі әзірлеген сазды бағдарламаны тамашалауға жиналған тұрғындарды аудан әкімінің орынбасары Найман Сұлтанбаев құттықтап, Елорда күнінің мәнмаңызына тоқталып, жүрекжарды лебізін жеткізді.

– Астана – Тәуелсіз Қазақстанның айбары. Жас болса да жаһанға жақсы

атымен мәшһүр болған елордамыз әлем жұртшылығы қызыға қарайтын ажарлы шаһарға айналды. Сол аз ғана уақыт ішінде әлем назарын өзіне аударған заманауи шаһарымыз еліміздің саяси, экономикалық, мәдени және рухани орталығы ретінде дамып келеді.

Бүгінде әрбір қазақстандықтың табысты еңбегі мен бірлігі еліміздің өркендеуіне, өңірлеріміздің дамуына және Астанамыздың көркеюіне өз үлесін қосып келеді. Шу ауданының тұрғындары да туған өлкеміздің өсіп-өркендеуіне адал еңбек етіп, ел игілігі жолында аянбай қызмет атқаруда, – деді Найман Кенжеханұлы өзінің құттықтауында.

Құттықтау сөзінен кейін аудан өнерпаздары сахна төрінде Астанаға арналған әндер мен патриоттық туындыларды көрерменге тарту етті. Мерекелік концерт барысында 30-дан астам концерттік нөмір ұсынылды. Көтеріңкі көңіл күйге бөленген шулықтар өнерпаздарға үздіксіз қол соғып отырды.

Мемлекеттік мерекенің құрметіне ұйымдастырылған сазды бағдарламаға куә болған қонақтардың бірі – Әсел Лахаева. Қазіргі таңда Түркия астанасы Анкара қаласында тұрып жатқан жерлесіміз туған жерінің жыл сайын түлеп келе жатқанын тілге тиек етіп, мерекеге орай өткізілген шараның жоғары деңгейде өткенін айтты.

– Туған жеріме келген сайын Шу ауданының көркейіп жатқанын көремін. Кеше Домбыра күні болды. Бүгін Елорда күніне арналған кеш өтіп жатыр. Барлығы тамаша ұйымдастырылған. Жырақта жүрсем де, туған өлкем жүрегімде, – дейді Түркі тарихы және мәдениеті қорының директоры Әсел Төреханқызы.

Бұдан өзге де тұрғындар Астана күнімен бір-бірін құттықтап, ақжарма тілектерін ақтарып жатты. Дәл осындай сазды бағдарлама шілде айының бірінші жексенбісіне белгіленген Ұлттық домбыра күніне орай да өткізілді.

Бүгінгі елордамыздың тарихында 1997 жылы Ақмола қаласының Қазақстан Республикасының астанасы болып жариялануы ерекше орын алады. 1998 жылы қалаға Астана атауы берілді. 2026 жылғы 1 маусымдағы Ұлттық статистика бюросының мәліметі бойынша Астана қаласының халқы 1 674 699 адамды құрайды. Агломерациясы қарқынды дамып келе жатқан елорда бүгінде алты әкімшілік ауданнан тұрады.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев: «Елорда – еліміздің саяси, экономикалық, ғылыми-білім беру және мәдени орталығы. Астананың қарқынды дамуы – Қазақстанның тұрақты дамуының көрінісі», – деген сөзі Астананың бүгінгі келбеті мен маңызын дәл сипаттайды.

Елорда күні мен Ұлттық домбыра күніне арналған тағылымды шаралар елдік құндылықтарды ұлықтап, ұлттық рухты асқақтатты. Осындай мерекелер арқылы ұрпақ санасына Отанға деген сүйіспеншілік, туған жерге деген құрмет пен бірлік идеясы тереңірек сіңе түседі. Тәуелсіз еліміздің тұғыры берік, еңселі Елордамыздың мерейі асқақ болғай!

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВТЫҢ ПАРЛАМЕНТ ПАЛАТАЛАРЫНЫҢ БІРЛЕСКЕН ОТЫРЫСЫНДА СӨЙЛЕГЕН СӨЗІ

«ғимаратына» күрделі жөндеу жүргізуді көздеп отырмыз.

Біз ел Тәуелсіздігінің мызғымас тұғыры мен іргетасын көздің қарашығындай сақтап, мемлекеттік басқару жүйесін жетілдіре түсуге міндеттіміз. Бұл – аса маңызды міндет. Оған мемлекеттік қызметте, академиялық институтта, ғылыми және саяси зерттеулер орталықтарында, үкіметтік емес секторда, халықаралық ұйымдарда қызмет ететін, осы іске қатысы бар азаматтардың барлығы атсалысуы қажет.

Былтырғы Жолдауымда Қазақстанды үш жылдың ішінде дамыған цифрлық мемлекетке айналдыру жөнінде міндет қойғанымды білесіздер. Еліміздің келешегі осы мақсатты қалай іске асыратынымызға байланысты. Біз Қазақстанның Тәуелсіздігі мен Егемендігін сенімді түрде қорғау мәселесін әлі түбегейлі шешкен жоқпыз. Мұны ешқашан естен шығармайық. «Жау жоқ деме жар астында» деген тәмсілді әрқашан қаперде ұстаған жөн. Біздің басты мұратымыз – халықтың әл-ауқатын арттырып, қауіпсіздігін қамтамасыз ету, азаматтардың тұрмыс сапасын жақсарту. Бұл көрсеткіштерді ұдайы көтеріп, осы үрдісті үздіксіз жалғастыра беруіміз қажет.

Сондықтан біздің мұндай кезде қол қусырып отыруға құқымыз жоқ. Алдымызда тұрған аса ауқымды әрі күрделі міндеттерді табысты жүзеге асыру үшін табанды, нәтижелі еңбек етуіміз керек.

Осы тұста бірлесіп атқарған жұмысты қорытындылап, алдағы даму жоспарымызды айқындап алу қажет деп санаймын.

БІРІНШІ. Мемлекеттік биліктің жаңа құрылымын қалыптастыру.

Әлгінде айтып өткенімдей, осы шақырылымдағы Парламент депутаттары заң шығару ісінде сапалы жұмыс атқаруымен есте қалады. Депутаттар корпусы өз қызметінде бұрын-соңды болмаған нәтиже көрсетті. Сіздер Әділетті Қазақстанның негізін қалау үдерісіне, сондай-ақ Конституцияны әзірлеп, қабылдауға зор үлес қостыңыздар. Кез келген депутат саясаткерлер мен қоғам қайраткерлерінің келесі буынына, балалары мен немерелеріне: «Мен 2026 жылы қабылданған Конституцияны дайындауға тікелей қатысқанмын» деп еш ұялмай айта алады.

Жалпы, депутаттық корпус парламенттік реформаны толық қолдады. Сол арқылы саяси және азаматтық жауапкершілік танытып, ұлт мүддесі бәрінен биік тұратынын бүкіл әлемге паш етті. Осында отырған біраз депутат Конституциялық комиссия құрамында болды. Сіздер азаматтармен кездесіп, мемлекетіміздің тұрпатын өзгертетін, экономикалық әлеуетін күшейтетін реформалардың мән-маңызын жұртшылыққа жан-жақты түсіндіріп бердіңіздер.

Сіздер жалпыхалықтық референдумда Ата заңымыз қабылданған соң мемлекетіміздің құқықтық жүйесін жедел әрі сапалы жаңарту жұмысын жүргіздіңіздер. Өте қысқа мерзімде еліміздің заңнамасын жаңа Конституция нормаларына сай өзгерту жұмысын атқардыңыздар. Атап айтқанда, Парламент 9 заң топтамасын, соның ішінде 6 конституциялық заңды шұғыл әзірлеп, қабылдады. Нәтижесінде мемлекеттік биліктің «Күшті Президент – ықпалды Құрылтай – есеп беретін Үкімет» деген базалық формуласы толыққанды институционалдық мәнге ие болды.

Жаңарған билік тармақтарының теңгерімді жүйесінде Президент Тәуелсіздік пен мемлекет тұтастығының символы, Конституцияны және азаматтардың заңды құқықтары мен бостандықтарын сақтаудың кепілі ретінде бұрынғыдай басты рөл атқарады.

Қазақстан президенттік республика болып қала береді. Мұны түсіну, ескеру өте маңызды. Яғни Президент – мемлекеттің ең жоғары лауазымды тұлғасы, Қарулы күштердің Жоғарғы Бас қолбасшысы, барлық құқық қорғау органдарының басшыларын тағайындайды, елдің ішкі және сыртқы саясатының негізгі бағыттарын айқындайды, Қазақстан атынан халықаралық аренада өкілдік етеді.

Сонымен қатар жаңғырту жұмыстары парламенттік жүйені одан әрі трансформациялау тетіктерін де қарастырады. Құрылтайдың алдында барлық бюрократиялық рәсім түріндегі кедергілерді жою, заң шығару ісінің жеделдігі мен сапасын арттыру, білікті сарапшылардың және консультанттардың қызметін тиімді ұйымдастыру міндеті тұр.

Жаппай цифрландыру және жасанды интеллект дәуірінде Құрылтайға ұлттық заңнаманы тез өзгеріп жатқан цифрлық матрица жағдайына шұғыл бейімдеу үшін қарқынды жұмыс істеуге тура келеді. Бұл – өте маңызды. Қазақстанның жаһандық бәсекеге қаншалықты дайын екені осыдан көрінеді.

Құрылтай технологиялық прогрестің жетекші факторы болады деп үміттенемін.

Былтыр қазан айында өткен Парламенттік реформа жөніндегі жұмыс тобының алғашқы отырысында мен толыққанды e-Parlament жүйесін енгізу мәселесін көтерген едім. Қазақстан e-Government, яғни Электрондық үкіметтің даму деңгейі бойынша жаһандық рейтингте әлемдегі үздік 25 елдің қатарына кірді. Енді Электрондық Парламентті қалыптастыруға және дамытуға көп күш-жігер жұмсауымыз қажет.

Жаңадан сайланған депутаттар заң шығару ісінде болжамды сараптамаға, Үлкен дерекқорды басқару арқылы кез келген шешімнің экономикалық салдары мен әлеуметтік тәуекелдерін модельдеуге баса мән беруі керек. Маңызды заң жобаларын сарапшылармен және жауапты қоғам белсенділерімен бірге талқылаған жөн. Цифрлық құралдарды пайдалану қажет. Бұл пікірталасқа қатысушылар санын көбейтіп, мәселені нағыз қоғамдық талқыға салуға мүмкіндік береді.

Құрылтай жалпыұлттық деңгейдегі ашық диалог алаңы ретінде қызмет етіп, қоғамды толғандырған өзекті мәселелерге дер кезінде назар аударуы қажет. Бұл – азаматтардың дәйекті өтініштері міндетті түрде ескеріліп, нақты нормативтік-құқықтық актілерді қабылдау арқылы мемлекеттік мекемелерге тиісті тапсырмалар берілуі керек деген сөз.

Шын мәнінде, тиімді жұмыс істейтін қоғамдық институттары болса ғана, Озық және Әділетті мемлекет қалыптасады. Сол себепті, мен жаңа конституциялық орган – Қазақстан Халық Кеңесін құруды ұсындым. Қазақстан Халық Кеңесі мәслихаттардың, қоғамдық кеңестердің, сарапшылар алаңы мен азаматтық қоғам ұйымдары өкілдерінің басын біріктіреді. Бұрын Қазақстан халқы ассамблеясына тиесілі болған қызметтік міндеттер енді Халық Кеңесіне өтеді. Осылайша, құрылым форматы өзгергенімен, жалпыұлттық бірлігіміздің мәні ішкі саясатымыздың маңызды бағыты ретінде сақталады.

Халық Кеңесі – тарихымызда алғаш рет конституциялық деңгейде құрылған диалог алаңы. Көпұлтты және әралуан Қазақстанымыздың символы. Бұрын шашыраңқы болған құрылымдар заң шығару бастамасын көтеру құқығына ие болатын Жоғары консультативтік органның аясына бірігеді. Демек халықтың үніне құлақ асу мемлекеттік саясаттың ажырамас бөлігіне айналады.

Елімізде жүргізілген реформалардың ең басты нәтижесі – азаматтардың маңызды мемлекеттік шешімдерді қабылдау үдерісіне қатыса алуы. Халықтың өз ықтиярын тікелей білдіру тетігі отыз жылға жуық уақыт бойы қолданылмай келді. Тек соңғы жылдары ғана саяси тәжірибемізге енді. 2022 жылдан бері ел тағдырына әсер ететін маңызды мәселелер бойынша үш рет жалпыұлттық референдум өтті.

Бұл орайда менің ұстанымым бұрынғыдай: елдегі өзгерістердің иесі халық болуға тиіс. Алайда билік нақты бастамалар көтере алады әрі солай болуы керек. Қазірдің өзінде елімізде жүзеге асырылған реформалар билік институттарының орнықты тежемелік және теңгерім жүйесін қалыптастырды, мемлекеттік басқару сапасын арттырды деп сеніммен айта аламыз. Ал реформалардың басты мақсаты – халықтың әл-ауқатын арттыру, өңір тұрғындарының тұрмыс сапасын жақсарту. Бұл үшін Үкімет, заң шығарушы орган, тұтас қоғам жұмыла еңбек етуі қажет.

ЕКІНШІ мәселе. Қазақстан экономикасын жаңа үлгіге көшіру.

Бұл – аса маңызды стратегиялық міндет. Оған жедел түрде қол жеткізу үшін жаңа көзқарас, жаңа ұстаным қажет. Бұрынғы жұмыс тәсілдері мен әдістері тиімді болмайтыны анық. Бұған дейін де айттым: жаһандағы жағдай, жалпы халықаралық ахуал жыл өткен сайын ушығып барады. Түрлі қақтығыстар мен сын-қатерлер аз емес. Бірақ біз соған қарамастан, салиқалы саясат жүргізіп, нық сеніммен алға қадам басып келеміз. Біз бұл саясатты берік ұстануымыз қажет. Былтыр экономикамыз 6,5 пайызға өсті. Мұны әлем елдерінің даму қарқынымен салыстырғанда жоғары көрсеткіш деуге болады.

Жалпы ішкі өнім ел тарихында алғаш рет 300 миллиард доллардан асты. Оның жан басына шаққандағы үлесі 15 мың доллардан асып, 2019 жылдан бері бір жарым есе артты. Бұл – Тәуелсіз мемлекеттер достастығы елдері арасындағы ең жоғары нәтиженің бірі.

Инфляция бағамы төмендеді: биылғы бес айдың қорытындысы бойынша оның деңгейі 10,4 пайызға дейін түсті. Бірақ бұл көрсеткішті әлі де төмендету керек. Қазақстанның қаржы жүйесі тұрақты. Ұлттық валютамыз да өз тұғырында нық тұр, сыртқы қауіп-қатерлерден сенімді түрде қорғалған деп айтсақ, қате болмайды.

Жалпы, Парламент Үкіметпен және Ұлттық банкпен бірлесіп, тиімді жұмыс атқарды. Қазіргі таңдағы ең өзекті мәселе – Ұлттық банктің негізгі пайыздық ставкасы. Бұл мәселені пайымдап шешу керек. Өздеріңіз қабылдаған Бюджет және Салық кодекстеріне сәйкес еліміздің экономикалық жүйесі толығымен қайта жаңғырды және мемлекет қаржысын басқаруға қатысты ұстаным түбегейлі өзгерді. Осылайша, Қазақстан экономикасының жаңа келбетіне жол ашуға қажетті негіз қалыптасты.

Елімізде көлік, тұрмыстық техникалар, жүк вагондарын, құрылыс материалдарын және басқа да сапалы өнімдер шығаратын заманауи зауыттар ашылып жатыр. Тек 2023-2025 жылдардың ішінде 540 индустриялық жоба жүзеге асырылды. Олардың жалпы құны 3,7 триллион теңге болды. Алдағы екі жылда тағы 200-ден астам өндіріс орны іске қосылмақ. Осы мақсатқа шамамен 3 триллион теңге инвестиция тартылады. Бұл – қазынаға түсетін салық көлемі артады, өндіріске озық технологиялар енгізіледі және ең бастысы, жаңа жұмыс орындары ашылады деген сөз. Іске қосылған жобалардың арқасында қазірдің өзінде 50 мыңға жуық тұрақты жұмыс орны пайда болды. Қалған жобалар жүзеге асқан соң тағы 20 мыңнан астам адам жұмыспен қамтылады.

Мемлекет отандық кәсіпкерлерді қолдауға баса мән беруде. Осы мақсатқа қомақты қаржы бөлініп жатыр. Жалпы, Қазақстандағы жұмысқа жарамды азаматтардың жартысына жуығы табысын шағын және орта бизнестен тауып отыр. Соңғы бес жылда осы секторда еңбек ететін адам саны 4,5 миллионға жетті. Жалпы ішкі өнімнің 40 пайыздан астамы шағын және орта бизнес саласына тиесілі. Мұны рекордтық көрсеткіш деп айтуға толық негіз бар. Былтыр «Бәйтерек» холдингі арқылы кәсіпкерлерге 8 триллион теңге көлемінде қолдау көрсетілді.

Сонымен қатар елімізде түбегейлі жаңа Құрылыс және Су кодекстері қабылданды. Стратегиялық маңызы айрықша салаларды ретке келтіру үшін қабылданған құжаттардың маңызы зор.

Былтыр Қазақстанда 20 миллион шаршы метрден астам тұрғын үй салынды. Бұл да – тарихымыздағы ең жоғары көрсеткіш. Ең басты нәтиже – мыңдаған отбасы баспаналы болды.

Біз қалаларды абаттандырумен қатар, ауылдардың жағдайын жақсартуға басымдық беріп келеміз. Биыл шалғай елді мекендерде тұратын жарты миллионнан астам адамды ауыз сумен қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін 12 ірі жоба іске қосылады.

Мемлекет ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілерге бұрын-соңды болмаған ауқымда қолдау көрсетіп жатыр. Өткен жылы агроөнеркәсіп саласына жеңілдетілген несие беру үшін 1 триллион теңге қаржы тартылды. Осылайша, шаруалар алғаш рет жылына 5 пайыздық мөлшермен «ұзақмерзімді» қаражат алу мүмкіндігіне ие болды. Мұндай қадам ауыл шаруашылығы саласын жаңғыртуға ықпал еткені сөзсіз.

Осындай шаралардың арқасында агроөнеркәсіп кешеніне тиесілі жалпы өнім құны шамамен 10 триллион теңгеге жетті. Ал экспорт көлемі 1,3 есе артып, 7 миллиард доллар табыс түсті. Бұл – соңғы он жылдағы ең жоғары көрсеткіш.

Озық технологиялар саласы да қарқынды дамып келеді. Әсіресе, отандық фармацевтика бағытында біраз жетістіктеріміз бар. Фармацевтика индустриясына сенім деңгейі бойынша Қазақстан Тәуелсіз мемлекеттер достастығы елдері арасында көш бастап тұр. Мұндай бағаны Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы беріп отыр. Отандық дәрі-дәрмек нарығының көлемі 1 триллион теңгеден асты. Кейінгі үш жылда бұл салаға тартылған шетелдік инвестиция көлемі үш еседен астам ұлғайды. Алайда, бұған мәз болып отыра беруге болмайды, алдымызда тұрған міндет аз емес, қойылған мақсаттарға міндетті түрде жетуіміз керек.

Мен осыған дейін елімізде жаңа ивестициялық кезең басталатынын айтқан едім. Біз сол арқылы экономикамызды әртараптандыруды көздеп отырмыз. Әртараптандыру, яғни, диверсификация дегеніміз, бұл – жай ғана ұран немесе жағымды сөз емес, бұл – өте күрделі және жауапты міндет, оған үстірт қарауға болмайды. Былтыр Қазақстанға тартылған тікелей шетел инвестициясының көлемі 14 пайызға артып, 20 миллиард доллардан асты. Ең бастысы, капитал негізінен өңдеу өнеркәсібі, көлік-логистика, қаржы және цифрлық инфрақұрылым сынды келешегі зор салаларға бағытталуда. Бұл ел дамуы үшін өте жақсы үдеріс екені сөзсіз.

Осы орайда, мен мамыр айында қол қойған «Алатау қаласының арнаулы құқықтық режимі туралы» Конституциялық заңның маңызы зор. Аталған заң шетелдік және отандық бизнес үшін тың мүмкіндіктерге жол ашады. Сондықтан бұл бірегей заңнамалық актінің әлеуетін дұрыс пайдаланған жөн.

Дамуы қарқынды цифрлық мегаполистер, инновациялық кластерлер және өнімділігі жоғары индустрия қалыптастыру Қазақстанды Еуразиядағы технологиялық тұрғыдан өркендеген іскерлік хабқа айналдыруды көздейді. Кең байтақ өңірімізде бұрын-соңды болмаған бұл жоба табысты іске асқан жағдайда (Ал біз мұны сәтті жүзеге асыруға міндеттіміз), орнықты экономикалық өсімнің мүлдем жаңа моделі пайда болады.

ҮШІНШІ міндет. Еліміздің энергетикалық және инфрақұрылымдық негізін нығайту.

Экономиканың жаңа үлгісіне көшу үшін алдымен энергетикалық, инженерлік және көлік-логистикалық инфрақұрылымды толыққанды дамыту қажет. Бұл маңызды үштаған кез келген елдің, соның ішінде Қазақстанның да негізгі тірегі саналады. Сондықтан біз энергетикалық және коммуналдық салаларды жан-жақты жаңғырту жұмысын қолға алдық. Осы мақсатта бұрын-соңды болмаған ауқымдағы Ұлттық жобаны іске асыру туралы шешім қабылданды. Оны жүзеге асыру үшін тек биылдың өзінде 1 триллион теңгеден астам қаржы бөлу жоспарланып отыр.

Артық шығынға әкеп соғатын тиімсіз «әрлеу, яғни жөндеу» тәсілінен бас тартып, өмір сүру сапасына тікелей әсер ететін барлық нысандар мен жүйелерді түбегейлі жаңғырту жұмысы жүргізілетін болды.

Қазақстанның энергетикалық балансында көмір, мұнай, газ секілді отын түрлері басым. Көмірсутегі ұлттық экономиканың негізін құрап, бюджетке валюталық түсімнің қомақты бөлігін қамтамасыз етеді. Мұнай-газ шикізаты – экспорттан пайда әкелуімен қатар қалаларымыз бен ауылдарымызды қамтамасыз ететін бағасы қолжетімді жылу мен қуат көзі. Сондықтан біз елді мекендерге газ құбырын тартуды жеделдетуді жоспарлап отырмыз. Көгілдір отынмен қамту көрсеткішін (қазір 65 пайызға жуық) 80 пайызға дейін арттыру міндеті қойылды.

Үкімет дәстүрлі қуат көздерімен бірге «жасыл» энергетикаға баса мән беріп отыр. Оның энергетикалық теңгерімдегі үлесі 7 пайызға жетті. Қарқынды өсіп келе жатқан экономиканы қамтамасыз ету үшін 2029 жылға қарай 13 гигаваттан астам жаңа қуат көздерін іске қосу жоспарланған. Осы орайда, олардың кемінде төрттен бірі жаңартылатын энергия көздері есебінен жүзеге асырылмақ. Әйтсе де пайдалы қазбаларымыз, соның ішінде көмірдің мол қоры – табиғат сыйлаған артықшылығымыз саналады. Мұны толық пайдалануымыз керек. Сондықтан биыл наурыз айында Таза көмір генерациясы жөніндегі ұлттық жоба қабылданды.

Алдағы үш жылда Көкшетау, Семей және Өскемен қалаларында жоғары экологиялық стандарттарға сай келетін технологияларды пайдаланатын үш жылу электр станциясын салуымыз керек. Мұны созуға болмайды. Әйтпесе істен гөрі сөз көбейіп кетті.

Қазақстан әлемде уран өндіру бойынша көшбасшы және ядролық инфрақұрылымы бар ел саналады. Сондықтан атом генерациясын өте дұрыс таңдадық. 2024 жылғы тарихи референдум кезінде халық қабылдаған шешім, шын мәнінде, өркениетті сипатқа ие. Бұл – елдің энергетикалық дербестігінің кепілі, қуатты көп тұтынатын келешек цифрлық экономиканың сенімді тірегі. Келесі жылы алғашқы атом электр станциясының құрылысы басталады.

Біз еліміздің инфрақұрылымдық арқауының тағы бір мызғымас тірегі – көлік-логистика саласына баса назар аударуымыз керек. Бұл сала стратегиялық маңызға ие. Біздің аймақтағы барлық елдер де осы бағытқа ден қойып жатыр, сондықтан, бәсеке күшеюде.

Теміржол саласының жүк тасымалындағы рөлін ескере отырып, мемлекет жаңа магистральдар мен вокзалдар салуға және оларды жаңғыртуға баса мән беріп отыр. Былтыр Достық – Мойынты бағытының екінші желісі және Алматы қаласын айналып өтетін теміржол іске қосылды. Биыл Мойынты – Қызылжар және Дарбаза – Мақтаарал, келесі жылы Бақты – Аягөз теміржолдарының құрылысы аяқталады.

Еліміздегі автокөлік жолдарының сапасын жақсарту міндетін де орындауымыз керек. Былтыр 13 мың шақырым автокөлік жолын жөндеу жұмысы басталды. Оның 6 мың шақырымы қолданысқа берілді. Мұндай ауқымды жұмыс ел тарихында бірінші рет жасалды. Келесі жылы автокөліктерді өткізу бекеттерін жаңғырту ісі аяқталуы керек.

Соңғы бес жылда ел аумағы арқылы автокөлікпен тасымалданатын жүк көлемі екі есе артып, 6 миллион тоннаға жетті. Былтыр автокөлікпен жүк тасымалдаушылардың табысы 1,5 триллион теңге болды. Бұл – теміржол саласындағы кіріспен шамалас көрсеткіш. Осының өзі отандық автокөлік тасымалы саласының әлеуеті зор екенін көрсетеді. Демек мұндай кәсіпкерлерді барынша қолдау керек.

Авиация саласындағы табысымыз да көбеюде. Елімізде жаңа ұшу бағыттары ашылып жатыр. Толыққанды әуе хабтарын қалыптастыру үшін нақты жұмыс жүргізілуде. Әрине, осы тұрғыдан алғанда, Астана қаласында жаңа әуежай салу – кезек күттірмейтін міндет. Көп ұзамай оның құрылысы басталуы қажет. Әуе кеңістігі арқылы жүк тасымалдайтын арнайы компания құру өте орынды шешім болды деп санаймын. Бұл маңызды қадам халықаралық логистикадағы әлеуетімізді күшейтуге ықпал етері сөзсіз.

Біз аймақтағы мұнай-газ өндіретін жетекші мемлекет ретінде авиаотынға қатысты мәселелерді толық шешуге мүмкіндік беретін мықты инфрақұрылым қалыптастыруымыз қажет. Бұл – аса маңызды және шұғыл міндет.

Бәріңізге мәлім, мен жақында Брюссельге жұмыс сапарымен барып, Еуропалық Одақтың басшыларымен келіссөздер жүргіздім. Транскаспий халықаралық көлік бағытын дамыту мәселесіне баса мән берілді. Орта дәліз арқылы тасымалданатын жүк көлемі кейінгі алты жылда бес есе ұлғайып, бір жылда 4 миллион тоннадан асты. Бұл, негізінен, теңіз тасымалын дамыту және порт инфрақұрылымын жаңғыртудың арқасында мүмкін болды.

Әрине, Парламент тарапынан жасалған заңнамалық қолдау осы саланың қарқынды дамуына күшті серпіліс берді. Атап айтқанда, 2023 жылдан бері көлік-логистика секторын жаңғыртуға бағытталған 8 заң қабылданды. Бірқатар халықаралық келісім де ратификацияланды. Осындай нақты шараларды қабылдау арқылы Қазақстан аймақтағы сенімді энергетика донорына айналмақ. Сондай-ақ еліміз алдағы уақытта аймақтағы жетекші көлік-логистика торабы ретінде жоғары қарқынмен дамитын болады. Бұл – Үкімет алдында тұрған айрықша маңызды міндет. Жалпы, біздің алдымызда аса маңызды, өте жауапты және шұғыл міндет бар: бұл – кең ауқымды құрылыс жүргізу. Елімізде неғұрлым құрылыс көп болса, Қазақстан да соғұрлым өркендей береді. Ең алдымен, бұл – негізгі инфрақұрылымға қатысты мақсат. Біз теміржолдарды, автожолдарды, әуежайларды, вокзалдарды, сумен қамтамасыз ететін ірі құрылғыларды, өндіріс және өнім кәсіпорындарын, қала ғимараттарын және тағы басқа нысандарды жоғары қарқынмен салуымыз керек. Қаражат деген уақытша дүние, оның құны жыл сайын төмендеп бара жатыр, ал оны тиімді пайдалану, бұл – нақты нәтижелерге қол жеткізу, тиісті нысандарды өскелең ұрпақтарға аманат етіп қалдыру деген сөз.

Әлеуметтік мемлекет боламыз деп, қаражатты талан-таражға салуға болмайды. Осындай қысқа, шолақ ойлы саясатты біздің ұрпақтарымыз түсінбейді де, кешірмейді де. Басқа сөзбен айтқанда, Қазақстанды үлкен құрылыс алаңына айналдыруымыз керек.

ТӨРТІНШІ. Алдымызда толыққанды цифрлық мемлекет құру міндеті тұр.

Сіздерді тыңнан түрен салып, цифрлық дәуірге жол ашқан депутаттар деуге болады. Біздің елімізде болсын, әлемде болсын – жалпы еш жерде жасанды интеллектіні заң тұрғысынан реттейтін дайын үлгі немесе тәсіл болған жоқ. Соған қарамастан, сіздер еліміздің осы саладағы өсіп-өркендеуіне берік негіз болатын тиімді құқықтық жүйені құруға елеулі үлес қостыңыздар. Мен Мемлекет басшысы ретінде мұны жоғары бағалаймын.

Жаңа Конституция азаматтардың киберкеңістіктегі дербес деректерін қорғауға кепілдік береді. Бұл – Цифрлық Қазақстанды құрудың негізгі алғышарты. Қазақстан мүлдем жаңа сипаттағы Цифрлық кодекс пен «Жасанды интеллект туралы» Заң қабылдаған жаһандағы алғашқы елдердің бірі. Бұл қадам толыққанды Цифрлық ел болу үшін заманауи инфрақұрылымдық негіз қалыптастыруға мүмкіндік берді. Біз қазірдің өзінде осы жұмыстың нақты нәтижесін көріп отырмыз.

Бүгінде еліміз «Үкіметтің жасанды интеллектіге дайындық индексіне» сәйкес Орталық Азияда алдыңғы қатарда тұр. Бірақ бұл – үлкен жолдың басы ғана. Алдағы ауқымды жұмыстың негізгі бағыт-бағдары «Digital Qazaqstan» жалпыұлттық стратегиясында айқындалды. Мен бұл құжатты маусым айының басында бекіттім.

Біз жасанды интеллектіні экономиканың барлық негізгі саласына енгізіп, мемлекеттік басқарудың сапасын түбегейлі жақсартуымыз керек. Осы бағытта алғашқы маңызды шаралар қолға алынды. Мен қаңтар айында банк қызметі саласына қатысты жаңа заңдарға қол қойдым. Сол арқылы цифрлық қаржы активтерін айналымға енгізудің нақты шарттары айқындалды.

Сондай-ақ менің тапсырмаммен еліміздің құқықтық негізін жүйелеп, толыққанды жаңғыртуға мүмкіндік беретін Реттеу жөніндегі интеллект орталығы құрылды. Бұл қадам кәсіпкерлердің жұмысын едәуір жеңілдетпек. «Бір терезе» қағидаты бойынша қызмет көрсететін «e-Government Business» экожүйесін дамыту арқылы бизнес үшін қолайлы орта қалыптастыруға мүмкіндік туады.

Еліміздегі цифрлық банктер мен финтех-компаниялар тұтынушыларға және кәсіпкерлерге арналған қолайлы экожүйенің негізін қалады. Қаржы, сауда жүйелері және мемлекеттік қызметтер арасында кедергісіз цифрлық кеңістік қалыптасты. Соның нәтижесінде соңғы бес жылда электронды коммерция нарығы шамамен сегіз есе ұлғайып, 3,7 триллион теңгеге жетті. Бұл – еліміздегі бөлшек сауда көлемінің шамамен 15 пайызы.

Мұның бәрі азаматтарымыздың цифрлық жүйелерге деген сенімі жоғары екенін және олардың тұтынушылық мәдениеті өзгере бастағанын көрсетеді. Осы

Копия электронного документа. Подробнее на сайте ЦОН.

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВТЫҢ ПАРЛАМЕНТ ПАЛАТАЛАРЫНЫҢ БІРЛЕСКЕН ОТЫРЫСЫНДА СӨЙЛЕГЕН СӨЗІ

(Соңы. Басы 1, 2 -беттерде)

қарқынды бәсеңдетпеу үшін мемлекет тиісті инфрақұрылымды үздіксіз дамытып отыруы керек. Қуатты суперкомпьютерлерді іске қосу бұл бағыттағы маңызды қадам болды. Ол жасанды интеллект жөніндегі теориялық тұжырымдарды мемлекеттік басқаруға, экономикаға және ұлттық қауіпсіздікке арналған қолданбалы шешімдерге ұластырды. Дегенмен жасанды интеллект қауіп пен есептеу кеңістігін қажет етеді. Дәл осы себепті «Деректерді өңдеу орталықтарының алқабы» мегажобасын қолға алудың мәні зор. Аталған жоба әлемдегі жетекші BigTech-корпорацияларды тартатын жойқын гравитациялық алаңға айналады. Үкімет бұл міндетті айрықша бақылауда ұстауы керек. Оның орындалуын ұдайы қадағалап отырамын.

Шын мәнінде, қазір Жаңа Жібек жолының жоғары технологиялық хабы ретінде еліміздің цифрлық дербестігінің іргесі қаланып жатыр. Бұл ретте ең қуатты компьютерлерде, озық дата-орталықтарда жұмыс істейтін маман болмаса, қаржы желге ұшатынын ұмытпауымыз керек. Сондықтан болашақ архитекторлары мен бағдарлама әзірлеушілерін мектеп партасынан бастап даярлауға кірістік. Alem.ai халықаралық жасанды интеллект орталығының жанынан екі инновациялық мектеп ашылды. Осы оқу жылында Жасанды интеллект университеті ашылады. Бұл – аталған салаға маман даярлайтын Орталық Азиядағы тұңғыш арнаулы оқу орны болмақ.

Цифрлық трансформация дегеніміз – жоғарыдан төмен қарай барлық басқару тармақтарын, тіпті халықтың басым бөлігін қамтитын ашық әрі қарқынды үдеріс. Қазірдің өзінде жоғары лауазымды басшылардан бастап ауыл әкімдеріне дейін он мыңдаған мемлекеттік қызметші осы салалық білім беру бағдарламасына қатысып жатыр. Біз мемлекеттік басқарудың логикасы мен философиясын түбегейлі өзгертуіміз керек. Әдеттегі бюрократиядан арылып, тиімділігі жоғары «Мемлекет-платформа» (GovTech) сервистік парадигмасына батыл түрде көшуіміз қажет. Түпкі мақсатымыз – жаһандық технологиялық ландшафтта орныққан, ұлттық мүддені табанды түрде қорғап, ілгерілететін, азаматтарына мүлтіксіз қызмет ететін озық цифрлық мемлекет құру.

БЕСІНШІ мәселе. Бұл – адам капиталын дамыту.

XXI ғасырда шикізатқа немесе халық санына ғана сеніп отыра беруге болмайды. Мұндай ұстаным кез келген мемлекетті жарға жығады. Мен бұл туралы үнемі айтып келемін. Қазір де қайталаймын: инфляцияға тәуелді емес бір ғана капитал бар: бұл – адам әлеуетінің сапасы.

Сондықтан біз әлеуметтік салаға бірден-бір стратегиялық бағыт ретінде қараймыз. Бүгінде мемлекет азаматтарды жан-жақты дамытуды көздейтін негізгі салалардың барлығына қомақты қаражат бөліп отыр. Соның ішінде ғылым мен білім, мәдениет пен денсаулық, спорт және әлеуметтік қолдау саласын ерекше атап өткен жөн. Биылдың өзінде осы стратегиялық мақсатқа 19 триллион теңгеден астам қаржы бөлу жоспарланып отыр. Бұл – мемлекет бюджетінің жартысынан көбі деген сөз.

Расында, Қазақстан – әлеуметтік салаға айрықша мән беріп, жүйелі әрі байыпты саясат жүргізіп келе жатқан әлемдегі аз ғана мемлекеттің бірі. Осы орайда, Парламенттің әлеуметтік бастамаларды жүзеге асыруға және қоғамда әділдік қағидатын орнықтыруға ерекше үлес қосқанын атап өткен жөн. Бірақ біз мына нәрсені дұрыс түсінуіміз керек: шынайы әділеттілік дегеніміз ел игілігін бәріне бірдей бөліп бере салу емес. Нағыз әділеттілік – әрбір азаматқа тең мүмкіндік беретін тиімді әрі мұқият ойластырылған жүйе құру деген сөз. Ең бастысы, барлығы заң алдында тең болуға тиіс. Бұл – Әділетті Қазақстанның мызғымас қағидаты.

Парламенттің «Заңсыз иемделген активтерді мемлекетке қайтару туралы» заңды қабылдауы – осы қағидаттың нақты көрінісі. Аталған Заң аясында елге триллион теңгеден астам қаражат қайтарылды. Қазірдің өзінде осы қаржының жартысынан көбі халық игілігіне жұмсалды. Соның есебінен 450 аса маңызды әлеуметтік және коммуналдық нысан салынды.

Біз арнайы конституциялық нормаға сүйене отырып, табиғи байлықты азаматтардың бастапқы капиталы ретінде бекіттік. Қазақстан – осындай бірегей бастаманы іске асырған аймақтағы алғашқы мемлекет. «Ұлттық қор – балаларға» бағдарламасы – соның айқын дәлелі. Бұл жобаның тиімділігі жоғары: үш жылдың ішінде 6,5 миллион баланың есепшотына 2,3 миллиард доллар аударылды. Сондай-ақ біз қамқорлық шараларының нақты жалғасы ретінде «Келешек» жинақтау жүйесін іске қостық. Дарынды балаларға, соның ішінде халықаралық олимпиада жеңімпаздарына жүйелі түрде қолдау көрсете бастадық. Болашаққа инвестиция салу дегеніміз де – осы. Ал, айналамызда, яғни Еуразия құрлығында қай мемлекет әлеуметтік мақсаттарға осыншама қомақты қаражатты бөліп беріп жатыр? Жауап белгілі сияқты.

Біз қазір білім экономикасы үстемдік құрған дәуірде өмір сүріп жатырмыз. Осындай кезеңде технологиялық дербестігімізді күшейте түсу үшін ғылым саласын және жоғарғы мектеп жүйесін дамытуға баса назар аударуымыз қажет. Соған сәйкес біз еліміздегі университеттерді жаңғырту жұмысын қолға алдық. Бұдан бөлек, шетелдік жетекші жоғары оқу орындарының филиалдары ашылып жатыр.

Өздеріңіз мақұлдап, қабылдаған «Ғылым және технологиялық саясат туралы» заң ғылыми инфрақұрылымды жақсартып, жас ғалымдарға мол мүмкіндіктер беруге зор ықпал етуде. Жалпы, алдымызда ғылым деңгейін, оның тиімділігін барынша көтеруге қатысты маңызды мақсат тұр.

Әрине, кез келген ұлттың зияткерлік әлеуеті сол елдегі орта білімнің деңгейімен өлшенетіні ақиқат. Соңғы үш жылда республика бойынша 584 заманауи мектеп салынды. Әрбір үшінші мектеп инновациялық үлгідегі «Келешек мектептері» жобасы аясында бой көтерді. Биыл тағы 84 мектеп ашылады. Оның жартысынан көбі ауылдық жерлерде салынып жатқанын атап өту қажет.

Отандық медицина саласы да дамып келеді. Жалпы, 2019 жылдан бері елімізде шамамен 1300 денсаулық сақтау нысаны ашылды. Азаматтардың орташа өмір сүру ұзақтығы 76 жасқа жуықтады. Дүниежүзілік банктің мәліметіне сәйкес, осы көрсеткіш бойынша Қазақстан осы аймақта көш бастап тұр. Бұл ел дамуының нақты көрінісі екені сөзсіз.

Азаматтардың бәріне сақтандыру мәртебесіне қарамастан базалық медициналық көмек алуға кепілдік берілген. Бұдан бөлек, отандастарымызға нейрохирургиядан бастап репродуктивті медицинаға дейінгі ең жоғары технологиялық медициналық ем-шаралардың барлығы қолжетімді.

Сонымен қатар қоғамға қызмет ету жолын таңдағандардың алаңсыз еңбек етуіне лайықты жағдай жасап жатырмыз. Нақты қадамдар арқылы ұстаздар мен дәрігерлердің беделін арттыра береміз. Мұғалімдердің, медициналық және әлеуметтік қызметкерлердің жалақысы кезең-кезеңімен көтеріліп келеді. Соңғы үш жылда 1,2 миллионнан астам адамның еңбекақысы 50 пайыздан 100 пайызға дейін артты.

Қазақстанда атаулы әлеуметтік көмектің көп деңгейлі жүйесі жолға қойылған. Бұл көмек шын мұқтаж адамдарға берілуге тиіс. Көмек «Отбасының цифрлық картасы» технологиялық шешімі арқылы көрсетіледі.

Парламент депутаттарының табандылығы арқасында зиянды өндірісте еңбек ететіндердің мәселесі шешілді. Бұл жиі көтеріліп, әбден жауыр болған түйткіл еді. Енді өндіріс еңбеккерлері арнайы әлеуметтік төлем алуға, 55 жастан бастап зейнетке шыққанға дейін жеңілірек жұмысқа ауысуға заң жүзінде қақылы.

Әйелдер мен балалардың құқығын қорғауға, халықтың шамадан тыс кредит алуын азайтуға, ойынқұмарлыққа, есірткі қылмысына және кибералаяқтыққа қарсы күрес шараларына қатысты қабылданған заңнамалық шешімдеріңіз жұртшылықтың кең қолдауына ие болды.

Біздің басты стратегиялық мақсатымыз – жоғары конституциялық қағидаттарды іске асыра алатын білімді, дені сау, зияткер әрі озық ойлы ұрпақ тәрбиелеу. Қашанда жаңашылдыққа ұмтылатын жасампаз ел болу үшін біз ең алдымен мызғымас құндылықтарымызға, бай тарихымыз бен мәдени мұрамызға арқа сүйеуіміз қажет.

Бірнеше күннен кейін бәріміз бір ел болып «Ұлттық домбыра күнін» атап өтеміз. Бұл – болмысымызды айшықтайтын, жұртымыздың, әсіресе, өскелең ұрпақтың рухын көтеретін айрықша мереке. Көрнекті ақын Қадыр Мырза Әлінің «Нағыз қазақ – домбыра» деп жырлауы тегін емес. Расында, домбыраны ұлықтау арқылы біз төл өнерімізді төрге оздырамыз. Домбыра қастерлі құндылығымыз ретінде ұлтымызды әлемге танытатын бірегей брендке айналуы керек.

Жалпы, мемлекет руханият саласын дамытуға әрдайым баса назар аударып келеді. Бұл тағылымды іске депутаттар корпусы – сіздер де зор үлес қостыңыздар. Әрине, сіздер атқарған ауқымды жұмыстың мән-маңызын бір ғана жиынның аясында жеткізу мүмкін емес.

Парламент мен атап өткен заңнамалық жұмыстан бөлек, көптеген өзекті мәселені айрықша назарда ұстады. Сегізінші шақырылым депутаттары Үкіметке 2 мыңнан астам сауал жолдады. Сондай-ақ 31 Үкімет сағатын және 9 Парламент тыңдауын өткізді. Қос палатаның комитеттері белсенді әрі жемісті жұмыс істеді.

Бір палаталы Құрылтай жүйесіне көшкен соң заң шығарушы органның комитеттері де мемлекет саясатының басым бағыттарын негізге ала отырып, құрылғаны жөн. Осы жылдар ішінде депутаттық корпус азаматтармен ашық әрі тиімді байланыс жүйесін қалыптастырды. Атап айтқанда, партия жобаларын табысты жүзеге асырды. Сондай-ақ тұрақты түрде аймақтарға барып, жұртшылықпен кездесіп отырды. Қоғамдық қабылдаулар кезінде азаматтардың талап-тілектерін назарға алып, өзекті мәселелердің шешім табуына ықпал етті.

Парламент беделді ғалымдарды, байыпты сарапшыларды және қоғам белсенділерін ортақ мүддеге біріктірген орталыққа айналды. Сенат жанындағы сарапшылар клубы мен Мәжіліс жанындағы қоғамдық палата осы бірегей зияткерлік экожүйенің берік тірегі болды. Бұл құрылымдар сындарлы диалогті дамытып, заң жобаларын жан-жақты талдауға жол ашты.

«Адал азамат» тұжырымдамасы мен «Таза Қазақстан» жалпыұлттық акциясы қоғамда жаңа этиканы қалыптастыруға арқау болды. Депутаттар осы жалпыұлттық бастамалардың мән-маңызын халыққа түсіндіруге және іске асыруға белсене атсалысты. Парламенттің қажырлы қызметінің арқасында «Заң мен тәртіп» қағидаты мемлекет саясатында түбегейлі орнығып, ұлт болмысының ажырамас бөлігіне айнала бастады.

Сонымен қатар Парламент депутаттары Қазақстанның халықаралық беделін нығайтуға елеулі үлес қосты. Сол арқылы еліміздің жауапты әрі ықпалды «орта держава» ретіндегі рөлі күшейе түсті. Депутаттар парламентаралық ассамблеялардың, шетелдік сапарлар мен форумдар аясында шетелдік әріптестерімен және жаһандық институттармен сенімді әрі нәтижелі байланыс орната білді. Осы тұста Әлемдік және дәстүрлі діндер съезінің жұмысын айрықша атап өту қажет. Беделді диалог алаңының хатшылығы ұзақ жыл бойы Сенат аясында табысты жұмыс істеп келді.

Құрылтай басты заң шығарушы орган ретінде барлық бағыт бойынша сабақтастықты және институционалдық дәстүрді сақтап, жылдар бойы қалыптасқан бірегей парламенттік мәдениетті жоғалтпай, оны одан әрі дамытуға баса мән беруге тиіс. Еліміздің жоғары өкілді органы – Құрылтайдың негізгі мақсаты – баршаға бірдей мүмкіндік беретін Әділетті Қазақстанды құру ісіне атсалысу және осы бағытта белсенді жұмыс істеу. Бір палаталы өкілді орган өзінің заңнамалық миссиясын табысты орындай отырып, қоғамда Заң мен Тәртіп, Еңбексүйгіштік, Тазалық, Қоршаған ортаны қорғау сынды мызғымас құндылықтарды орнықтыра түсуге барынша ықпал етеді деп сенемін.

Құрметті депутаттар!

Жаңа Конституцияның заңды күшіне енуі – ұлт тағдырына тікелей әсер ететін тарихи оқиға. Тұғырына қонған Ата заңымыз аса ауқымды қоғамдық-саяси үдерістер кезеңіне жол ашады. Осыған орай, мен бірқатар маңызды құжатқа, соның ішінде Құрылтай сайлауын өткізу туралы арнайы Жарлыққа қол қоямын. Соған сәйкес партиялар арасындағы бәсеке де жандана түседі. Біз жасампаз ел ретінде осы саяси науқанды да жоғары деңгейде өткізуіміз керек. Алдағы сайлауда ашық, адал және әділ бәсеке болуға тиіс.

Қазақстан халқы – қоғамда жасалып жатқан түбегейлі өзгерістердің негізгі қозғаушы күші. Азаматтарымыз елдің ертеңіне бей-жай қарамай, шешуші сәтте таңдау жасауға қабілетті екенін айқын көрсетіп келеді. Бұл – жауапкершілігі жоғары, бірлігі бекем, рухы және мәдениеті биік ұлттарға ғана тән қасиет. Сайлауға қатысу – елдік істен шет қалмау деген сөз. Осы ретте жұртымыз алдағы саяси науқанға белсене атсалысады деп сенемін.

Құрылтай – жаңа тұрпатты Қазақстанның маңызды символы. Сондықтан оның құрамына нағыз отаншыл, бастамашыл әрі мемлекетшіл тұлғалар, яғни тек үздіктер ғана кіруі керек. Себебі халық реформалардың қаншалықты нәтижелі болғанын дәл осы Құрылтайдың қызметіне қарап бағалайды. Осындай маңызды сәтте мен тағы бір мәрте Сенат пен Мәжілістің басшылығына және депутаттарына шынайы ризашылығымды білдіремін. Себебі сіздер мемлекетіміздің игілігі үшін адал әрі қажырлы еңбек еттіңіздер. Жұрттың мұң-мұқтажын батыл көтеріп, ұлт мүддесін бәрінен биік қоя білдіңіздер.

Жаңа кезең – жаңа мүмкіндіктер уақыты. Депутаттардың бірқатары Құрылтайға өтіп, ел игілігі жолында еңбек ете береді деп ойлаймын. Қазақстан Халық Кеңесінде де өздеріңіз секілді білікті азаматтар болуы керек деп санаймын.

Сондай-ақ бүгін мен «AMANAT» партиясының фракциясына және барлық мүшелеріне белсенді, байсалды және жасампаз ұстанымдары үшін алғыс айтамын. Сіздер шынайы отаншылдық пен азаматтық жауапкершіліктің озық үлгісін көрсетіп келесіздер. Саяси ұйымның таяуда өткен съезінде «ӘДІЛЕТ» партиясына қосылу туралы стратегиялық шешім қабылданды. Мен бұл тарихи шешімді қолдаймын. Бүгінгі таңда барлық озық әрі жасампаз күштер жалпыұлттық құндылықтар мен ортақ мақсаттарға бірігуде. Мұндай қадам елімізде қолға алынып жатқан түбегейлі реформаларға тың серпін берері сөзсіз.

Түптеп келгенде, баршамыздың мұратымыз – бір. Бұл – жас ұрпақтың жарқын болашағына жол ашатын өркениетті әрі озық мемлекет құру. Біздің Қазақстаннан басқа Отанымыз жоқ. Еліміздің ойдағыдай дамуы бізге ғана керек. Ұлт болып ұйысып, жұрт болып жұмыла білсек, біз кез келген белесті бағындырамыз, көздеген мақсатымыздың бәріне қол жеткіземіз. Қастерлі Тәуелсіздігіміздің тұғырын нығайтып, Әділетті, Қуатты, Қауіпсіз, Таза әрі Озық Қазақстанды құрамыз. Мен бұған кәміл сенемін! Осы жолда аянбай еңбек ету – әр азаматтың перзенттік парызы.

Еліміз аман, жұртымыз тыныш, бірлігіміз бекем болсын!

Қазақ елі мәңгі жасасын!

Akorda kz

Управления природных ресурсов и регулирования природопользования ДК

САЙЛАУ - 2026

Жамбылда Құрылтай депутаттарының сайлауына дайындық мәселелері талқыланды

Күні кеше ағымдағы жылдың 23 тамызына тағайындалған Қазақстан Республикасы Құрылтай депутаттарының сайлауы науқаны шеңберінде Жамбыл облыстық аумақтық сайлау комиссиясының кеңейтілген бірінші отырысы өтті.

Алқалы жиынға Жамбыл облысы әкімі аппараты басшысының орынбасары Серік Сәтбекұлы Құрманбеков, Облыс прокурорының аға көмекшісі Ғалым Бахытжанұлы Қонақбаев, облыс әкімдігінің ақпарат және қоғамдық даму басқармасы басшысының орынбасары Жандарбек Мұхтарұлы Әбдіқалықов, облыс әкімдігінің жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы басшысының міндетін атқарушы Самат Болатұлы Төрегелдиев, облыс әкімдігінің энергетика және тұрғын-үй коммуналдық шаруашылығы басқармасының басшысы Нұрсұлтан Арқабайұлы Исабеков, облыс әкімдігінің цифрландыру және архивтер басқармасы басшысының міндетін атқарушы Айнур Кеңесқызы Курамысова, «Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясы» КЕАҚ Жамбыл облысы бойынша филиалы басшысының міндетін атқарушы Ақерке Илиясқызы Әбдібекова, «Әділет» партиясының Жамбыл облыстық филиалының хатшысы Дәурен Айтасұлы Қаипов, «Ақ жол» демократиялық партиясы Жамбыл облыстық филиалының төрағасының міндетін уақытша атқарушы Дәурен Хайруллаұлы Ахметжаев, «Ауыл» партиясы» Жамбыл облысы бойынша өңірлік филиалының төрағасы Сұлушаш Сәтбекқызы Құрманбекова, Қазақстан Халық партиясы Жамбыл облыстық филиалының төрағасы Рахман Сейілханұлы Аққозиев, Жалпыұлттық социал-демократиялық партиясының Жамбыл облыстық филиалының төрағасы Ержан Каханұлы Дәуренбеков, «Байтақ» партиясының Жамбыл облыстық филиалының төрағасы Нұрсұлтан Ермекұлы Өмірбаев, Respublica партиясының Жамбыл облыстық филиалының төрағасы Айнұр Шайзханқызы Келімбетова, сайлауды байқау жөніндегі аккредиттелген қоғамдық бірлестіктердің төрағалары, «ЖАҢАРУ» Сыбайлас жемқорлық қақарсы жалпыұлттық қозғалыс» Республикалық Қоғамдық бірлестігінің Жамбыл облыстық филиалының директоры Қасымхан Естемесұлы Төлендиев, сонымен қатар, қала-аудан әкімдерінің салаға жауапты орынбасарлары мен аппарат басшылары, қала/аудан әкімдіктерінің ішкі саясат бөлімдерінің басшылары, қалалық-аудандық аумақтық сайлау комиссияларының мүшелері және бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдері қатысты.

Отырыс барысында Құрылтай депутаттарының сайлауын ұйымдастыру мен өткізудің негізгі бағыттары кеңінен талқыланды. Атап айтқанда, 2026 жылғы 23 тамызға тағайындалған сайлауды дайындау мен өткізудің негізгі іс-шараларының күнтізбелік жоспарын орындау, сайлау құжаттарының нысандарын белгілеу, сайлаушылар тізімдерімен жұмысты ұйымдастыру, сайлау заңнамасындағы жаңашылдықтар, саяси партиялардың партиялық тізімдерін ұсыну және тіркеу тәртібі, сайлау комиссиялары мүшелерін оқыту, сайлауды ақпараттық сүйемелдеу мен сайлауалды үгіт жүргізу, сондай-ақ байқаушылар қызметі мен сенім білдірген адамдарды тіркеу тәртібі қаралды.

Жамбыл облыстық аумақтық сайлау комиссиясының төрағасы Серғали Айдапкелов комиссия отырысын ашып, аталған жиын Қазақстан Республикасының жаңартылған Конституциялық негіздері аясында өткізілетін Құрылтай депутаттарының алғашқы сайлауы қарсаңындағы маңызды кезеңдердің бірі екенін атап өтті.

Серғали Айдапкелов 2026 жылғы 1 шілдеде Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев «Құрылтай депутаттарын сайлауды 2026 жылғы 23 тамызға тағайындау туралы» жарлыққа қол қойғанын және Президент Қазақстан Республикасының Орталық сайлау комиссиясына Қазақстан Республикасы Құрылтайының депутаттарын сайлауға дайындықты және оны өткізуді ұйымдастыруды тапсырғанын және Қазақстан Республикасының Үкіметіне, әкімдіктерге Қазақстан Республикасы Құрылтайының депутаттарын сайлауды ұйымдастырушылық, материалдық-техникалық және қаржылық қамтамасыз ету жөніндегі барлық қажетті шараларды кідіріссіз қабылдауды жүктегенін атап өтті.

Осыған орай, 2026 жылғы 1 шілде күні 2026 жылдың 23 тамызына тағайындалған Қазақстан Республикасы Құрылтай депутаттарының сайлауы науқаны шеңберінде Орталық сайлау комиссиясының алғашқы отырысы өтып, комиссия отырысының күн тәртібіне сәйкес 7 мәселе қаралып, тиісті қаулылар қабылданғанын айта келе, аталған отырыста «2026 жылғы 23 тамызға тағайындалған Қазақстан Республикасы Құрылтайының депутаттарын сайлауын ұйымдастыруға байланысты қабылданған қаулыларды іске асыру» мәселелері қаралатынын айтты.

Күн тәртібіндегі бірінші мәселе бойынша Жамбыл облыстық аумақтық сайлау комиссиясының хатшысы Абылқаир Боранбаев баяндама жасады. Ол Қазақстан Республикасының Конституциясы мен «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңының талаптарына сәйкес әзірленген Қазақстан Республикасы Құрылтайы депутаттарының сайлауын әзірлеу мен өткізудің негізгі іс-шараларының Күнтізбелік жоспарымен таныстырды.

Баяндамашы сайлау науқанының негізгі кезеңдерін, оның ішінде Күнтізбелік жоспарда көзделген өзге де негізгі іс-шараларды түсіндірді.

Сонымен қатар, «Қазақстан Республикасы Құрылтайының депутаттарын сайлауы бойынша сайлау құжаттарының нысандарын белгілеу туралы» қаулымен таныстырды.

Баяндамада «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялықзаңының 12-бабының 6) тармақшасына сәйкес Орталық сайлау комиссиясына сайлау құжаттарының нысандарын белгілейтінін атап өтті.

Күн тәртібіндегі екінші мәселе бойынша Жамбыл облыстық аумақтық сайлау комиссиясының мүшесі Мейржан Сембеков сайлаушылардың өзекті әрі нақты тізімдерін қалыптастыру

(Жалғасы 5-бетте)

Жамбылда Құрылтай депутаттарының сайлауына дайындық мәселелері талқыланды

(Басы 2-бетте)

сайлау процесінің негізгі ұйымдастырушылық элементтерінің бірі болып табылатынын және оның «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына және Сайлаушылар тізімдерін қалыптастыру қағидаларына сәйкес жүзеге асырылатынын хабарлады.

Баяндамада сайлаушылар тізімдерін қалыптастыру және ұсыну мерзімдеріне ерекше назар аударылды. Жергілікті атқарушы органдар сайлаушылар тізімдерін учаскелік сайлау комиссияларына 2026 жылғы 2 тамызға дейін ұсынады. Ал сайлаушылардың танысуы үшін тізімдер 2026 жылғы 7 тамыздан бастап қолжетімді болады.

Сонымен қатар, комиссия мүшелеріне есептен шығару куәліктері бойынша дауыс беру тәртібі туралы ақпарат ұсынылды. Есептен шығару куәліктерін беру 2026 жылғы 7 тамызда басталып, 22 тамыз күні жергілікті уақыт бойынша сағат 18.00-де аяқталатыны атап өтілді.

Күн тәртібіндегі келесі мәселе бойынша, «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына енгізілген негізгі өзгерістер мен толықтырулар туралы ақпарат берілді.

Сайлау заңнамасындағы негізгі жаңалықтар туралы Жамбыл облыстық аумақтық сайлау комиссиясының мүшесі Еркин Жапаров баяндама жасады.

Ағымдағы жылдың 11 маусымында «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізілді. Өзгерістер азаматтардың конституциялық құқықтарын іске асыруға және сайлау процесін жетілдіруге бағытталғанына тоқтала келе, жекелеген түзетулер Құрылтай депутаттарының алғашқы сайлауын өткізуге қатысты нормаларды айқындайды. Сонымен қатар сайлау құқығының негізгі қағидаттары мен сайлауды ұйымдастыру тетіктері сақталғанын айтты.

Күн тәртібіндегі келесі мәселе бойынша туралы Жамбыл облыстық аумақтық сайлау комиссиясы төрағасының орынбасары Талгат Жамалов партиялық тізімдерді ұсыну тәртібі туралы және комиссия мүшелерін оқыту жұмыстары туралы ақпарат берді.

«Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Конституциялық заң барлық саяси партияларға сайлауға қатысу үшін тең мүмкіндіктер береді. Заң талаптарына сәйкес келетін әрбір саяси партия өз партиялық тізімін ұсынуға құқылы. Бұл ретте ұсыну мен тіркеу рәсімі нақты регламенттелген: партияның жоғары органы шешім қабылдаған сәттен бастап құжаттарды Орталық сайлау комиссиясының тексеруіне дейінгі барлық кезеңдер заңмен айқындалған. Мұндай тәсіл сайлау рәсімдерінің ашықтығын және заңнаманың біркелкі қолданылуын қамтамасыз етеді», – деді Талгат Жамалов.

Баяндамада Құрылтай депутаттығына кандидаттарға қойылатын талаптар мен шектеулерге де ерекше назар аударылды. Атап айтқанда, сот әрекетке қабілетсіз деп танылған, заңда белгіленген тәртіппен алынбаған немесе өтелмеген соттылығы бар, сондай-ақ сот сыбайлас жемқорлық қылмысын немесе сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылығын жасағаны үшін кінәлі деп танылған адам кандидат бола алмайды.

Отырыс барысында партиялық тізімдерді тіркеу тәртібі және оларды қалыптастыруға қойылатын талаптар да түсіндірілді. Заңнамаға сәйкес, партиялық тізімге енгізілген әйелдердің, жастардың, мүгедектігі бар адамдардың жиынтық саны оған енгізілген адамдардың жалпы санының кемінде 30 пайызын құрауға тиіс екенін жеткізді.

Сонымен қатар, Қазақстан Республикасының Құрылтайы депутаттарының сайлауына дайындық аясында электоралдық оқытуды ұйымдастыру туралы ақпарат берді.

Ол сайлау комиссиялары мүшелерінің барлық санаттары үшін қашықтан тестілеу өтетінін айтты. Бұл тестілеу заңнаманы білу деңгейін ғана емес, оны сайлау рәсімдерін өткізу барысында іс жүзінде қолдану дайындығын да бағалауға мүмкіндік беретінін түсіндіре келе, тестілеуден сәтті өткен қатысушыларға электрондық сертификат берілетінін айтты.

Бұдан кейін, Жамбыл облыстық аумақтық сайлау комиссиясының мүшесі Мерей Амангелді сайлау науқанын ақпараттық сүйемелдеу және сайлау процесіне қатысушыларға сайлау алдындағы үгіт жүргізуді, бұқаралық ақпарат құралдары мен онлайн-платформаларды пайдаланушылардың қызметін, сондай-ақ қоғамдық пікірге сауал салуды реттейтін заңнаманың негізгі талаптары туралы ақпарат ұсынды.

«Сайлау алдындағы үгіттің заңмен нақты белгіленген мерзімдері бар. Ол партиялық тізімдерді тіркеу аяқталғаннан кейін, 23 шілде күні сағат 18:00-ден кейін басталып, 22 тамыз күні сағат 00:00-де аяқталады. Саяси партияны жақтап немесе оған қарсы дауыс беруге түрткі болатын кез келген үндеулерге тек осы кезеңде ғана жол беріледі. Белгіленген мерзім басталғанға дейін, сондай-ақ тыныштық күні мен дауыс беру күні үгіт жүргізуге заңмен тыйым салынған», – деп атап өтті.

Сонымен қатар, сайлау алдындағы үгіт кезеңі басталғанға дейін саяси партияның қызметі туралы ақпараттық деректер сайлаушыларды белгілі бір саяси партияны жақтап немесе оған қарсы дауыс беруге үгіттеу белгілерін қамтымаса, сайлау алдындағы үгіт болып саналмайды.

Бұқаралық ақпарат құралдары мен онлайн-платформаларды пайдаланушылардың міндеттеріне де ерекше назар аударылды. Үгіт материалдарын орналастыру үшін олар сайлауалды үгіт басталғанға дейін кемінде бес күн бұрын оларды орналастыру ақысының мөлшері мен шарттары туралы мәліметтерді жариялап, Орталық сайлау комиссиясына ұсынуға міндетті. Осы талап орындалмайынша үгіт материалдарын жариялауға жол берілмейді.

Келесі мәселе бойынша, Жамбыл облыстық аумақтық сайлау комиссиясының мүшесі Мейржан Сембеков сөз сөйледі.

Халықаралық байқаушылардың қызметі үшін құқықтық және ұйымдастырушылық жағдай жасау мақсатында ол «2026 жылғы 23 тамызға тағайындалған Қазақстан Республикасының Құрылтайы депутаттарының сайлауы кезеңінде шет мемлекеттердің, халықаралық ұйымдардың байқаушылары мен шетелдік бұқаралық ақпарат құралдары өкілдерінің қызметінің кейбір мәселелері туралы» қаулыны таныстырды.

Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрлігінің аккредитациясы болған жағдайда шетелдік бұқаралық ақпарат құралдары өкілдерінің байқауды жүзеге асыру мүмкіндігі көзделген. Бұдан бөлек, Қазақстан Республикасының заңнамасы немесе халықаралық құқықтың жалпыға бірдей танылған нормалары бұзылған жағдайда аккредитацияны кері қайтарып алу тәртібі де реттелгенін түсіндірді.

Кеңесте Жамбыл облысы әкімі аппараты басшысының орынбасары Серік Құрманбеков сөз сөйлеп, Мемлекет басшысының Құрылтай депутаттарын сайлау туралы Жарлығы мен Қазақстан Республикасы Орталық сайлау комиссиясы бекіткен күнтізбелік жоспардың талаптарын сапалы әрі уақытылы орындау өңірдегі барлық мемлекеттік органдар үшін басым міндет екенін атап өтті.

Өз сөзінде ол жергілікті атқарушы органдардың сайлауға дайындық жұмыстарын күшейту қажеттігіне ерекше тоқталды. Атап айтқанда, сайлау комиссияларын қажетті материалдық-техникалық құралдармен толық қамтамасыз ету, сайлау учаскелерінің мүгедектігі бар азаматтар үшін қолжетімді болуын ұйымдастыру, өрт қауіпсіздігі талаптарының сақталуын қамтамасыз ету, сондай-ақ, барлық учаскелерді үздіксіз электр қуатымен қамтып, резервтік генераторлардың әзірлігін бақылауда ұстау міндеті қойылғанын жеткізді.

Сонымен бірге, үгіттік баспа материалдарын орналастыруға арналған арнайы орындардың, ақпараттық стендтердің, билбордтар мен үгіт тақталарының жай-күйін ретке келтіру, олардың түнгі уақытта жарықтандырылуын қамтамасыз ету қажеттігі айтылды.

Сондай-ақ, барлық сайлау учаскелерінде телефон байланысы мен интернет желісінің тұрақты жұмысын алдын-ала тексеру және сайлау күні ақаусыз қызмет көрсету мәселесіне баса назар аудару тапсырылды.

Серік Құрманбеков студенттердің, вахталық әдіспен еңбек ететін азаматтардың, әскери қызметшілердің және өзге де сайлаушылардың дауыс беру тәртібін алдын-ала нақтылап, олардың конституциялық құқықтарын толық жүзеге асыру үшін барлық қажетті жағдай жасалуы керектігін жеткізді. Оның айтуынша, әрбір сайлаушының дауысы маңызды және ешбір азаматтың дауыс беру құқығы шектелмеуі тиіс.

Сөз соңында облыс әкімі аппараты басшысының орынбасары кеңес барысында көтерілген мәселелердің барлығы жауапты мемлекеттік органдардың тұрақты бақылауында болатынын айтып, алдағы уақытта туындайтын кез-келген мәселені бірлесіп талқылауға дайын екендіктерін жеткізді.

Отырысты қорытындылай келе, Жамбыл облыстық аумақтық сайлау комиссиясының төрағасы Серғали Айдапкелов барлық деңгейдегі сайлау комиссияларының кәсіби әрі жауапты жұмысы сайлау науқанын сапалы ұйымдастырудың негізгі факторы екенін атап өтті. Сондай-ақ ол сайлау процесіне қатысушылардың барлығы үшін сайлау заңнамасының талаптарын қатаң сақтау басты талап болып қала беретінін айтып, сайлау науқанын заңнама нормаларына толық сәйкес, ашық әрі жариялы түрде өткізуді қамтамасыз етуді тапсырды.

Жамбыл облыстық аумақтық сайлау комиссиясы.

МАМАН КЕҢЕСІ

Санитариялық-қорғаныш аймағы өлшемдерін өзгерту тәртібі

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2022 жылғы 11 қаңтардағы «Адамның өмір сүру ортасы мен денсаулығына әсер ету объектілері болып табылатын объектілердің санитариялық-қорғаныш аймақтарына қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» № ҚР ДСМ-2 бұйрығы (бұдан әрі – СҚ) сәйкес, халықтың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында адамның өмір сүру ортасы мен денсаулығына әсер ету көздері болып табылатын объектілердің (көздердің) айналасында санитариялық-қорғаныш аймағы (бұдан әрі-СҚА) белгіленеді, оның өлшемі ластанудың атмосфералық ауаға әсерін (химиялық, биологиялық, физикалық) Ереженің 16-тармағының 132-1) тармақшасына сәйкес бекітілетін гигиеналық нормативтерде (бұдан әрі – гигиеналық норматив) белгіленген мәндерге дейін, ал қауіптілігі I және II сыныптардағы объектілер үшін – гигиеналық нормативтерде белгіленген мәндерге дейін, сонымен қатар, халықтың денсаулығы үшін қолайлы тәуекел шамаларына дейін азайтуды қамтамасыз етеді.

СҚА-ның өзінің функционалдық қолданылу мақсаты бойынша объектіні штаттық режимде пайдалану кезінде халықтың қауіпсіздігі деңгейін қамтамасыз ететін қорғаныш кедергісі болып табылады.

СҚА ең аз өлшемі жүйелі түрде әзірленеді: атмосфералық ауаға физикалық әсер ету (шу, діріл, ЭМӨ және басқа физикалық факторлар) деңгейлерін және атмосфералық ауаның ластанып таралуының есептеулері және (қауіптіліктің I және II сыныптарындағы объектілерге арналған) халықтың денсаулығы мен өмірі үшін тәуекелді бағалауы бар жоба негізінде айқындалатын алдын ала (есептік) СҚА; есептеу параметрлерін растау үшін заттай зерттеулердің және өлшеулердің жылдық циклінің нәтижелері бар жоба негізінде айқындалатын белгіленген (түпкілікті) СҚА.

Объектілердің СҚА түпкілікті белгіленген өлшемдерін өзгерту (ұлғайту, азайту) осы Санитариялық қағиадаларға 9-қосымшада анықталған СҚА жобасының құрамына қойылатын талаптарға сәйкес әзірленген СҚА жобасына санитариялық-эпидемиологиялық қорытынды алу жолымен және бірінші қауіптіліктің I және II сыныптарындағы объектілерге арналған халықтың денсаулығы мен өмірі үшін тәуекелді бағалау және жүйелі үздіксіз (бір жылдың ішінде) (кемінде үш жыл) заттық зерттеулер (әрбір ингредиентке жеке нүктеде кемінде күнтізбелік 50 (елу) күн зерттеу) және өлшеулер материалдары бойынша объектінің СҚА шекарасында және одан тыс жерлерде атмосфералық ауаның химиялық, биологиялық ластану және атмосфералық ауаға физикалық әсер ету деңгейін сақтау; қауіптіліктің III, IV және V сыныптарындағы объектілерге арналған заттық зерттеулер (әрбір ингредиентке жеке нүктеде кемінде күнтізбелік 30 (отыз) күн зерттеу) және өлшеулер деректері бойынша (кемінде үш жыл); екінші тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктердің атмосфералық ауадағы ластаушы заттардың фондық концентрациясын есепке алу; үшінші СҚА шекарасындағы атмосфералық ауаға физикалық әсер ету деңгейлерін нормаланатын көрсеткіштерге дейін өлшемдермен растау; төртінші объектілердің құрамы мен бейінін өзгерту; бесінші өмір сүру ортасына әсер ету деңгейлерін қысқартуға бағытталған озық технологиялық шешімдерді, тиімді тазарту құрылыстарын және басқаларды енгізу негізінде жүзеге асырылады.

М.САУЛЕБАЕВ,
Шу аудандық санитарлық-эпидемиологиялық бақылау басқармасының басшысы.
Н.ҚИЯШОВ,
жетекші маман.

Абайлаңыз - жүзу қауіпсіз емес

Қаладағы жұмыс күндерінен шаршағанда немесе демалыста жүргенде барлығы табиғатқа шығып, бассейндерге, тоғандарға, көлдерге шомылып, демалуға бейім болады. Суға келетін болсақ, қаладағы бассейн, су қоймасы, өзен, тоған немесе көл маңызды. Ауылдық демалысқа немесе ұзақ сапарға шыққан адамдар, әдетте, су қоймасы бар жерлерді таңдайды. Ересектер де, балалар да жүзуді, сүңгуді жақсы көреді. Бүгінде баламен қауіпсіз жүзуге болатын өзен немесе тоған табу оңай емес.

Ал мәселе тұщы су қоймаларының ластануында ғана емес, оларда өзін жайлы сезініп, көбейіп, ағзамызға енетін инфекцияда. Тұщы суға шомылу, әсіресе суы тоқырауы бар көлдер мен тоғандарда шомылу өте қайғылы салдарға, атап айтқанда, су арқылы адамдарға әртүрлі жұқпалы ауруларды жұқтыру мүмкіндігіне әкелуі мүмкін. Тұщы су, әсіресе ұзақ аптап ыстық кезінде, жұқпалы ауруды тудыруы мүмкін бактериялардың (энтеровирусты инфекциялардың қоздырғыштары, полиомиелит, дизентерия, лептоспироз, сальмонеллез, вирустық гепатит), ал ағынды сулармен және нәжіспен ластанған суды жұтқанда ішек инфекциялары мен гельминттердің тұтас шоғырын алуға болады. Су қоймаларында шомылу минералды тыңайтқыштардың қалдықтарымен және пестицидтермен химиялық ластануымен ғана емес, сонымен қатар аллергиялық реакциялар мен ішкі ағзалардың ауруларына әкелетін олардың ыдырау өнімдерімен де қауіпті. Адам ағзасына улы заттардың енуі нәтижесінде тері арқылы әртүрлі тері аурулары жұғуы мүмкін. Суға түсуге рұқсат етілмеген жерлерде сіз «демалушылар» қалдырған қоқыс тауларын және автотұрақтарда (көбінесе – тікелей су қоймасының өзінде) бензин дақтарын таба аласыз.

Табиғатқа мұндай қатынас санитарлық-эпидемиологиялық жағдайдың апатты түрде нашарлауына және инфекциялардың таралуына әкеледі. Мұндай лас жерлерде суға түсу жиіркенішті ғана емес, сонымен қатар қауіпті. Бірақ біз ыстық болған кезде және бәрінен де суға түсуді қалаймыз, біз бұл туралы ұмытуды жөн көреміз. Бұл арада сіз ізденісте болуыңыз керек! Тырысқақ пен дизентерия, ас қорыту бұзылыстары, терінің тітіркенуі – осы аурулардың барлығын су арқылы алуға болады. Және одан да жақсы - су процедуралары мен жүзу үшін мамандандырылған жағажайлар мен қауіпсіз бассейндерді таңдаңыз.

Дегенмен, жоғарыда айтылғандарға қарамастан, шомылу денсаулыққа пайдалы болуы мүмкін деп айтуға болады.

И. ЗУБАРЕВА,
Жамбыл бөлімшелік көліктегі санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасының бас маманы.

БЖЗҚ зейнетақы жинақтарын пайдалану туралы

Өткен бес жарым жыл ішінде тұрғын үй жағдайларын жақсартуға және емделуге ақы төлеуге 5,8 трлн теңгеден астам зейнетақы жинағы пайдаланылды.

Оның ішінде ең көп қаражат 2021 жылы алынды – шамамен 2,6 трлн теңге. 2022-2023 жылдары үрдіс төмендегенімен, соңғы жылдары жинақтарды алу көлемі қайта артып, 2025 жылы 1 трлн теңгеден асты.

Еске сала кетейік, Мемлекет басшысы зейнетақы жүйесінің негізгі міндеті – азаматтарды зейнетақымен қамтамасыз ету, «Мақсатымыз – бүкіл жинақты қазір үлестіріп, азаматтарды қарттық шағында лайықты зейнетақысыз қалдыру емес» екенін қадап айтқан болатын.

Жыл	БЖЗҚ өтінім берушілердің арнайы шоттарына есептеу үшін уәкілетті операторларға аударды:	
	Тұрғын үй жағдайларын жақсартуға (сома, млн теңге)	Емделу ақысын төлеуге (сома, млн теңге)
2021	2 468 085	126 542
2022	703 232	192 391
2023	170 905	100 386
2024	396 683	173 875
2025	824 360	391 733
1.01.2026 ж. бастап 31.05.26 ж. дейін (01.06.2026 жағдай бойынша)	318 206	333

Осы жылдары алынған қаражат көлемі азаматтарды зейнетақымен қамтамасыз ету сияқты тікелей міндетті шешуге бағытталған сомадан айтарлықтай асып түсті. Тіпті, Қорданалынған қаражат көлемі кейбір жылдары түскен жарналардан да асып кетті.

Сондай-ақ жинақтарды шығару олардан алынбай қалған инвестициялық кірістің өсуіне әкеп соғады. Ұзақ мерзімді перспективада бұл зейнеткерлік жастағы жинақтардың айтарлықтай азаюына себеп болады.

Еске сала кетейік, Қазақстанда салымшылардың зейнетақы жинақтарындағы жинақталған инвестициялық кірістің үлесі өсіп келеді және қазір шамамен 40 пайызды құрайды, ал халықаралық тәжірибеде бұл көрсеткіш әдетте 80 пайыздан асады.

Дамыған елдерде зейнетақы активтері инвестиция көзі және экономиканың тұрақты өсімінің негізі болып саналады. Озық елдерде жинақталған зейнетақы активтері ішкі жалпы өнімнің (ІЖӨ) 100 пайызынан асады, ал Қазақстанда қазір зейнетақы активтері әлі де ІЖӨ-нің шамамен 16 пайызын ғана құрап отыр.

Әлемде жинақтаушы зейнетақы жүйесінің басты міндеті – болашақ зейнетақы төлемдерін қамтамасыз ету. Сол себепті азаматтардың болашақ зейнетақысының лайықты болуы үшін зейнетақы жинақтарын сақтау және оларды Қазақстандағы және халықаралық нарықтардағы ұзақ мерзімді инвестициялау есебінен одан ары арттыру маңызды.

«БЖЗҚ» АҚ-ның Жамбыл облыстық филиалының қызмет көрсету орталығы.

АУДАНДА

«KELIN DODA» турнирі өз мәресіне жетті

Қазақ халқы үшін келін тұтас шаңырақтың берекесін кіргізетін, отбасының ынтымағы мен ұрпақ тәрбиесінің ұйытқысы саналатын ерекше тұлға. Бүгінде қазақ келіндері ұлттық құндылықтарды дәріптеп қана қоймай, қоғамдық жұмыстарға белсене араласып, түрлі салада өз қабілеттерін танытып келеді. Әсіресе, спорт арқылы салауатты өмір салтын насихаттап, өзгелерге үлгі болуы қуантарлық үрдіс. Осындай мақсатты көздеген «KELIN DODA» аудандық волейбол турнирі биыл да жоғары деңгейде ұйымдастырылып, өз мәресіне жетті.

Балнұр ЖЕКСЕНБЕККЫЗЫ,
«Шу өңірі»

26 маусым күні Шу ауданы әкімдігінің ішкі саясат бөлімінің «Жастар ресурстық орталығы» КММ ұйымдастыруымен өткен «KELIN DODA» келіндер арасындағы волейбол турнирінің финалдық кезеңі Балуан Шолақ ауылындағы «Рашид ата» спорт кешенінде өтті. Жарысқа ауданның әр ауылдық округінен іріктеліп шыққан үздік командалар қатысып, өзара тартысты ойын өрнегін көрсетті.

Финалдық кезеңге жолдама алған алты команда әр ұпай үшін барын салып, жеңіске деген жігерін, ұйымшылдығын және спорттық шеберлігін паш етті. Ойын барысында жанкүйерлердің қызу қолдауы да айрықша сезілді. Әр кездесуде ойыншылардың шапшаңдығы, дәлдігі мен ауызбіршілігі әсерлі көрініс берді.

Жарыстың салтанатты ашылу рәсімі қазақы дәстүрмен басталды. «KELIN DODA» турнирінің "Ене" кубогының иегері, Мадали әулетінің отанасы, көпке үлгі ана Шымшық апа ақ батасын беріп, қатысушыларға ізгі тілегін арнады. Батадан кейін қазақтың ежелгі дәстүріне сай шашу шашылып, жарыстың берекелі әрі сәтті өтуіне ақжарма тілектер айтылды.

Іс-шараға қатысқан Шу ауданы әкімінің орынбасары Сұлтанбаев Найман Кенжеханұлы барлық командаларға сәттілік тілеп, мұндай спорттық жобалардың қоғамдағы маңызына тоқталды.

– Бұл турнир бірліктің, ұйымшылдықтың, салауатты өмір салтының жарқын көрінісі. Қазақ келіндерінің белсенділігі мен өмірге деген құлшынысын көрсететін осындай игі бастамалар алдағы уақытта да өз жалғасын табады деп сенеміз, – деді ол.

Бірнеше кезеңге созылған жарыстың шешуші ойындары көрермендердің ерекше қызығушылығын тудырды. Командалар жеңіске жету жолында бар күш-жігерін салып, ойын соңына дейін тартысты бәсеке көрсетті.

Турнир қорытындысы бойынша I орынды «Қонаев» командасы жеңіп алып, чемпион атанды. II орынға «Шу қала» командасы тұрақтаса, III орынды «Балуан Шолақ» командасы иеленді.

Чемпион атанған «Қонаев» командасына Мадали әулетінің отанасы Шымшық апа арнайы ауыспалы кубокты табыстап, жеңімпаздарды құттықтады. Сонымен қатар жарысқа қатысқан барлық командаларға ұйымдастырушылар тарапынан ақшалай ынталандыру сыйлықтары табысталды.

Жарыстан кейін жеңімпаз «Қонаев» командасының капитаны өз әсерімен бөлісті:

– Бұл жеңіс біз үшін өте қымбат. Біз турнирге жеңіске жетеміз деген сеніммен келдік. Командамыздағы әрбір келін үлкен жауапкершілікпен дайындалды. Жаттығуларда бір-бірімізді қолдап, ұйымшылдығымызды шыңдадық. Соның нәтижесінде бүгін чемпион атанып отырмыз. Осындай келіндердің басын қосатын жарысты ұйымдастырған азаматтарға алғысымыз шексіз, – деді команда капитаны.

«KELIN DODA» турнирі тағы бір мәрте қазақ келіндерінің қоғамның белсенді мүшесі екенін дәлелдеді. Спорт арқылы шыңдалған ерік-жігер, ұйымшылдық пен достық қарым-қатынас жарыстың басты құндылығына айналды.

Осындай игі бастамалар аудан тұрғындары арасында бұқаралық спортты дамытуға, салауатты өмір салтын қалыптастыруға және ұлттық құндылықтарды дәріптеуге өз үлесін қоса беретіні сөзсіз. «KELIN DODA» турнирі бірлік пен ынтымақтың үлгісін көрсеткен, келіндердің мерейін үстем еткен тағылымды спорт мерекесі ретінде жылдағы дәстүрге айналуда.

ХАБАРЛАНДЫРУ

«SHENGTAI BIOTECH CO.,Ltd» ЖШС, ҚР Экологиялық кодексінің 96 бабына сәйкес 2026 жылғы 12 тамыз сағ. 11:00-де, Жамбыл облысы, Шу ауданы, Алға а.о., Сауытбек а., Кыдырбай 5 көшесі (Мәдениет үйі ғимараты) мекенжайы бойынша «Жүгеріні терең өңдеу зауыты үшін кешенді экологиялық рұқсат алуға арналған жобалық құжаттама» бойынша ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдаулар өтетіндігін хабарлайды.

Жобалық құжаттама пакетімен Қоршағанортаментабиғиресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі сайтында https://ndbecology.gov.kz , сондай-ақ ЖАО «https://www.gov.kz/memleket/entities/zhambyl-tabigat/activities/8220?lang=ru» сайтынан танысуға болады.

Барлық ескертулер және / немесе ұсыныстар https://ndbecology.gov.kz сайтына, сондай-ақ s.agabek@zhambyl.gov.kz қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күнге дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде қабылданады.

Төтенше жағдай және (немесе) шектеу іс-шаралары, оның ішінде карантин енгізілген жағдайда әлеуметтік, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар, қоғамдық тыңдаулар онлайн режимде өткізіледі. Өткізілетін қоғамдық тыңдаулардың белсенді сілтемесі Qosyl-дегі кездесуге қосылу:

Кездесу уақыты: 12.08.2026 11:00. Кездесу идентификаторы: 956-581-550-356. https://meet.qosyl.kz/meeting?room=956581550356.

Қосымша ақпаратты мына мекенжай бойынша алуға болады ecoproject.company@bk.ru және байланыс тел.: + 7 (702) 557 40 58. Жобаның бастамашысы: «SHENGTAI BIOTECHCO.,Ltd» ЖШС, БСН: 250340004589, Жамбыл облысы, Шу ауданы, Тасөткел а.о., Тасөткел а., Жібек жолы аймағы, 10. тел.+7(775)-196-04-30, stsw@shengtai.kz

Жобаны әзірлеуші: «Eco Project Company» ЖШС, БСН: 200540023731, Ақтөбе қ., Тургенева көшесі, 3В, тел: + 7 (702) 557 40 58.

Әсер ету аймағы: Жамбыл облысы, Шу ауданы, Алға а.о., Сауытбек а.

Учаскенің географиялық координаты: Жүгеріні терең өңдеу зауыты 43°33'32.88"с.б 73°38'58.92"в.е.

Әсер тигізетін территорияның географиялық координаты: Сауытбек а., 43°35'57,25" с.б. 73°39'52,62" в. е.

ТАҒЫЛЫМДЫ КЕЗДЕСУ

Ұлттық құндылық – ұрпақ қазынасы

Өндіріс ауылдық округіне қарасты Абай ауылдық кітапханасында «Жастар ресурстық орталығы» КММ-нің Өндіріс ауылдық округіндегі жастармен жұмыс жүргізу жөніндегі маманының, осы жолдардың авторының ұйымдастыруымен ұрпақтар сабақтастығы бағыты аясында «Ұлттық құндылық – ұрпақ қазынасы» атты тағылымды кездесу өтті.

Іс-шараның басты мақсаты – ұлттық құндылықтарды насихаттау, жастардың бойына ата-баба мұрасын қастерлеу сезімін қалыптастыру және ұрпақтар арасындағы рухани байланысты нығайту болды.

Кездесуге ауылымыздың көпбалалы анасы, «Әжелер» тобының белсенді мүшесі Садықова Баян апа арнайы қатысып, ұлттық тәрбие, отбасы құндылықтары, салт-дәстүрдің тәрбиелік мәні туралы әсерлі әңгіме өрбітті. Ол өз өмірлік тәжірибесімен бөлісіп, үлкенге құрмет, кішіге ізет көрсету, ата-ананы ардақтау және туған жерді қадірлеу – қазақ халқының ғасырлар бойы ұстанып келе жатқан асыл қағидалары екенін атап өтті.

Кездесу барысында ұлттық құндылықтардың ұлттың рухани тірегі екендігі кеңінен сөз болды. Ана тілі, ұлттық мәдениет, тарих, салт-дәстүр мен әдет-ғұрып – халықтың баға жетпес мұрасы әрі келер ұрпаққа қалдыратын ең қымбат қазына екені айтылды. Сондай-ақ халқымыздың мақал-мәтелдері, шешендік сөздері мен ұлттық ойындарының жас ұрпақтың бойына адамгершілік, еңбекқорлық, жауапкершілік және отансүйгіштік қасиеттерді сіңірудегі маңызы ерекше екендігіне тоқталды.

Шара барысында бүгінгі қоғамдағы ұлттық құндылықтарды сақтап, оны келер ұрпаққа жеткізудің маңыздылығы кеңінен талқыланды. Өз мәдениеті мен тарихын құрметтеген, ана тілін ардақтайтын ұрпақ қана елдің жарқын болашағын қалыптастыра алатыны айтылып, жастарды ұлттық рухта тәрбиелеудің маңыздылығы ерекше атап өтілді.

Кездесу еркін пікір алмасу форматында өтіп, қатысушылар ұлттық мұраны сақтау, дәстүр сабақтастығын жалғастыру бағытындағы ойпікірлерімен бөлісті. Тағылымы мол басқосу жастардың ұлттық сана-сезімін нығайтып, ата-баба аманатына деген құрметін арттыруға ықпал етті. Іс-шара соңында қонаққа алғыс білдіріліп, осындай тәрбиелік мәні зор кездесулердің алдағы уақытта да жалғасын табатыны айтылды.

Мәрзия ОМАРОВА,
Өндіріс ауылдық округінің жастармен жұмыс жүргізу жөніндегі маманы.

ҚАЙЫРЫМДЫЛЫҚ ХАЛҚЫМЫЗҒА ЖАРАСҚАН

Мейірімге толы шара

Мейірімділік пен жанашырлықты дәріптеу, ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларға мерекелік көңіл күй сыйлау, сондай-ақ олардың әлеуметтік ортаға бейімделуіне қолдау көрсету мақсатында Балуан Шолақ ауылдық мәдениет үйінің жанынан құрылған «Актерлік шеберлік» үйірмесінің қатысушылары Шу аудандық мүгедек балаларды оңалту және бейімдеу орталығының тәрбиеленушілеріне «Жүректен жүрекке – мейірім сыйлайық» атты қайырымдылық іс-шарасын өткізді.

Бағдарлама аясында Балуан Шолақ ауылдық мәдениет үйінің «Актерлік шеберлік» үйірмесінің жетекшісі Жанар Айтбайдың жетекшілігімен үйірме қатысушылары Қасымхан Серікжан, Рахымқұл Нұрдәулет, Юсуф Мейірім, Жұман Айқын және Тілеуберді Нұрсұлтан «Сайқымазақ пен қоянның қызықты оқиғалары» атты ертегілік қойылымнан үзінді ұсынды. Сонымен қатар үйірме жетекшісі қуыршақтармен «Шалқан» ертегісін сахналап, балалармен бірге қызықты жұмыстар жүргізді. Үйірменің белсенді мүшесі Манат Медина «Биле, биле» әнін шырқап, балаларды шаттыққа бөледі.

Іс-шара барысында үрленбелі үлкен аю кейіпкері ерекше балалармен бірге көңілді әуендерге би билеп, түрлі ойындар ұйымдастырды. Балалар ертегі кейіпкерлерімен бірге қызықты уақыт өткізіп, мерекелік атмосфераны сезінді.

Өз кезегінде ұйымдастырушылар Балуан Шолақ ауылының азаматы, жеке кәсіпкер Мадалиев Сағадат Нұрмағанбетұлының демеушілігімен оңалту орталығындағы балаларға балмұздақ пен сусындар таратты.

Бұл игі іс балалардың жүздеріне қуаныш сыйлап, қайырымдылық пен жанашырлықтың жарқын үлгісіне айналды. Осындай бастамалар қоғамдағы бірлік пен мейірімділікті нығайтып, жас ұрпақты адамгершілікке тәрбиелеуде маңызды рөл атқарады.

Іс-шара соңында орталық әдіскері Амангелді Жансая Ержанқызы ұйымдастырушыларға ризашылығын білдіріп, ерекше балаларға қуаныш сыйлаған игі бастама үшін алғысын айтты. Осындай қайырымдылық шаралары қоғамда мейірімділік пен ізгілікті насихаттап, ерекше балаларға қолдау көрсетудің жарқын үлгісі болып қала береді. Шара соңында барлық қатысушылар естелік суретке түсіп, көтеріңкі көңіл күймен тарқасты.

Маржан КӨПБОСЫНОВА,
Шу аудандық мәдениет үйінің мәдени ұйымдастырушысы.

ШУ ӨҢІРІ

Меншік иесі:
«Шу аудандық баспасы» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі

Бас директор – **Сембікүл Джандосова**

Бас редактор – **Ерғали Қартайған**

Бас редактордың орынбасарлары – **Байжан Емберді, Руслан Искаков**

Мекенжайымыз: 081100, Төле би ауылы, Төле би көшесі №264 үй, телефон: 3-29-14

Тілшілер:
Айғаным Асқарбек – aigan-rymbekovna@mail.ru
Балнұр Жексенбекқызы – balnur7651@mail.ru

Газетке жазылу индексі:
жеке тұлғалар үшін – 81100;
мекемелер үшін – 81102

Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2012 жылғы 23 қарашада тіркеліп, №13184-Г куәлік берілген

e-mail: shuskaya_dolina@mail.ru **www. shuoniri.kz**

Мақалаларды рұқсатсыз алуға жол берілмейді. «Шу өңірі» газетінің сілтемесі міндетті түрде көрсетілуі қажет. Редакция мақала авторының көзқарасына, жарнамалар, көңіл айтулар және құттықтаудағы өлең жолдарының мазмұнына жауап бермейді

Газет аптасына екі рет: сәрсенбі және сенбі күндері қазақ және орыс тілдерінде аралас шығады. Форматы - D2. Газет редакцияның компьютерлік орталығында теріліп, беттелген.
Газет «Үміт» мүгедектер қоғамы» қоғамдық бірлестігінің баспаханасында басылды. Тараз қаласы, Ташкентская көшесі №36 үй

Жауапты кезекші: Айғаным Асқарбек

Оператор-дизайнерлер: Светлана Қожамұратова, Назгүл Байбатшаева Ⓐ Материалдың жариялану ақысы төленген Таралымы: барлығы – 3090 Тапсырыс: №54

АВТОРАДИО
КАЗАХСТАН

Тел.: 8 (7132) 73-70-70

Шығ.№58/2026
Ақтөбе қ.

09 шілде 2026 ж.

ЭФИР АНЫҚТАМАСЫ

«SHENGTAI BIOTECH CO.,Ltd» ЖШС, ҚР Экологиялық кодексінің 96 бабына сәйкес 2026 жылғы 12 тамыз сағ. 11:00-де, Жамбыл облысы, Шу ауданы, Алға а.о., Сауытбек а., Кыдырбай 5 көшесі (Мәдениет үй ғимараты) мекенжайы бойынша «Жүгеріні терең өңдеу зауыты үшін кешенді экологиялық рұқсат алуға арналған жобалық құжаттама» бойынша ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдаулар өтедітіндігін хабарлайды.

Жобалық құжаттама пакетімен Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі сайтында https://ndbecology.gov.kz, сондай-ақ ЖАО «https://www.gov.kz/memleket/entities/zhambyl-tabigat/activities/8220?lang=ru» сайтында танысуға болады.

Барлық ескертулер және / немесе ұсыныстар https://ndbecology.gov.kz сайтына,сондай-ақ s.agabek@zhambyl.gov.kz қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күнге дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде қабылданады.

Төтенше жағдай және (немесе) шектеу іс-шаралары, оның ішінде карантин енгізілген жағдайда әлеуметтік, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар, қоғамдық тыңдаулар онлайн режимде өткізіледі. Өткізілетін қоғамдық тыңдаулардың белсенді сілтемесі Qosyl-дегі кездесуге қосылу:

Кездесу уақыты: 12.08.2026 11:00. Кездесу идентификаторы: 956-581-550-356. https://meet.qosyl.kz/meeting?room=956581550356.

Қосымша ақпаратты мына мекенжай бойынша алуға болады ecoproject.company@bk.ru және + 7 (702) 557 40 58 телефондары бойынша алуға болады.

Жобаның бастамашысы: «SHENGTAI BIOTECHCO.,Ltd» ЖШС, БСН: 250340004589, Жамбыл облысы, Шу ауданы, Тасөткел а.о., Тасөткел а., Жібек жолы аймағы, 10. тел.+7(775)-196-04-30, stsw@shengtai.kz

Жобаны әзірлеуші: «Eco Project Company» ЖШС, БСН: 200540023731, Ақтөбе қ., көш. Тургенева 3В, тел: + 7 (702) 557 40 58.

Әсер ету аймағы: Жамбыл облысы, Шу ауданы, Алға а.о., Сауытбек а.

Учаскенің географиялық координаты: Жүгеріні терең өңдеу зауыты 43°33'32.88"с.б 73°38'58.92"в.е.

Әсер тигізетін территорияның географиялық координаты: Сауытбек а., 43°35'57,25" с.б. 73°39'52,62" в. е.

Орындаушы
ИП «Тұмар Медиа»

М.П

Использование фирменных ресурсов и регулирования выпуска Жамбылской области\АКулмерекова А.К.

АВТОРАДИО
КАЗАХСТАН

Тел.: 8 (7132) 73-70-70

Исх.№58/2026
г.Актобе

09 июля 2026 г.

ЭФИРНАЯ СПРАВКА

ТОО "SHENGTAI BIOTECH CO.,Ltd", в соответствии с требованиями статьи 96 Экологического кодекса РК, сообщает, что в 11 час 00 мин. 12 августа 2026 года по адресу Жамбылская область, Шуский район, Алгинский с.о., а. Сауытбек, ул. Кыдырбай 5 (здание дома культуры) состоятся общественные слушания в форме открытого собрания по проектам «Проектные материалы для получения Комплексного экологического разрешения для Завода по глубокой переработки кукурузы».

С пакетом проектной документации можно ознакомиться на сайте Национального банка данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов https://ndbecology.gov.kz, а также сайте МИО https://www.gov.kz/memleket/entities/zhambyl-tabigat/activities/8220?lang=ru.

Все замечания и/или предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний на сайт https://ndbecology.gov.kz, а также s.agabek@zhambyl.gov.kz.

В случае введения чрезвычайного положения и (или) ограничительных мероприятий, в том числе карантина, чрезвычайных ситуаций социального, природного и техногенного характера, общественные слушания проводятся в онлайн-режиме. Активная ссылка проводимых общественных слушаний подключиться к встрече в Qosyl:

Время встречи: 12.08.2026 11:00. Идентификатор встречи: 956-581-550-356. https://meet.qosyl.kz/meeting?room=956581550356.

Дополнительную информацию можно получить по адресу ecoproject.company@bk.ru и по телефонам + 7 (702) 557 40 58.

Оператор намечаемой деятельности: ТОО "SHENGTAI BIOTECHCO.,Ltd" БИН:250340004589, 081126, Жамбылская область, Шуский район, Тасоткельский с. о., с. Тасоткель, зона Жібек Жолы, зд. 10, +7(775)-196-04-30, stsw@shengtai.kz.

Разработчик проекта: ТОО «Eco Project Company», БИН: 200540023731, г. Актобе, ул. Тургенева 3В, тел: + 7 (702) 557 40 58.

Территория воздействия: Жамбылская область, Шуский район, Алгинский с.о., а.Сауытбек.

Географические координаты участка: Завод по глубокой переработки кукурузы 43°33'32.88"с.ш 73°38'58.92"в.д.

Географические координаты территории воздействия: а. Сауытбек 43°35'57,25" с.ш., 73°39'52,62" в. д.

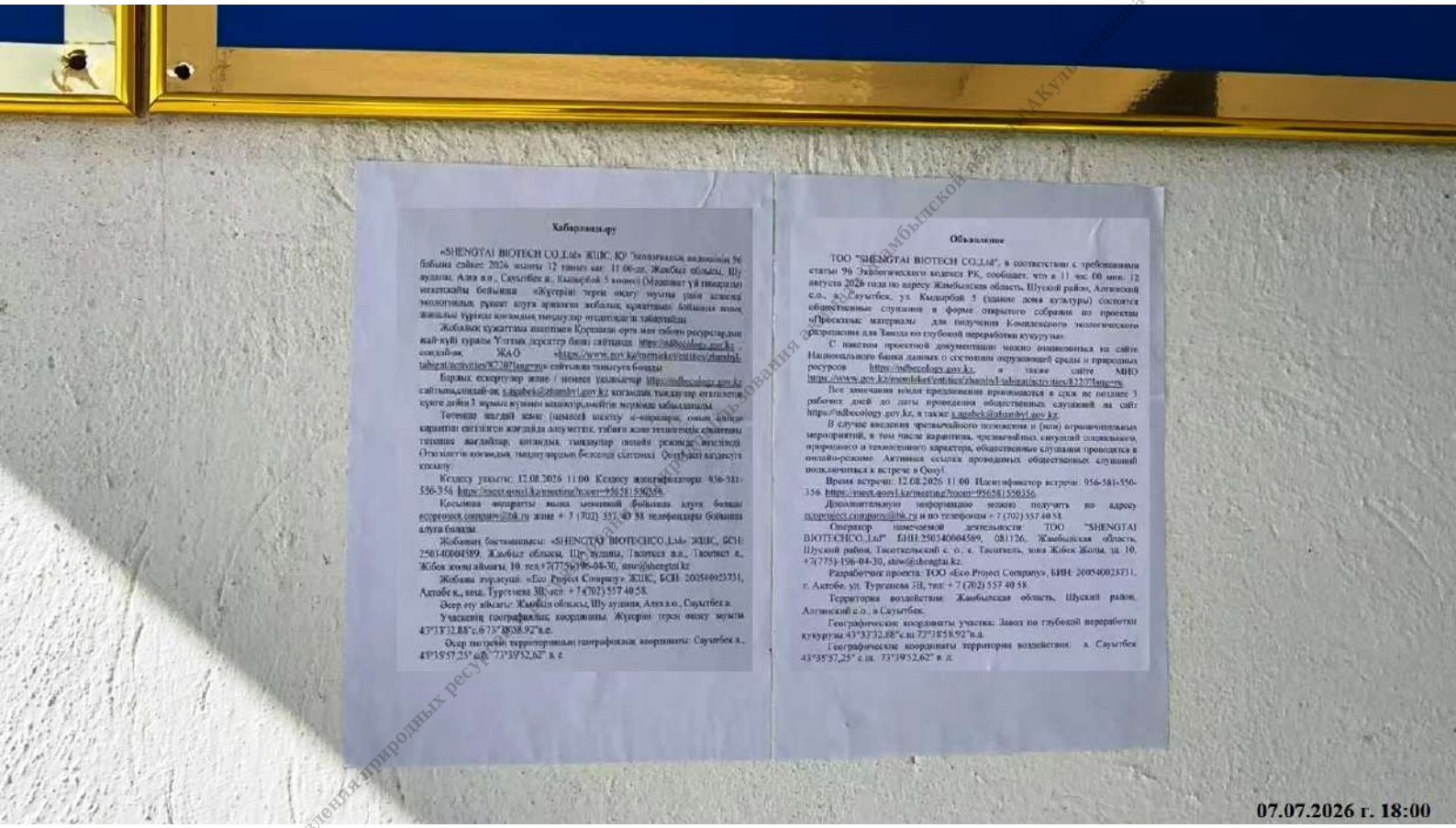
Исполнитель
ИП «Тумар Медиа»

М.П.

Управление природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области Серикова А.К.

07.07.2026 г. 18:00

Хабарландыру

«SHENGTAI BIOTECH CO.,Ltd» ЖШС, ҚР Экологиялық кодексінің 96 бабына сәйкес 2026 жылғы 12 тамыз күні 11.00-де, Жамбыл облысы, Шу ауданы, Алга а.о., Сауытбек а., Кыдырбай 5 көшесі (Мәдениет үйі ғимараты) мекенжайы бойынша «Жүгеріні терең өңдеу өнеркәсіп кешенін экологиялық рұқсат алуға арналған жобалық құжаттама бойынша жария тыңдаулар түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізілетіні хабарлайды.

Жобалық құжаттама шектелмеген қорғаныс орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі сайтында https://ndbecology.gov.kz, соның ішінде ЖАО «https://www.gov.kz/memleket/entities/zhambyl-tabigat/activities/8220?lang=ru» сайтында танысуға болады.

Барлық ескертулер және / немесе ұсыныстар https://ndbecology.gov.kz сайтында,сонымен қатар a.ayabek@zhambyl.gov.kz қорғаныс тыңдаулар өткізілетін күнге дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде қабылданады.

Төтенше жағдай және (немесе) шектеу іс-шаралары, оның ішінде карантин енгізілген жағдайда алдыңғы табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар, қоғамдық тыңдаулар онлайн режимде өткізіледі. Өткізілетін қоғамдық тыңдаулардың белсенді сілтемесі Ecoprojekt кәсіпорнының ресми сайтында жарияланады.

Кездесу уақыты: 12.08.2026 11:00. Кездесу идентификаторы: 956-581-550-356. https://meet.goovl.kz/meeting?room=95658155035б

Қосымша ақпаратты мына мекенжай бойынша алуға болады: ecoprojekt.company@bk.ru және + 7 (702) 557 40 58 телефондары бойынша алуға болады.

Жобаның басшысының: «SHENGTAI BIOTECHCO.,Ltd» ЖШС, БСН: 250340004589, Жамбыл облысы, Шу ауданы, Тасөткел а.о., Тасөткел а., Жібек жолы даңғылы, 10 тел.+7(775)196-04-30, stew@shengtai.kz

Жобаны әзірлеуші: «Eco Project Company» ЖШС, БСН: 200540023731, Ақтөбе қ., көш. Тургенева 3В, тел: + 7 (702) 557 40 58.

Әсер ету аймағы: Жамбыл облысы, Шу ауданы, Алга а.о., Сауытбек а.

Учаскенің географиялық координаты: Жүгерін терең өңдеу зауыты 43°33'32.88"с.е 73°18'58.92"ш.е.

Әсер ету аймағының территориялық географиялық координаты: Сауытбек а., 43°35'57,25" с.ш. 73°19'52,62" ш. е

Объявление

ТОО "SHENGTAI BIOTECH CO.,Ltd", в соответствии с требованиями статьи 96 Экологического кодекса РК, сообщает, что в 11 час. 00 мин. 12 августа 2026 года по адресу Жамбылская область, Шуский район, Алгинский с.о., а.о. Сауытбек, ул. Кыдырбай 5 (здание дома культуры) состоится общественные слушания в форме открытого собрания по проектам «Проектные материалы для получения Комплексного экологического разрешения для Завода по глубокой переработки кукурузы».

С пакетом проектной документации можно ознакомиться на сайте Национального банка данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов https://ndbecology.gov.kz, а также сайте МИО https://www.gov.kz/memleket/entities/zhambyl-tabigat/activities/8220?lang=ru.

Все замечания иподи предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний на сайт: https://ndbecology.gov.kz, а также a.ayabek@zhambyl.gov.kz.

В случае введения чрезвычайного положения и (или) ограничительных мероприятий, в том числе карантина, чрезвычайных ситуаций социального, природного и техногенного характера, общественные слушания проводится в онлайн-режиме. Активная ссылка проводимых общественных слушаний подключиться к встрече в Qoovl.

Время встречи: 12.08.2026 11:00. Идентификатор встречи: 956-581-550-356. https://meet.goovl.kz/meeting?room=95658155035б

Дополнительную информацию можно получить по адресу ecoprojekt.company@bk.ru и по телефонам + 7 (702) 557 40 58.

Оператор намечаемой деятельности ТОО "SHENGTAI BIOTECHCO.,Ltd" БИН 250340004589, ОКПО 21726, Жамбылская область, Шуский район, Тасоткельский с. о., к. Тасоткель, улица Жібек Жолы, зд. 10, +7(775)-196-04-30, stew@shengtai.kz.

Разработчик проекта: ТОО «Eco Project Company», БИН: 200540023731, г. Актобе, ул. Тургенева 3В, тел: + 7 (702) 557 40 58.

Территория воздействия: Жамбылская область, Шуский район, Алгинский с.о., а Сауытбек.

Географические координаты участка: Завод по глубокой переработки кукурузы 43°33'32.88"с.ш 73°18'58.92"в.д.

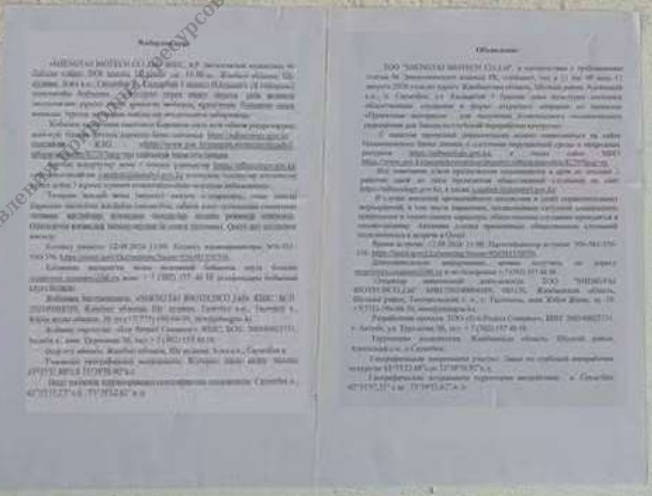
Географические координаты территории воздействия: а. Сауытбек 43°35'57,25" с.ш. 73°19'52,62" в. д.

Управление природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области Кульгинова А.К.

07.07.2026 г. 18:00

КГКП «РАЙОННЫЙ ДОМ КУЛЬТУРЫ» ОТДЕЛА КУЛЬТУРЫ И РАЗВИТИЯ ЯЗЫКОВ АКИМАТА ШУСКОГО РАЙОНА ЖАМБЫЛСКОЙ ОБЛАСТИ

Сельский клуб села Сауытбек

Управление по развитию туризма, ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области|Куль-серикова А.К.

Бағдарлама

«Жүгеріні терең өңдеу зауыты үшін кешенді экологиялық рұқсат алуға арналған жобалық құжаттама» бойынша өткізілетін қоғамдық тыңдаудың бағдарламасы.

Өткізу уақыты: 2026 жылғы 12 тамыз, жергілікті уақыт: 11:00.
Өткізу орны: Жамбыл облысы, Шу ауданы, Алға ауылдық округі, Сауытбек ауылы, Қыдырбай көшесі, 5 (Мәдениет үйі ғимараты).

Уақыты	Регламент
10:30-11:00	Қоғамдық тыңдау қатысушыларын тіркеу
11:00-11:05	Жергілікті атқарушы орган өкілінің кіріспе сөзі
11:05-11:10	Қоғамдық тыңдау хатшысын сайлау
11:10-11:30	Баяндамашыны тыңдау
11:30-11:55	Сұрақтар мен жауаптар, пікір алмасу
11:55 -12:00	Қоғамдың тыңдау хаттамасын қабылдау

Нысан атауы: Жүгеріні терең өңдеу зауыты.
Оператор: «Shengtai Beotech Co» Ltd» ЖШС.
Жобаны әзірлеген: «Eco Project Company»ЖШС.

«Shengtai Beotech Co» Ltd» ЖШС-нің Жүгеріні терең өңдеу зауыты Жамбыл облысы Шу ауданындағы «Jibek Joly» экономикалық аймағында орналастырылатын болады. Яғни, жер учаскесі өндірістік мақсатқа арналған және учаскеде жасыл желектер, қызыл кітапқа енгізілген өсімдіктер мен жануарлар жоқ, су қорғау белдеулері мен аймақтары бойынша мәселелер жоқ.

Жақын орналасқан Сауытбек ауылына дейінгі ара қашықтық – 4 км, Шу қаласына дейінгі ара қашықтық – 5,6 км. Жақын орналасқан Курагаты (Корагаты) өзені 1,6 және 1,3 км қашықтықта орналасқан. Объект Жамбыл облысы әкімдігінің 30.12.2014 ж. №318 қаулысына сәйкес су қорғау аймағына кірмейді (су қорғау аумағының өлшемі 500 м құрайды).

Жоба жүгеріні терең өңдеу және өз қажеттіліктеріне энергия өндіруді қарастырады. Кешен – тұйықталған және тиімділігі жоғары өндірістік жүйені қамтамасыз ете отыра: жылу электр станциясын (ТЭС), крахмал өндірісін, сахаризацияны, ферментациялық аминқышқылдары өндірісін, мембраналық фильтрацияны, кристаллизацияны, кептіру, қосалқы өнімдерді упаковкалау мен утилизациялауды қамтиды. 1 кезектегі жылдық өнімділігі - жылына 500 мың тонна жүгеріні өңдейді.

Жүгеріні терең өңдеу зауыты – өндіріс технологиясы бойынша әлемдік индустрияда теңдесі жоқ «Fufang» компаниясының патенттелген өндірісі. Қазіргі таңда Қазақстан Республикасы аумағында ұқсас компаниялар жоқ.

Қоршаған ортаны қорғау бөлімі

Қағаздың түпнұсқасы табиғи ресурстарды пайдалануды реттеу және орман шаруашылығы Жамбыл облысы басқармасында сақталады\АКульсеркова А.К.

Жобаны толық жүзеге асыру аяқталған соң жылына 3 млн. тонна жүгері өңдеу күтіледі. Толық жұмыс жасаған жағдайда 1700 адам жұмыс жасайтын болады.

Жоба бойынша жүгері крахмалы мен қант өнімдері, биологиялық ферментациялар өндірісі, экологиялық нысандар, энергетикалық кешен мен химиялық өнімдер өндірісін қамтиды. Нәтижесінде тұрақты дамуға бағытталған айналмалы экономиканың өндірістік шынжыры құрылады.

I кезеңнің жоба жоспары. 2026 жылдың тамыз айында іске қосылады.

Өнімділігі – жылына 500 мың тонна жүгеріні өңдейді.

I кезең аясында: Жылдық өнімділігі 500 мың тонна жүгері өңдеу цехы – 1 дана; крахмал өндіретін цех – 1 дана; ферментациялық цехтар - №1-4, соның ішінде: жылдық өнімділігі 100 мың тонна треонин өндіру цехы – 1 дана; жылдық өнімділігі 10 мың тонна валин өндіру цехы – 1 дана; жылдық өнімділігі – 3 мың тонна глутамин өндіру цехы – 1 дана; жылдық өнімділігі 5,7 тонна лейцин өндіру цехы – 1 дана салынады.

Жобаны электрмен қамтамасыз ету үшін 1 дана энергетикалық станция салынды. Бұнда өнімділігі 240 тонна/сағатына 2 қазандық және қуаты 90 МВТ 3 генераторлық қондырғылар орнатылған.

Экологиялық станция. Ағын суларды тазартуға, қалдық газдарды утилизаиялауға, ағын сулардағы қалдық материалдардан өнімдер шығаруға, сондай-ақ сұйық тыңайтқыш өндіруге арналған.

II кезеңнің жоба жоспары. Іске қосу мерзімі бөлек жобалық материалдармен қарастырылатын болады..

Өнімділігі – жылына 1 млн. тонна жүгері өңдеу.

1. Өнімділігі сағатына 240 тонна Қос циркуляциялық қазандық, екі генераторлық қондырығы орнатылатын болады. Жалпы қуаты 90 МВТ.

2. Қызметкерлердің демалысына арналған әлеуметтік-тұрмыстық ғимарат объектілері – 1 дана; қызметкерлердің белсенді демалыс орталығы – 1 дана; өзге де әлеуметтік-тұрмыстық инфрақұрылым нысандары;

3. Өнімділігі 1 млн. тонна жылына жүгері өңдейтін цех – 1 дана; өнімділігі 13 мың $м^3$/тәулігіне су тазартатын цех – 1 дана; өнімділігі 10 мың тонна жылына триптофан өндіретін цех – 1 дана.

4. Өнімділігі 200 мың тонна лизин өндіретін цех – 1 дана; триптофан 10 мың тонна жылына, қосалқы өнімдер.

5. құрылыс құбырлары мен инженерлік желілер. Кәсіпорын аумағында байланыс құбырлары мен инженерлік желілер, құбырлар, кабельдер. Өзге де материал тасымалдайтын инженерлік желілер, сумиен қамтамасыз ету, бумен қамтамасыз ету, электрмен қамтамасыз ету, екінші кезең объектілерін қосатын нысандар салынады.

6. Қосалқы құрылыс жұмыстары. Екінші кезеңнің қажеттілігіне қарай, іргетастар, ғимараттар, өндірістік ғимараттар, өрт қауіпсіздігі жүйелері мен қосылқа инфрақұрылым объектілері салынады.

III кезең қолданыстағы жүгері өндірісін 3 млн. тонна дейін өндіруді қарастырады. Алайда, компания қажетті өнім (жүгері) болмаған жағдайда III кезеңді жүзеге асырудан бас таратады.

ШРШ жобасы

ШРШ жобасы I санаттағы объектіге қоршаған ортаға әсерге экологиялық рұқсат алу үшін әзірленген.

Кәсіпорынды пайдалану барысында 2026-2035 жылдары барлығы 14210,1986736 т/жылына ластаушы заттар бөлінеді.

Ластаушы заттар көздерінен атмосфералық ауаға 29 атаулы және 8 суммациялық топты ластаушы заттар бөлінеді.

Ластаушы заттардың максималды жерүстілік шоғынділер есебі атмосфераның ластануын есептеуші «ЭРА» бірыңғай бағдарламалық кешенімен орындалған.

ШРШ нормативі жобасында барлық ингредиенттер бойынша ластаушы заттардың шашырау есебі келтірілген.

Шашырау есебінің нәтижесіне сәйкес, кәсіпорынның әсер ету аймағы шегінде барлық ингредиенттер бойынша рұқсат етілетін концентрациялардың асып кету дерегі тіркелмегендігін көреміз.

Жақын орналасқан тұрғын аймақтағы және әсер ету аймағындағы атмосфералық ауа сапасын нормалау және бақылау үшін аталған жобада келесілер әзірленіп, ұсынылған:

1. Ластаушы заттардың атмосферадағы шашырау есебі;
2. 2026-2035 жылдарға арналған атмосфераға шығарылатын ластаушы заттар нормативі;
3. Кәсіпорынның шығарындылар көздеріндегі, әсер ету аймағындағы және бақылау нүктелеріндегі ШРШ нормативтерін бақылау кесте-жоспары.

ШРТ жобасы

Жобаны әзірлеу барысында кәсіпорынның орналасқан ауданы, кәсіпорын жөніндегі мәліметтер, өндіріс технологиясының сипаттамасы жиналды. Сондай-ақ, кәсіпорынның су шаруашылығы қызметі зерттелді. Тазартуға және тастауға жіберілетін судың сапалық құрамын және көлемін сиапттайтын материалдар жиналды.

Осы жобамен Құрағаты өзеніне тасталатын белгіленген ластаушы заттар лимиті қарастырылған.

Жоғарыда келтірілгендерге сәйкес, осы жобамен нормалау нүктесі ретінде тазарту құрылғыларынан кейінгі Құрағаты өзеніне су тастау нүктесін қабылдау ұсынылады.

Сонымен қатар, ШРТ нормативтерін қадағалау әдістері мен бөлінген ағын сулардағы ластаушы заттарды бақылау кестесі ұсынылады.

Шектеулі рұқсат етілетін тастандылар нормасы 1 су тастау нүктесіне есептелген:

Жылдар	Су тастау нүктесі	Бөлінетін ағын сулар көлемі, мың $м^3$/жылына	Ластаушы заттардың ШРТ, т/жылына
2026 ж	№1	5368,785	8450,521
2027-2035 жж	№2	5368,785	3273,605

Су тастау нүктесі 1 алаң. Су Қурағаты өзеніне тасталады.

Жүгеріне күрделі өңдеу барысында түзілетін ағын сулар алдын ала тазартылған соң кәріз-тазарту жүйесі арқылы Қурағаты өзеніне жіберіледі.

Қалдықтарды басқару бағдарламасы

Қазіргі таңда кәсіпорынмен атқарылатын жұмыстардың барлық кезеңінде қалдықтарды жинау, сақтау, қайта өңдеу, орналастыру және утилизациялау қажеттілігі анықталған қалдықтарды бірыңғай басқару саясаты қалыптастырылған. Осыған сәйкес, түзілетін өндірістік және тұтыну қалдықтарын есепке алу мен ақытша сақталуына бақылау, жиі инвентаризациялау жүргізіліп отырады.

Бірыңғай басқару принципі келесідей:

- әрі қарайғы жою әдістерін оптимизациялау үшін қалдықтарды мақсатқа сай біріктіру үшін бөлек жинауды ұйымдастыру;
- түзілетін қалдықтарды жиналған жерлерінде идентификациялау;
- қалдықтардың түрлеріне қарай сақтау талаптарына сәйкес контейнерлерде (сыйымдылықтарда) сақтау. Қалдықтарды сақтауға арналған барлық сыйымдылықтар қауіптілік деңгейіне қарай маркаланады;
- қалдықтарды жинау және сақтау уақытша сақтауға арналған арнайы алаңдарда жүргізіледі;
- мүмкіндігіне қарай қалдықтар қайталама пайдаланылады.

2026-2035 жылдары түзілетін қалдықтар көлемі:

Қауіпті қалдықтар:

- Құрамында сынабы бар шам қалдықтары – 0,043 т/жылына;
- Жарамсыз аккумуляторлар – 0,92 т/жылына;
- Пайдаланылған май қалдықтары – 49,85 т/жылына;
- Пайдаланылған сүзгілер (ауа, май, отын) – 0,728 т/жылына;
- Майланған шүберектер – 1,0648 т/жылына;

Қауіпсіз қалдықтар:

- Металл сынықтары – 16,614 т/жылына;
- Электрод тұқылдары – 0,3 т/жылына;
- Тозығы жеткен шиналар – 16 т/жылына;
- Құрылыс қалдықтары – 10,0 т/жылына;
- Коммуналдық қалдықтар – 75 т/жылына;
- Тағам қалдықтары – 87,6 т/жылына;
- Оргтехника қалдықтары – 0,5 т/жылына;
- Шыны сынықтары – 0,774 т/жылына;
- Пластмасса – 1,548 т/жылына;
- Тозған арнайы киімдер – 0,71 т/жылына;

- Қағаз және картон қалдықтары – 1,0 т/жылына;
- Күл және шлак – 255360 т/жылына.

Түзілетін қалдықтар келісімшарт бойынша мамандандырылған мекемелерге жіберіліп отырады. Ал күл мен шлак арнайы бөлінген орынға төгілетін болады. Сондай-ақ, орналастырылатын орны бөлек жобамен қарастырылатын болады.

Өндірістік экологиялық бақылау

Кәсіпорын аккредиттелген зертханалары бар мамандандырылған мекемелермен тоқсан сайын өндірістік экологиялық бақылау жүргізетін болады.

Бағдарлама аясында:

- ТЭЦ-те, Сақтау қоймаларында тоқсан сайын тәулігіне 3 рет: азот диоксидіне, азот оксидіне, күкірт диоксидіне, көміртегі оксидіне, бейорганикалық шаңдарға инструменталдық әдіспен мониторинг жүргізіледі;
- Көмір тасымалдау және түсіру, сақтау, қабылдау бункеріне төгу, ұсақтағыш, грохот, жүгері қабылдау, нориялар, қоспалардан тазарту, силостарда аралық жиналуда бейорганикалық шаңдар мен астық шаңына есептік әдіспен мониторинг жүргізіледі;
- Бірінші су тастағышта су құрамына инструменталдық әдіспен мониторинг жүргізіледі;
- Кәсіпорын аумағындағы және СҚА шекарасының жел және ық жақтарындағы ауа сапасына инструменталдық әдіспен мониторинг жүргізу;
- №№ 1,2,3,4 бақылау ұңғымаларында тоқсан сайын 1 рет инструменталдық әдіспен мониторинг жүргізіледі;
- Өндірістік алаңдағы топырақ қабатының ластануына мониторинг жүргізіледі;
- Өндірістік алаң мен СҚА аймағының шекарасында 4 румба бойынша гамма-сәулеленуге мониторинг жүргізіледі;
- Тоқсан сайын 2-3 реттен СҚА шекарасының 4 бағытында өсімдіктер және жануарлар әлеміне мониторинг жүргізіледі.

Технологиялық нормативтер жобасы

Эмиссиялар көлеміне және қоршаған ортаның ластану деңгейіне әсер етуі мүмкін, тікелей ластаушы заттар пайда болатын технологиялық процесстерге (қондырғылар мен агрегаттар түрлері) жүргізілген саралауға сүйене отыра, аталған өндірістік қызмет патенттелгеніне орай және осыған ұқсас өндірістің жоқ екендігіне байланысты бүгінгі күні осындай өндірістік қызметке үздік қолжетімді технология мен Breef жоқ екендігі анықталды.

Бастапқы материалдар ретінде технологиялық құжаттама, өндірістік экологиялық бақылдаулар нәтижелері, атмосфералық ауаға тұрақты көздерден бөлінетін рұқсат етілетін ластаушы заттар нормативтері жобасы пайдаланылды.

Саралау барысында маркерлік заттар жоқ екендігі анықталды.

Кәсіпорынның жұмысы барысында шаң мен газдан тазарту құрылғылары қолданылады. Шаң шығарындыларын басу келесідей объектілерде жүргізіледі:

- ТЭС;
- Ферментация цехтарында;
- Экологиялық тазарту станциясы цехтарында;
- Жүгеріні қабылдау және крахмалдау цехтарында.

Ұсынылатын ластаушы заттар тастандыларының технологиялық нормативі:

Маркерлік заттар	Шекті мәндері		Өлшем бірлігі	Бақылау кезеңділігі
	дейін	кейін		
ХПК	125	34,3356	мг/л	Тоқсан сайын
БПК	30	9,64117		
Салмақталған заттар	35	34,713		
Хлоридтер	1344,01	500		
Аммонийлі азот	10	4,47932		
Жалпы азот	25	25		
Жалпы фосфор	5	1,57873		

Управления природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области|Акулбекерикова А.К.

«Eco Project Company» ЖШС

Бағдарлама

«Жүгеріні терең өңдеу зауыты үшін кешенді экологиялық рұқсат алуға арналған жобалық құжаттама» бойынша өткізілетін қоғамдық тыңдаудың БАҒДАРЛАМАСЫ

Управления природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Алматинской области|АКульсерикова А.К.

Сауытбек ауылы – 2026 жыл.

Баяндама

«Shengtai Beotech Co» Ltd» ЖШС-нің Жүгеріні терең өңдеу зауыты Жамбыл облысы Шу ауданындағы «Jibek Joly» экономикалық аймағында орналастырылатын болады. Яғни, жер учаскесі өндірістік мақсатқа арналған және учаскеде жасыл желектер, қызыл кітапқа енгізілген өсімдіктер мен жануарлар жоқ, су қорғау белдеулері мен аймақтары бойынша мәселелер жоқ.

Жақын орналасқан Сауытбек ауылына дейінгі ара қашықтық – 4 км, Шу қаласына дейінгі ара қашықтық – 5,6 км. Жақын орналасқан Курагаты (Корагаты) өзені 1,6 және 1,3 км қашықтықта орналасқан. Объект Жамбыл облысы әкімдігінің 30.12.2014 ж. №318 қаулысына сәйкес су қорғау аймағына кірмейді (су қорғау аумағының өлшемі 500 м құрайды).

Жоба жүгеріні терең өңдеу және өз қажеттіліктеріне энергия өндіруді қарастырады. Кешен – тұйықталған және тиімділігі жоғары өндірістік жүйені қамтамасыз ете отыра: жылу электр станциясын (ТЭС), крахмал өндірісін, сахаризацияны, ферментациялық аминқышқылдары өндірісін, мембраналық фильтрацияны, кристаллизацияны, кептіру, қосалқы өнімдерді упаковкалау мен утилизациялауды қамтиды. 1 кезектегі жылдық өнімділігі - жылына 500 мың тонна жүгеріні өңдейді.

Жүгеріні терең өңдеу зауыты – өндіріс технологиясы бойынша әлемдік индустрияда теңдесі жоқ «Fufang» компаниясының патенттелген өндірісі. Қазіргі таңда Қазақстан Республикасы аумағында ұқсас компаниялар жоқ.

Қоршаған ортаны қорғау бөлімі

Жобаны толық жүзеге асыру аяқталған соң жылына 3 млн. тонна жүгері өңдеу күтіледі. Толық жұмыс жасаған жағдайда 1700 адам жұмыс жасайтын болады.

Жоба бойынша жүгері крахмалы мен қант өнімдері, биологиялық ферментациялар өндірісі, экологиялық нысандар, энергетикалық кешен мен химиялық өнімдер өндірісін қамтиды. Нәтижесінде тұрақты дамуға бағытталған айналмалы экономиканың өндірістік шынжыры құрылады.

І кезеңнің жоба жоспары. 2026 жылдың тамыз айында іске қосылады.

Өнімділігі – жылына 500 мың тонна жүгеріні өңдейді.

І кезең аясында: Жылдық өнімділігі 500 мың тонна жүгері өңдеу цехы – 1 дана; крахмал өндіретін цех – 1 дана; ферментациялық цехтар - №1-4, соның ішінде: жылдық өнімділігі 100 мың тонна треонин өндіру цехы – 1 дана; жылдық өнімділігі 10 мың тонна валин өндіру цехы – 1 дана; жылдық өнімділігі – 3 мың тонна глутамин өндіру цехы – 1 дана; жылдық өнімділігі 5,7 тонна лейцин өндіру цехы – 1 дана салынады.

Жобаны электрмен қамтамасыз ету үшін 1 дана энергетикалық станция салынды. Бұнда өнімділігі 240 тонна/сағатына 2 қазандық және қуаты 90 МВТ 3 генераторлық қондырғылар орнатылған.

Экологиялық станция. Ағын суларды тазартуға, қалдық газдарды утилизаиялауға, ағын сулардағы қалдық материалдардан өнімдер шығаруға, сондай-ақ сұйық тыңайтқыш өндіруге арналған.

II кезеңнің жоба жоспары. Іске қосу мерзімі бөлек жобалық материалдармен қарастырылатын болады..

Өнімділігі – жылына 1 млн. тонна жүгері өңдеу.

1. Өнімділігі сағатына 240 тонна Қос циркуляциялық қазандық, екі генераторлық қондырығы орнатылатын болады. Жалпы қуаты 90 МВТ.

2. Қызметкерлердің демалысына арналған әлеуметтік-тұрмыстық ғимарат объектілері – 1 дана; қызметкерлердің белсенді демалыс орталығы – 1 дана; өзге де әлеуметтік-тұрмыстық инфрақұрылым нысандары;

3. Өнімділігі 1 млн. тонна жылына жүгері өңдейтін цех – 1 дана; өнімділігі 13 мың $м^3$/тәулігіне су тазартатын цех – 1 дана; өнімділігі 10 мың тонна жылына триптофан өндіретін цех – 1 дана.

4. Өнімділігі 200 мың тонна лизин өндіретін цех – 1 дана; триптофан 10 мың тонна жылына, қосалқы өнімдер.

5. құрылыс құбырлары мен инженерлік желілер. Кәсіпорын аумағында байланыс құбырлары мен инженерлік желілер, құбырлар, кабельдер. Өзге де материал тасымалдайтын инженерлік желілер, сумиен қамтамасыз ету, бумен қамтамасыз ету, электрмен қамтамасыз ету, екінші кезең объектілерін қосатын нысандар салынады.

6. Қосалқы құрылыс жұмыстары. Екінші кезеңнің қажеттілігіне қарай, іргетастар, ғимараттар, өндірістік ғимараттар, өрт қауіпсіздігі жүйелері мен қосылқа инфрақұрылым объектілері салынады.

III кезең қолданыстағы жүгері өндірісін 3 млн. тонна дейін өндіруді қарастырады. Алайда, компания қажетті өнім (жүгері) болмаған жағдайда III кезеңді жүзеге асырудан бас таратады.

ШРШ жобасы

ШРШ жобасы I санаттағы объектіге қоршаған ортаға әсерге экологиялық рұқсат алу үшін әзірленген.

Кәсіпорынды пайдалану барысында 2026-2035 жылдары барлығы 14210,1986736 т/жылына ластаушы заттар бөлінеді.

Ластаушы заттар көздерінен атмосфералық ауаға 29 атаулы және 8 суммациялық топты ластаушы заттар бөлінеді.

Ластаушы заттардың максималды жерүстілік шоғынділер есебі атмосфераның ластануын есептеуші «ЭРА» бірыңғай бағдарламалық кешенімен орындалған.

ШРШ нормативі жобасында барлық ингредиенттер бойынша ластаушы заттардың шашырау есебі келтірілген.

Шашырау есебінің нәтижесіне сәйкес, кәсіпорынның әсер ету аймағы шегінде барлық ингредиенттер бойынша рұқсат етілетін концентрациялардың асып кету дерегі тіркелмегендігін көреміз.

Жақын орналасқан тұрғын аймақтағы және әсер ету аймағындағы атмосфералық ауа сапасын нормалау және бақылау үшін аталған жобада келесілер әзірленіп, ұсынылған:

1. Ластаушы заттардың атмосферадағы шашырау есебі;
2. 2026-2035 жылдарға арналған атмосфераға шығарылатын ластаушы заттар нормативі;
3. Кәсіпорынның шығарындылар көздеріндегі, әсер ету аймағындағы және бақылау нүктелеріндегі ШРШ нормативтерін бақылау кесте-жоспары.

ШРТ жобасы

Жобаны әзірлеу барысында кәсіпорынның орналасқан ауданы, кәсіпорын жөніндегі мәліметтер, өндіріс технологиясының сипаттамасы жиналды. Сондай-ақ, кәсіпорынның су шаруашылығы қызметі зерттелді. Тазартуға және тастауға жіберілетін судың сапалық құрамын және көлемін сиапттайтын материалдар жиналды.

Осы жобамен Құрағаты өзеніне тасталатын белгіленген ластаушы заттар лимиті қарастырылған.

Жоғарыда келтірілгендерге сәйкес, осы жобамен нормалау нүктесі ретінде тазарту құрылғыларынан кейінгі Құрағаты өзеніне су тастау нүктесін қабылдау ұсынылады.

Сонымен қатар, ШРТ нормативтерін қадағалау әдістері мен бөлінген ағын сулардағы ластаушы заттарды бақылау кестесі ұсынылады.

Шектеулі рұқсат етілетін тастандылар нормасы 1 су тастау нүктесіне есептелген:

Жылдар	**Су тастау нүктесі**	**Бөлінетін ағын сулар көлемі, мың м^3/жылына**	**Ластаушы заттардың ШРТ, т/жылына**
2026 ж	№1	5368,785	8450,521
2027-2035 жж	№2	5368,785	3273,605

Су тастау нүктесі 1 алаң. Су Құрағаты өзеніне тасталады.

Жүгеріне күрделі өңдеу барысында түзілетін ағын сулар алдын ала тазартылған соң кәріз-тазарту жүйесі арқылы Құрағаты өзеніне жіберіледі.

Қалдықтарды басқару бағдарламасы

Қазіргі таңда кәсіпорынмен атқарылатын жұмыстардың барлық кезеңінде қалдықтарды жинау, сақтау, қайта өңдеу, орналастыру және утилизациялау қажеттілігі анықталған қалдықтарды бірыңғай басқару саясаты қалыптастырылған. Осыған сәйкес, түзілетін өндірістік және тұтыну қалдықтарын есепке алу мен ақытша сақталуына бақылау, жиі инвентаризациялау жүргізіліп отырады.

Бірыңғай басқару принципі келесідей:

- әрі қарайғы жою әдістерін оптимизациялау үшін қалдықтарды мақсатқа сай

біріктіру үшін бөлек жинауды ұйымдастыру;
- түзілетін қалдықтарды жиналған жерлерінде идентификациялау;
- қалдықтардың түрлеріне қарай сақтау талаптарына сәйкес контейнерлерде (сыйымдылықтарда) сақтау. Қалдықтарды сақтауға арналған барлық сыйымдылықтар қауіптілік деңгейіне қарай маркаланады;
- қалдықтарды жинау және сақтау уақытша сақтауға арналған арнайы алаңдарда жүргізіледі;
- мүмкіндігіне қарай қалдықтар қайталама пайдаланылады.

2026-2035 жылдары түзілетін қалдықтар көлемі:

Қауіпті қалдықтар:

- Құрамында сынабы бар шам қалдықтары – 0,043 т/жылына;
- Жарамсыз аккумуляторлар – 0,92 т/жылына;
- Пайдаланылған май қалдықтары – 49,85 т/жылына;
- Пайдаланылған сүзгілер (ауа, май, отын) – 0,728 т/жылына;
- Майланған шүберектер – 1,0648 т/жылына;

Қауіпсіз қалдықтар:

- Металл сынықтары – 16,614 т/жылына;
- Электрод тұқылдары – 0,3 т/жылына;
- Тозығы жеткен шиналар – 16 т/жылына;
- Құрылыс қалдықтары – 10,0 т/жылына;
- Коммуналдық қалдықтар – 75 т/жылына;
- Тағам қалдықтары – 87,6 т/жылына;
- Оргтехника қалдықтары – 0,5 т/жылына;
- Шыны сынықтары – 0,774 т/жылына;
- Пластмасса – 1,548 т/жылына;
- Тозған арнайы киімдер – 0,71 т/жылына;
- Қағаз және картон қалдықтары – 1,0 т/жылына;
- Күл және шлак – 255360 т/жылына.

Түзілетін қалдықтар келісімшарт бойынша мамандандырылған мекемелерге жіберіліп отырады. Ал күл мен шлак арнайы бөлінген орынға төгілетін болады. Сондай-ақ, орналастырылатын орны бөлек жобамен қарастырылатын болады.

Управления природных ресурсов и регулирования природопользования Жамбылской области|АКулбаликова А.К.

Өндірістік экологиялық бақылау

Кәсіпорын аккредиттелген зертханалары бар мамандандырылған мекемелермен тоқсан сайын өндірістік экологиялық бақылау жүргізетін болады.

Бағдарлама аясында:

- ТЭЦ-те, Сақтау қоймаларында тоқсан сайын тәулігіне 3 рет: азот диоксидіне, азот оксидіне, күкірт диоксидіне, көміртегі оксидіне, бейорганикалық шаңдарға инструменталдық әдіспен мониторинг жүргізіледі;
- Көмір тасымалдау және түсіру, сақтау, қабылдау бункеріне төгу, ұсақтағыш, грохот, жүгері қабылдау, нориялар, қоспалардан тазарту, силостарда аралық жиналуда бейорганикалық шаңдар мен астық шаңына есептік әдіспен мониторинг жүргізіледі;

- Бірінші су тастағышта су құрамына инструменталдық әдіспен мониторинг жүргізіледі;
- Кәсіпорын аумағындағы және СҚА шекарасының жел және ық жақтарындағы ауа сапасына инструменталдық әдіспен мониторинг жүргізу;
- №№ 1,2,3,4 бақылау ұңғымаларында тоқсан сайын 1 рет инструменталдық әдіспен мониторинг жүргізіледі;
- Өндірістік алаңдағы топырақ қабытының ластануына мониторинг жүргізіледі;
- Өндірістік алаң мен СҚА аймағының шекарасында 4 румба бойынша гамма-сәулеленуге мониторинг жүргізіледі;
- Тоқсан сайын 2-3 реттен СҚА шекарасының 4 бағытында өсімдіктер және жануарлар әлеміне мониторинг жүргізіледі.

Технологиялық нормативтер жобасы

Эмиссиялар көлеміне және қоршаған ортаның ластану деңгейіне әсер етуі мүмкін, тікелей ластаушы заттар пайда болатын технологиялық процесстерге (қондырғылар мен агрегаттар түрлері) жүргізілген саралауға сүйене отыра, аталған өндірістік қызмет патенттелгеніне орай және осыған ұқсас өндірістің жоқ екендігіне байланысты бүгінгі күні осындай өндірістік қызметке үздік қолжетімді технология мен Breef жоқ екендігі анықталды.

Бастапқы материалдар ретінде технологиялық құжаттама, өндірістік экологиялық бақылдаулар нәтижелері, атмосфералық ауаға тұрақты көздерден бөлінетін рұқсат етілетін ластаушы заттар нормативтері жобасы пайдаланылды.

Саралау барысында маркерлік заттар жоқ екендігі анықталды.

Кәсіпорынның жұмысы барысында шаң мен газдан тазарту құрылғылары қолданылады. Шаң шығарындыларын басу келесідей объектілерде жүргізіледі:

- ТЭС;
- Ферментация цехтарында;
- Экологиялық тазарту станциясы цехтарында;
- Жүгеріні қабылдау және крахмалдау цехтарында.

Ұсынылатын ластаушы заттар тастандыларының технологиялық нормативі:

Маркерлік заттар	Шекті мәндері		Өлшем бірлігі	Бақылау кезеңділігі
	дейін	кейін		
ХПК	125	34,3356	мг/л	Тоқсан сайын
БПК	30	9,64117		
Салмақталған заттар	35	34,713		
Хлоридтер	1344,01	500		
Аммонийлі азот	10	4,47932		
Жалпы азот	25	25		
Жалпы фосфор	5	1,57873		

Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі Қарағанды облысы бойынша экология департаменті Кульсерикова А.К.

ЖҮГЕРІНІ ТЕРЕҢ ӨҢДЕУ ЗАУЫТЫ ҮШІН КЕШЕНДІ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ РҰҚСАТ АЛУҒА АРНАЛҒАН ЖОБАЛЫҚ ҚҰЖАТТАМА

Управление природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области\АКульсерикова.docx

Сауытбек ауылы
2026 жыл

4
км
5,6 км
1,3 км
1,6 км
Google Earth

ЖЫЛЫНА **3 МЛН. ТОННА** ЖҮГЕРІ ӨҢДЕУ КҮТІЛЕДІ

1700 АДАМ ЖҰМЫС ЖАСАЙДЫ

Управление природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Костанайской области

I КЕЗЕҢ: ӨНІМДІЛІГІ **500 МЫҢ ТОННА** ЖЫЛЫНА — 2026 ЖЫЛДЫҢ ТАМЫЗЫНДА ІСКЕ ҚОСЫЛАДЫ

ЖҮГЕРІ ӨҢДЕУ ЦЕХЫ, КАРАХМАЛ ӨҢДЕУ ЦЕХЫ, ФЕРМЕНТАЦИЯЛЫҚ ЦЕХТАР, 100 МЫҢ Т. ТРЕОНИН ӨНДІРУ ЦЕХЫ, 10 МЫҢ Т. ВАЛИН ӨНДІРУ ЦЕХЫ, 3 МЫҢ ТОННА ГЛУТАМИН ӨНДІРУ ЦЕХЫ, 5,7 Т. ЛЕЙЦИН ӨНДІРУ ЦЕХЫ ІСКЕ ҚОСЫЛАДЫ.

II КЕЗЕҢ: ӨНІМДІЛІГІ **1 МЛН ТОННА** ЖЫЛЫНА — ІСКЕ ҚОСУ МЕРЗІМІ БӨЛЕК ЖОБАМЕН ҚАРАСТЫРЫЛАДЫ

ӨНІМДІЛІГІ 1 МЛН. Т ЖҮГЕРІ ӨҢДЕУ ЦЕХЫ, ӨНІМДІЛІГІ 240 Т ҚОС ЦИРКУЛЯЦИЯЛЫҚ ҚАЗАНДЫҚ, ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІҢ ДЕМАЛЫСМЫНА АРНАЛҒАН ӘКІМШІЛІК-ТҰРМЫСТЫҚ КЕШЕНДЕР, СУ ТАЗАРТУ ЦЕХЫ, ТРИПТОФАН, ЛИЗИН ӨНДІРУ ЦЕХТАРЫ, ИНЖЕНЕРЛІК ЖЕЛІЛЕР САЛЫНАДЫ.

III КЕЗЕҢ: ӨНІМДІЛІГІ **3 МЛН ТОННА** ЖЫЛЫНА — ҚАЖЕТТІ ӨНІМ БОЛҒАН ЖАҒДАЙДА ІСКЕ ҚОСЫЛАДЫ

ҚОЛДАНЫСТАҒЫ ЖҮГЕРІ ӨҢДЕУ ЦЕХЫН 3 МЛН. ТОННАҒА ДЕЙІН ӨНДІРУДІ ҚАРАСТЫРАДЫ. АЛАЙДА, КОМПАНИЯ ҚАЖЕТТІ ӨНІМ (ЖҮГЕРІ) БОЛМАҒАН ЖАҒДАЙДА III КЕЗЕҢДІ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДАН БАС ТАРТАДЫ.

Управления природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Костанайской области

ШРШ ЖОБАСЫ I САНАТТАҒЫ ОБЪЕКТІГЕ ҚОРШАҒАН ОРТАҒА ӘСЕРГЕ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ РҰҚСАТ АЛУ ҮШІН ӘЗІРЛЕНГЕН.

ЛАСТАУШЫ ЗАТТАР КӨЗДЕРІНЕН АТМОСФЕРАЛЫҚ АУАҒА БАРЛЫҒЫ 29 АТАУЛЫ ЖӘНЕ 8 СУММАЦИЯЛЫҚ ТОПТЫ ЛАСТАУШЫ ЗАТТАР БӨЛІНЕДІ

2026-2035 ЖЫЛДАРЫ БАРЛЫҒЫ – **14210,1986736 Т/ЖЫЛЫНА** ЛАСТАУШЫ ЗАТТАР БӨЛІНЕДІ

ШАШЫРАУ ЕСЕБІНЕ СӘЙКЕС, ӘСЕР ЕТУ АЙМАҒЫ ШЕГІНДЕ БАРЛЫҚ ИНГРЕДИЕНТТЕР БОЙЫНША РҰҚСАТ ЕТІЛЕТІН КОНЦЕНТРАЦИЯЛАРДЫҢ АСАП КЕТУ ДЕРЕГІ ТІРКЕЛМЕГЕНДІГІН КӨРЕСІЗ

1. ЛАСТАУШЫ ЗАТТАРДЫҢ АТМОСФЕРАДАҒЫ ШАШЫРАУ ЕСЕБІ;
2. 2026-2035 ЖЫЛДАРҒА АРНАЛҒАН АТМОСФЕРАҒА ШЫҒАРЫЛАТЫН ЛАСТАУШЫ ЗАТТАР НОРМАТИВІ;
3. КӘСІПОРЫННЫҢ ШЫҒАРЫНДЫЛАР КӨЗДЕРІНДЕГІ, ІСЕР ЕТУ АЙМАҒЫНДАҒЫ ЖӘНЕ БАҚЫЛАУ НҮКТЕЛЕРІНДЕГІ ШРШ НОРМАТИВТЕРІН БАҚЫЛАУ КЕСТЕ ЖОСПАРЫ ҰСЫНЫЛДЫ.

Управления природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области Кульсерикова А.К.

ЖҮГЕРІНІ КҮРДЕЛІ ӨҢДЕУ БАРЫСЫНДА ТҮЗІЛЕТІН АҒЫН СУЛАР АЛДЫН АЛА ТАЗАРТЫЛҒАН СОҢ КӘРІЗ-ТАЗАРТУ ЖҮЙЕСІ АРҚЫЛЫ ҚУРАҒАТЫ ӨЗЕНІНЕ ЖІБЕРІЛЕДІ.

ШРТ НОРМАСЫ 1 СУ ТАСТАУ НҮКТЕСІНЕ ЕСЕПТЕЛГЕН

ЖЫЛДАР	СУ ТАСТАУ НҮКТЕСІ	БӨЛІНЕТІН АҒЫН СУЛАР КӨЛЕМІ, МЫҢ М3/ЖЫЛЫНА	ЛАСТАУШЫ ЗАТТАРДЫҢ ШРТ, Т/ЖЫЛЫНА
2026 ЖЫЛ	№1	5368,785	8450,521
2027-2035 ЖЖ	№2	5368,785	3273,605

ҚАЛДЫҚТАРДЫ ӨҢДЕУГЕ АРНАЛҒАН **ЭКОЛОГИЯЛЫҚ СТАНЦИЯ** – ӨНДІРІСТІК ЦЕХТАРДАН КЕЛЕТІН **АҒЫН СУЛАР МЕН АҚУЫЗ БАКТЕРИАЛДЫҚ ТҰНБАЛАРДЫ ҚАЙТА ӨҢДЕЙДІ**.

Управления природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области Кульсериковой Ж.

1

АМИН ҚЫШҚЫЛЫ ЦЕХТАРЫНАН ТҮСЕТІН **ЖОҒАРЫ КОНЦЕНТРАЦИЯЛЫ АҒЫН СУЛАР** ТӨРТ ӘСЕРЛІ БУЛАНДЫРУ ҚОНДЫРҒЫСЫ МЕН ӨЗГЕ КОНЦЕНТРАЦИЯЛАУ ҚОНДЫРҒЫЛАРЫНДА БУЛАНЫП ЖӘНЕ КОНЦЕНТРАЦИЯЛАНҒАН СОҢ, **СҰЙЫҚ ТЫҢАЙТҚЫШҚА АЙНАЛДЫРЫЛЫП, САТУҒА ЖІБЕРІЛЕДІ**.

2

ОРТА КОНЦЕНТРАЦИЯЛЫ АҒЫН СУЛАР ЖИНАЛЫП, САЛҚЫНДАТЫЛЫП **ТҰЙЫҚ АНАЭРОБТЫҚ ӨҢДЕУГЕ ЖІБЕРІЛЕДІ**.

3

ТӨМЕН КОНЦЕНТРАЦИЯЛЫ АҒЫН СУЛАР (КӘСІПОРЫННЫҢ ТҰРМЫСТЫҚ АҒЫН СУЛАРЫН ҚОСА АЛҒАНДА) ЖИНАЛЫП, САЛҚЫНДАТЫЛЫП, ІС- АНАЭРОБТЫҚ ҚОНДЫРҒЫСЫНЫНДАҒЫ СУЛАРМЕН БІРГЕ **АЭРОБТЫҚ БИОЛОГИЯЛЫҚ ТАЗАРТУҒА ЖІБЕРІЛІП, ӘРІ ҚАРАЙ НОРМАТИВКЕ СӘЙКЕС ТАСТАЛАДЫ.**

4

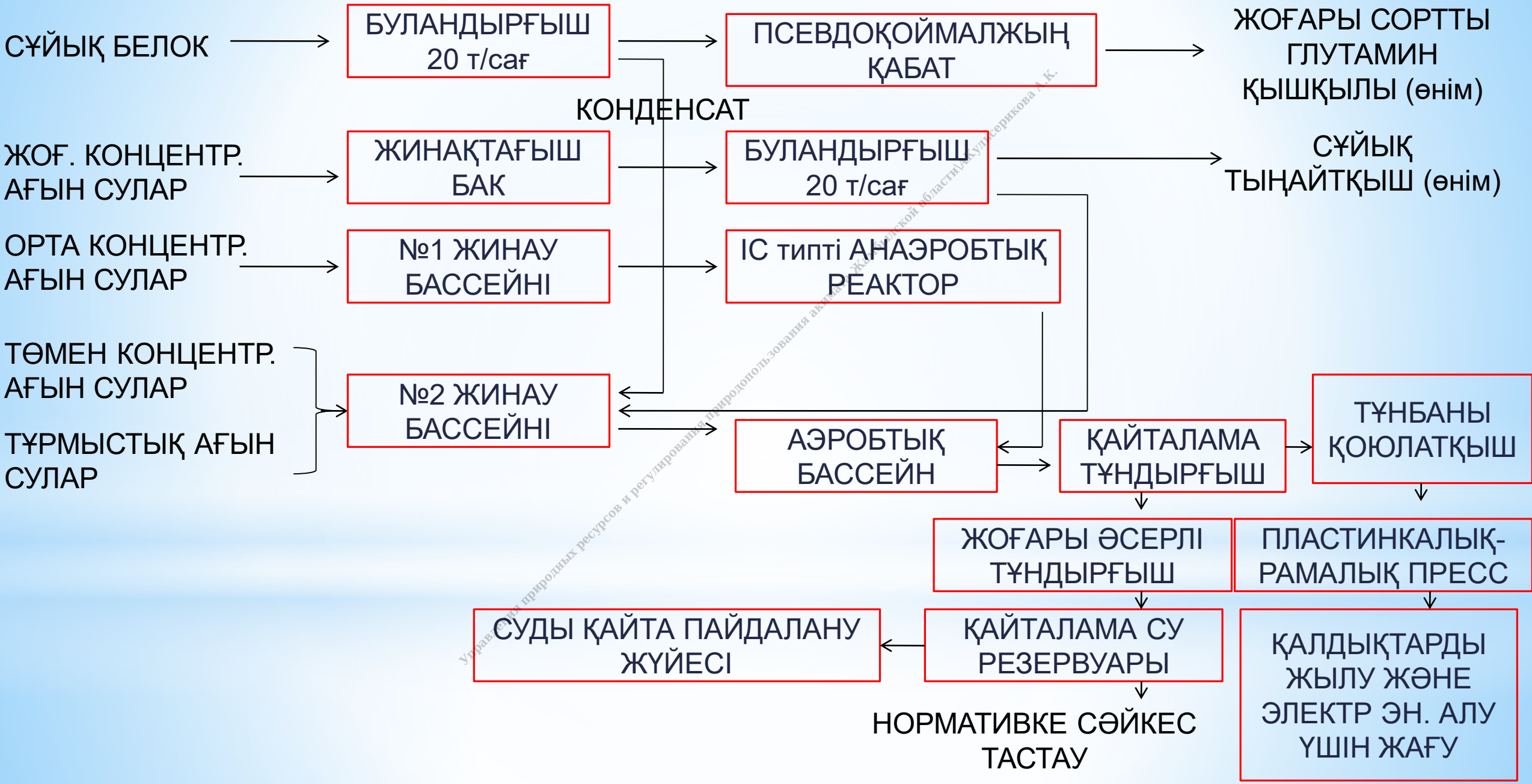
ТРЕОНИННІҢ БАКТЕРИАЛДЫҚ МАССАСЫНЫҢ АҚУЫЗ СҰЙЫҚТЫҒЫ ҮШ ӘСЕРЛІ КОНЦЕНТРАЦИЯЛАУДАН КЕЙІН ПСЕВДО ҚОЙМАЛЖЫҢ ТҮРДЕ КЕПТІРУГЕ ЖІБЕРІЛЕДІ ЖӘНЕ **ГРАНУЛИРОВАННЫЙ МАЛ АЗЫҒЫ АЛЫНАДЫ**.

5

АМИН ҚЫШҚЫЛЫ ЦЕХТАРЫНАН ТҮСЕТІН **ҚАЛҒАН БАКТЕРИАЛДЫҚ АҚУЫЗ МАТЕРИАЛДАРЫ** БАРАБАНДЫ КЕПТІРГІШТЕ КЕПТІРІЛГЕН СОҢ **СТАНДАРТТЫ МАЛ АЗЫҒЫ ӨНДІРІСІНДЕ ҚОЛДАНЫЛЫП, САТУҒА ЖІБЕРІЛЕДІ**.

Управления природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области А.К.Кульсеркова

АҒЫН СУЛАРДЫ ТАЗАРТУДЫҢ ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ПРОЦЕСІНІҢ СХЕМАСЫ

ТАЗАРТЫЛАТЫН АҒЫН СУЛАРДЫҢ САНДЫҚ ЖӘНЕ САПАЛЫҚ СИПАТТАМАСЫ

НЕГІЗГІ БАҚЫЛАУ ПУНКТТЕРІ	ЛАСТАУШЫ ЗАТТАР КОНЦЕНТРАЦИЯЛАРЫ		
	ТАЗАРТУҒА ДЕЙІНГІ	ТАЗАРТУДАН КЕЙІНГІ	ТАЗАРТЫЛУ ПАЙЫЗЫ, ТАЗАРТУ \КПД%
ОТТЕГІНІ ХИМИЯЛЫҚ ПАЙДАЛАНУ (ХПК), мг/л	≤ 8000	≤ 125	98,4
ОТТЕГІГЕ БИОХИМИЯЛЫҚ ҚАЖЕТТІЛІК ($БПК_5$), мг/л	≤ 4000	≤ 30	99,2
САЛМАҚТАЛҒАН ЗАТТАР (СС), мг/л	≤ 400	≤ 35	91,2
АММОНИЙЛІ АЗОТ	≤ 500	≤ 10	98
ЖАЛПЫ АЗОТ	≤ 900	≤ 25	97,2
ЖАЛПЫ ФОСФОР	≤ 300	≤ 5	98,3
pH	6-9	6-9	
Температура (°С)	≤ 30	≤ 30	

Управления природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области\АКульжанова А.К.

КӘСІПОРЫНМЕН АТҚАРЫЛАТЫН ЖҰМЫСТАРДЫҢ БАРЛЫҚ КЕЗЕҢІНДЕ **ҚАЛДЫҚТАРДЫ** ЖИНАУ, САҚТАУ, ҚАЙТА ӨҢДЕУ, ОРНАЛАСТЫРУ ЖӘНЕ УТИЛИЗАЦИЯЛАУ ҚАЖЕТТІЛІГІ АНЫҚТАЛҒАН **БАСҚАРУ САЯСАТЫ ҚАЛЫПТАСТЫРЫЛҒАН**.

ҚАУІПТІ ҚАЛДЫҚТАР:

1. **СЫНАБЫ БАР ШАМДАР – 0,043 т/жыл;**
2. **АККУМУЛЯТОРЛАР – 0,92 т/жыл;**
3. **МАЙЛАР – 49,85 т/жыл;**
4. **СҮЗГІЛЕР – 0,728 т/жыл;**
5. **ШҮБЕРЕКТЕР – 1,0648 т/жыл.**

ТҮЗІЛЕТІН ҚАЛДЫҚТАР КЕЛІСІМШАРТ БОЙЫНША МАМАНДАНДЫРЫЛҒАН МЕКЕМЕЛЕРГЕ ЖІБЕРІЛІП ОТЫРАДЫ.

ҚАУІПСІЗ ҚАЛДЫҚТАР:

1. **МЕТАЛЛ СЫНЫҚТАРЫ – 16,614 т/жыл;**
2. **ЭЛЕКТРОД – 0,3т/жыл;**
3. **ШИНАЛАР – 16 т/жыл;**
4. **ҚҰРЫЛЫС ҚАЛДЫҚТАРЫ – 10 т/жыл;**
5. **КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАР – 75 т/жыл;**
6. **ТАҒАМ ҚАЛДЫҚТАРЫ – 87,6 т/жыл;**
7. **ОРГТЕХНИКА – 0,5 т/жыл;**
8. **ШЫНЫ СЫНЫҚТАРЫ – 0,774 т/жыл;**
9. **ПЛАСТМАССА – 1,548 т/жыл;**
10. **АРНАЙЫ КИІМДЕР – 0,71 т/жыл;**
11. **ҚАҒАЗ ЖӘНЕ КАРТОН – 1 т/жыл;**
12. **КҮЛ ЖӘНЕ ШЛАК – 255360 т/жыл:**

КҮЛ МЕН ШЛАК АРНАЙЫ БӨЛІНГЕН ОРЫНҒА ТӨГІЛЕТІН БОЛАДЫ. СОНДАЙ-АҚ ОРНАЛАСТЫРЫЛДАТЫН ОРНЫ БӨЛЕК ЖОБАМЕН ҚАРАСТЫРЫЛАДЫ.

управления природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области АКуанышбекова А.К.

ӨНДІРІСТІК ЭКОЛОГИЯЛЫҚ БАҚЫЛАУ БАҒДАРЛАМАСЫ АЯСЫНДА ТОҚСАН САЙЫН ТӘУЛІГІНЕ 3 РЕТТЕН ӨНДІРІСТІК АЛАҢДА ЖӘНЕ СҚА ШЕКАРАСЫНДА ИНСТРУМЕНТАЛДЫҚ ЖӘНЕ ЕСЕПТІК ӘДІСПЕН ЛАСТАУША ЗАТТАРҒА ЖӘНЕ АТМОСФЕРАЛЫҚ АУА САПАСЫНА МОНИТОРИНГ ЖҮРГІЗІЛІП ОТЫРАДЫ

СОНДАЙ-АҚ, ӨСІМДІКТЕР МЕН ЖАНУАРЛАР ӘЛЕМІНЕ, ТОПЫРАҚ ЖАМЫЛҒЫСЫНА, СУ РЕСУРСТАРЫНА МОНИТОРИНГ ЖҮРГІЗІЛЕТІН БОЛАДЫ.

Управления природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ БАҒДАРЛАМАСЫМЕН

ӨНДІРІСТІК АЛАҢ МЕН ЖОЛДАРДЫ СУАРЫП ОТЫРУ;

ЖАСЫЛ ЖЕЛЕКТЕР ОТЫРҒЫЗУ ЖӘНЕ КҮТУ;

ҚАЛДЫҚТАРДЫ УАҚЫТЫЛЫ ШЫҒАРЫП ОТЫРУ;

МОНИТОРИНГ ЖҮРГІЗУ;

МАМАНДАРДЫҢ БІЛІКТІЛІГІН АРТТЫРУ;

ТАҒЫ ДА БАСҚА ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ ШАРАЛАРЫН ЖҮРГІЗУ ҚАРАСТЫРЫЛҒАН.

Эмиссиялар көлеміне және қоршаған ортаның ластану деңгейіне әсер етуі мүмкін, тікелей ластаушы заттар пайда болатын технологиялық процесстерге (қондырғылар мен агрегаттар түрлері) жүргізілген саралауға сүйене отыра, аталған өндірістік қызмет патенттелгеніне орай және осыған ұқсас өндірістің жоқ екендігіне байланысты бүгінгі күні осындай өндірістік қызметке үздік қолжетімді технология мен Breef жоқ екендігі анықталды.

Бастапқы материалдар ретінде технологиялық құжаттама, өндірістік экологиялық бақылдаулар нәтижелері, атмосфералық ауаға тұрақты көздерден бөлінетін рұқсат етілетін ластаушы заттар нормативтері жобасы пайдаланылды.

Саралау барысында маркерлік заттар жоқ екендігі анықталды. Кәсіпорынның жұмысы барысында шаң мен газдан тазарту құрылғылары қолданылады. Шаң шығарындыларын басу келесідей объектілерде жүргізіледі:

** ТЭС;*
** Ферментация цехтарында;*
** Экологиялық тазарту станциясы цехтарында;*
** Жүгеріні қабылдау және крахмалдау цехтарында.*

Управление природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Жамбылской области РК Кулбаева А.К.